

Prognoza oddziaływania na środowisko

projektu Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025

2014

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Metodyka sporządzania prognozy oddziaływania projektu strategii na środowisko.....	3
3. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	5
4. Diagnoza stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	15
5. Diagnoza stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	46
6. Identyfikacja problemów ochrony środowiska istniejących z punktu widzenia projektowanego dokumentu	46
7. Identyfikacja celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu	48
8. Identyfikacja przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko	58
8.1. Pozytywne:	64
8.2. Negatywne:.....	67
8.2.1. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne	69
8.2.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	70
8.2.3. Oddziaływanie na gleby	71
8.2.4. Oddziaływanie na warunki akustyczne	71
8.2.6. Oddziaływanie na krajobraz	73
8.2.7. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	73
8.2.8. Oddziaływanie na mieszkańców	73
9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	74
10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	76
11. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu	78
12. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	80
13. Streszczenie	80

1. Wstęp

Na podstawie art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2013 Nr 0 poz. 1235 ze zmianami) projekt Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025 wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przez właściwy organ administracji odbywa się w oparciu o prognozę oddziaływania na środowisko.

Głównym celem dokumentu projektu Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025 Ochrony Środowiska.

Zakres Prognozy zgodny jest z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2013 Nr 0 poz. 1235 ze zmianami) oraz pismem Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi znak PWIS.NSOZNS.9022.1.234.2014.SK z dn. 04.07.2014r. oraz pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi znak WOOS-II.411.90.2014.MJ/AJ z dn. 02.07.2014r.

2. Metodyka sporządzania prognozy oddziaływania projektu strategii

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. 2013 Nr 0 poz. 1235 ze zmianami) zgodnie, z którymi:

1. zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzeniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,
- informacje o trans granicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

2. określa, analizuje, ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,

- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, istotne problemy z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,

3. przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensacje przyrodniczą, negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Kierunki działań poddano analizie oraz odniesiono do zasobów i stanu środowiska na terenie objętym projektem Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025.

Charakterystykę stanu środowiska przyrodniczego oraz analizę jakości jego poszczególnych elementów sporządzono metodą opisową przy wykorzystaniu dostępnych danych na temat obszaru tj. literatury, informacji pozostających w zasobach administracji rządowej i samorządowej, danych statystyki publicznej oraz państwowego monitoringu środowiska.

Identyfikacji oddziaływań na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego dokonano w grupach eksperckich.

Na tej podstawie identyfikowano możliwe skutki oddziaływania na środowisko realizacji założeń projektu dokumentu.

Analiza i ocena przyjętych kierunków została przedstawiona w formie tabeli; przy ocenie zastosowano następujące kategorie wartościowania:

- + korzystny wpływ na środowisko, prowadzący do odbudowy, wzbogacenia systemu lub co najmniej zachowania najistotniejszych wartości środowiskowych i standardów jakości środowiska
- negatywny wpływ na środowisko, prowadzący do degradacji lub potencjalnie stwarzający zagrożenia środowiska, wpływający na niezachowanie standardów jakości środowiska
- 0 brak oddziaływania lub minimalne, nieznaczące oddziaływanie (na granicy neutralności)
- /+ negatywny wpływ na środowisko w etapie budowy, konieczność stosowania działań minimalizujących możliwe oddziaływanie negatywne; korzystny wpływ w dalszej perspektywie.

Przy określaniu wpływu realizacji ustaleń Strategii... na elementy środowiska posłużono się kryteriami dotyczącymi:

- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże),
- czasu trwania oddziaływania (krótkookresowe, średniookresowe, długookresowe),
- trwałość oddziaływania i przekształceń (nieodwracalne, przejściowe, odwracalne, możliwe do rewaloryzacji).

Jednocześnie uwzględniono oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkookresowe, średniookresowe, długookresowe, stałe, chwilowe, pozytywne, negatywne, przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność sieci tych obszarów.

Uwzględniono wnioski z Prognozy oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020.

3. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju jest podstawowym i najważniejszym dokumentem wyznaczającym cele i kierunki rozwoju Gminy. Jest zbiorem propozycji kierunków działań zmierzających do trwałego i zrównoważonego rozwoju miasta, jako całej wspólnoty mieszkańców.

Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025 (Strategia...) to dokument, który wskazuje, w jaki sposób samorząd zamierza sterować zachodzącymi dookoła procesami i zmianami w celu realizacji wizji miasta otwartego na innowacje i aktywność, łączącego tradycję z nowoczesnością. Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025 jest dokumentem przyjmowanym w formie uchwały Rady Miejskiej w Wieluniu. W uchwale tej Rada powierza Burmistrzowi Wielunia wykonanie jej postanowień.

Strategia... przygotowywana była przy wykorzystaniu metody ekspercko-partnerskiej, która polega na pracy zespołu ds. planowania strategii w Urzędzie Miejskim, z wykorzystaniem ekspertów, różnego typu dyskusji, z wykorzystaniem różnorodnych technik, takich jak: warsztaty strategiczne, „burze mózgów”, prace w zespołach roboczych, prowadzone w wyodrębnionych obszarach strategicznych oraz spotkania z przedstawicielami różnych grup społecznych i środowisk. Główną metodą uzgadniania stanowisk na spotkaniach była **zasada konsensusu**, która oznaczała zgodę powszechną między uczestnikami warsztatów w zakresie proponowanych rozwiązań, a także stanowiła praktykę osiągnięcia takiej zgody.

Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025 spójna jest z europejskimi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi. W Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025 uwzględnione zostały zarówno uwarunkowania zewnętrzne, czyli: „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020”, „Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo” – przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów, „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020” przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 r., „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego”, „Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego”, jak i uwarunkowania wewnętrzne, związane z obowiązującymi programami i politykami w mieście, a głównie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wieluń”.

Wykonano diagnozę strategiczną dla Gminy Wieluń prezentując jednostkę w ramach trzech obszarów strategicznych, które zostały wskazane w trakcie warsztatów planowania partnerskiego:

- Wieluń – innowacyjny ośrodek gospodarczy,
- Wieluń – miasto atrakcyjne do zamieszkania,
- Wieluń – miejsce turystyki aktywnej (w tym geoturystyka) w oparciu o Jurę, szlak bursztynowy i inne szlaki tematyczne.

Przedstawiono informacje ogólne o rejonie, charakterystykę gospodarczo – społeczną, charakterystykę infrastruktury technicznej, charakterystykę rolno – glebową, charakterystykę przestrzenną, charakterystykę kulturowo – turystyczną.

Na bazie w/w diagnozy dokonano zintegrowanej analizy SWOT dla gminy wskazując:

1. Mocne strony

- Korzystne usytuowanie względem dużych miejscowości, dobra lokalizacja niedaleko drogi S 8
- Duży udział firm zatrudniających pow. 50 osób korzystna struktura podmiotów gospodarczych
- Dobra baza rolnicza (kultura zasiewu, mała ilość nieużytków), przetwórstwo rolno-spożywcze
- Bezpieczne miasto – monitoring (współpraca WSM, policji, straży pożarnej, straży miejskiej z mieszkańcami, duża świadomość społeczności lokalnej)
- Bogate tradycje historyczno – kulturalne (zadbane zabytki i ich otoczenie), dobrze działające instytucje kultury, bogata oferta kulturalna i wydawnicza
- Duża powierzchnia zieleni (parki, skwery, planty, ogród botaniczny, place zabaw)
- Wykreowana marka „Nadwarciański szlak bursztynowy”
- Nie do końca wykorzystany potencjał organizacji pozarządowych
- Urozmaicony krajobraz Jury, imprezy kulturalne, społeczne, historyczne, sportowe

2. Słabe strony

- Brak właściwej, fachowej, konkretnej obsługi inwestora przez Urzędy na szczeblu gminnym i powiatowym oraz niewystarczający system zarządzania w urzędach (kontakt z klientem, obsługa, komunikacja wewnętrzna)
- Brak integracji systemu szkolnictwa z potrzebami rynku pracy
- Niedostateczna i przestarzała baza sportowo – rekreacyjna (nie wszystkie szkoły posiadają salę gimnastyczną, przestarzały basen, stadion)
- Niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach publicznych
- Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych
- Ubożenie społeczeństwa
- Niekorzystne wskaźniki demograficzne, niska liczba urodzeń
- Brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, brak podjazdów w budynkach użyteczności publicznej
- Brak wyeksponowania bogactwa Jury w ofercie i świadomości mieszkańców, brak mocnej identyfikacji ziemi wieluńskiej na zewnątrz

- Brak taniej bazy noclegowej
- Słabo zorganizowany Punkt Informacji Turystycznej
- Niedostateczna ilość połączeń komunikacji publicznej miasta z gminą i regionem
- Odpływ wykwalifikowanych kadr pracowniczych za granicę miasta i państwa

3. Szanse

- Istnieją plany związane z opracowaniem projektu Jura, Ujęcie geoturystyki w strategii Województwa Łódzkiego
- Możliwość wykorzystania funduszy UE i resortowych
- Budowa infrastruktury komunikacyjnej (drogi, linia kolejowa)
- Powstanie w pobliżu Wielunia kopalni odkrywkowej w Złoczewie – potencjalne miejsca pracy
- Korzystne położenie na węźle komunikacyjnym
- Przyjazd do szkół uczniów z pobliskich miejscowości
- Bliskość ośrodków edukacyjnych

4. Zagrożenia

- Bliskie ośrodki edukacyjne, które wyciągają bezpowrotnie młodych ludzi
- Słaba współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego
- Kadencyjność władzy
- Niestabilna sytuacja prawna i finansowa kraju
- Wysokie skutki społeczne związane z emigracją zarobkową
- Rozwój sąsiednich aglomeracji miejskich
- Niestabilność prawa oświatowego
- Na gminy zrzuca się coraz więcej zadań, nie kierując na nie wystarczającej wielkości środków finansowych
- Niewłaściwy rozdział środków dla samorządów – często decyzje zapadają na szczeblu krajowym
- Budowa kopalni w Złoczewie spowoduje negatywny wpływ na środowisko (lej depresyjny)

Rezultatem diagnozy strategicznej gminy oraz analizy SWOT było określenie kierunków rozwoju Gminy w strukturze: misja → cel główny → cele strategiczne → cele operacyjne → kluczowe zadania inwestycyjne.

Misją wspólnoty samorządowej jest współpraca i tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego Wielunia, uwzględniającego zarówno dziedzictwo

kulturowe, tradycje, innowacje dla poprawy jakości życia w mieście oraz poprawę warunków bytowych mieszkańców. To wszystko realizowane będzie w oparciu o zasoby wewnętrzne i zewnętrzne, bogatą ofertę inwestycyjną i promocyjną, tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, rozwój nowoczesnych usług, turystykę aktywną i geologiczną, aktywizację oraz integrację mieszkańców.

Cel główny Strategii... to „Poprawa warunków życia mieszkańców Wielunia poprzez rozwój społeczno – gospodarczy gminy w oparciu o bogactwo kulturowe oraz aktywność mieszkańców”.

Cele strategiczne Strategii...:

1. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju gospodarczego w Gminie Wieluń
2. Wzrost jakości życia mieszkańców
3. Rozwój kapitału społecznego Wielunia oraz integracja mieszkańców

Cele operacyjne Strategii...:

1. Rozwój MŚP w oparciu o proinnowacyjne postawy przedsiębiorców
2. Wspieranie rozwoju sektora rolniczego
3. Stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej
4. Rozwój turystyki aktywnej w oparciu o szlaki tematyczne
5. Zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych
6. Zwiększenie dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych
7. Rozwój placówek zapewniających opiekę nad dziećmi od 0 do 5 lat
8. Rozwój różnych form rekreacyjno sportowych poprzez poprawę jakości istniejącej bazy sportowo – rekreacyjnej
9. Przeciwdziałanie wykluczeniu społeczeństwa
10. Stworzenie przyjaznej przestrzeni do rozwoju osadnictwa związanego z rozwojem inwestycji w regionie
11. Zadbane środowisko naturalne gminy
12. Rozwijanie dialogu społecznego i wspieranie różnych form aktywności mieszkańców
13. Rozwijanie sektora NGO oraz współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi
14. Rozwój kształcenia ustawicznego oraz promocja idei uczenia się przez całe życie

Kluczowe działania w ramach poszczególnych celach operacyjnych:

Lp.	Cel	Działania
1	Rozwój MŚP w oparciu o proinnowacyjne postawy przedsiębiorców	- Budowa i rozwijanie współpracy pomiędzy samorządem i biznesem na szczeblu lokalnym, a także subregionalnym - Utworzenie subregionalnej organizacji wspierającej przedsiębiorczość - Inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy ośrodkami naukowymi a biznesem w subregionie - Promowanie przedsiębiorstw gminy Wieluń i inicjowanie włączania w sieci współpracy ponadlokalnej
2	Wspieranie rozwoju sektora rolniczego	- Promocje innowacyjności gospodarstw rolniczych, specjalizacji oraz spółdzielczości rolniczej i grup producenckich - Promocja Samorządu produktów z marką „Wieluńskie”, a także wspieranie rolników w dziedzinie wiedzy i współpracy - Włączenie się w projekty o charakterze lokalnym w tym Lokalnych Grup Działania, a także Powiatu Wieluńskiego: związanego z powstaniem powiatowego centrum wsparcia nowoczesnego rolnictwa, przedsiębiorczości i eksportu oraz projektu międzygminnej strategii marketingowej
3	Stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej	- Stworzenie i doskonalenie jednostki w Wieluniu, która zajmować się będzie obsługą inwestora, wsparciem inwestycji oraz ich kompleksową promocją w Gminie - Gmina Wieluń planuje utworzenie strefy inwestycyjnej na gruntach położonych we wsi Jodłowiec i Sieniec przy obwodnicy północnej m. Wielunia w obrębie węzła „Jodłowiec” - Udział w ponadlokalnych przedsięwzięciach w ramach obszarów funkcjonalnych, związków ponadgminnych i między powiatowych, nie tylko z obszaru województwa łódzkiego, ale i dolnośląskiego (np. rozpoczęty Złoczewski Obszar Funkcjonalny – współpraca samorządów powiatu sieradzkiego i wieluńskiego w celu wykorzystania potencjału powstającej kopalni odkrywkowej „Złotczew” oraz drogi ekspresowej S8)
4	Rozwój turystyki aktywnej w oparciu o szlaki tematyczne	- Kontynuacja projektu „Szlaku Bursztynowego” - Realizacja projektu w ramach geoturystyki „Jura” - Wykreowanie spójnego wizerunku Wielunia, leżącego na Jurze o wysokich walorach turystycznych i kulturowych, - Przygotowanie i wykreowanie wraz z partnerami subregionu projektu Centrum Edukacyjne Jury - Przygotowanie i promocja produktów turystycznych oraz włączenie się w powiatowy system zintegrowanych produktów turystycznych - Stworzenie profesjonalnego systemu promocji i informacji turystycznej w oparciu o Centrum Informacji Turystycznej oraz profesjonalizację kadr promocji i informacji turystycznej - Rozwój bazy noclegowej o wysokim standardzie i niedrogiej, ogólnodostępnej dla turystów
5	Zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych	Przygotowanie planów i realizację działań związanych z budową mieszkań komunalnych i socjalnych, w tym np. dalsza zabudowa i zagospodarowanie działek przy ul. Granicznej w Gaszynie

Lp.	Cel	Działania
6	Zwiększenie dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych	- Inwentaryzacji budynków użyteczności publicznej z utrudnionym dostępem dla niepełnosprawnych - Wykonanie planu prac adaptujących budynki dla osób niepełnosprawnych - Projekty inwestycyjne w zakresie adaptacji i modernizacji budynków
7	Rozwój placówek zapewniających opiekę nad dziećmi od 0 do 5 lat	- Zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne w zakresie zwiększenia ilości zarówno placówek, jak i miejsc w placówkach - Zadania związane z doposażeniem placówek w sprzęt i urządzenia związane z podniesieniem standardu istniejących placówek
8	Rozwój różnych form rekreacyjno sportowych poprzez poprawę jakości istniejącej bazy sportowo – rekreacyjnej	- Działania inwestycyjne, jak i nie inwestycyjne w zakresie podniesienia standardu istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej oraz stworzenia bogatej oferty sportowej i rekreacyjnej w oparciu o istniejącą bazę - Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ogólnodostępnej dla mieszkańców (siłownie na wolnym powietrzu, place zabaw dla dzieci, ścieżki rowerowe i edukacyjne).
9	Przeciwdziałanie wykluczeniu społeczeństwa	Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie w Gminie Wieluń na lata 2014 – 2023, w tym: Wprowadzenie dla seniorów 65+ systemu ulg, zwolnień i preferencji objętych przez uczestniczące w programie gminne jednostki organizacyjne, w tym samorządowe instytucje kultury Gminy Wieluń program "Wieluń sprzyja rodzinom 3+" dla rodzin wielodzietnych, które będą mogły korzystać z ulg, zwolnień i preferencji w wybranych obiektach na terenie Gminy
10	Stworzenie przyjaznej przestrzeni do rozwoju osadnictwa związanego z rozwojem inwestycji w regionie	- Zadania prawne, związane z przeznaczaniem obszarów pod zabudowę wielorodzinną - Zadania inwestycyjne związane z przygotowaniem tych terenów - Zadania promujące tereny dla inwestorów, deweloperów oraz samorządowych partnerów ponadlokalnych - Zadania promujące usługi związane z rozwojem mieszkalnictwa w obszarach inwestycyjnych - Rozwój sieci uliczno- drogowej dostosowanej do nowych funkcji - Elastyczne dostosowanie funkcjonowania komunikacji zbiorowej do planowanego rozwoju stref inwestycyjnych i mieszkalnictwa jednorodzinnego
11	Zadbane środowisko naturalne gminy	- Ochrona systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy - Wyznaczenie nowej lokalizacji wysypiska odpadów dla potrzeb gminy - Określenie zasad ochrony występujących złóż oraz ich eksploatacji, - Edukacja ekologiczna oraz segregacji odpadów, - Dbanie o publiczne przestrzenie zielone, parki i skwery, - Zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo.
12	Rozwijanie dialogu społecznego i wspieranie różnych form aktywności mieszkańców	Rozwój dialogu społecznego, zwiększenie udziału mieszkańców w procesie konsultacji oraz tworzenia różnego typu programów na rzecz rozwoju społecznego i

Lp.	Cel	Działania
		gospodarczego w gminie • Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w oferowanych imprezach kulturalnych i integracyjnych • Pobudzenie, kreowanie i wspieranie lokalnych liderów • Pobudzanie i wspieranie lokalnych inicjatyw wśród mieszkańców osiedli i sołectw • Przygotowanie i wspieranie programów na rzecz rozwoju społeczności lokalnych
13	Rozwijanie sektora NGO oraz współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi	• Realizacja Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, który będzie przygotowywany wspólnie z organizacjami • Realizacja działań związanych z wzajemnym informowaniem się o planowanych kierunkach działalności zarówno administracji publicznej jak i organizacji • Promocja działalności organizacji pozarządowych i obywatelskich wspólnie z administracją samorządową • Tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, składających się z przedstawicieli sektora pozarządowego i administracji publicznej • Udostępnianie przestrzeni publicznej na działalność związaną z działalnością pozarządową • Organizacja konkursów na realizację zadań publicznych • Współdziałanie w programach powiatowych: powiatowe centrum wsparcia organizacji pozarządowych, powiatowy program edukacji lokalnej, powiatowy program poprawy kompetencji pracowników samorządu terytorialnego • Wspieranie istniejących i promowanie powstawania organizacji pozarządowych w Wieluniu.
14	Rozwój kształcenia ustawicznego oraz promocja idei uczenia się przez całe życie	• Przygotowanie i realizację programów kształcenia ustawicznego, szkoleń oraz różnego typu warsztatów nauki zawodów, w oparciu o istniejące placówki edukacyjne • Wspieranie inicjatywy innych podmiotów w w/w zakresie

W ramach Strategii Rozwoju Powiatu Wieluńskiego 2025 uzgodniono 13 wspólnych, zintegrowanych projektów rozwojowych w zakresie:

1. Projekty o charakterze gospodarczym:

- Powiatowe centrum wsparcia nowoczesnego rolnictwa, przedsiębiorczości i eksportu
- Budowa zintegrowanych produktów turystycznych
- Utworzenie i promocja klastra turystycznego
- Międzygminna strategia marketingowa
- Powiatowy system monitoringu zmian o charakterze społeczno – gospodarczo - przestrzennym

2. Projekty o charakterze społecznym:

- Wspólna oferta kulturalna Ziemi Wieluńskiej
- Program edukacji lokalnej

- Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego 2020
- Centrum wsparcia organizacji pozarządowych
- Powiatowy program poprawy kompetencji pracowników samorządu terytorialnego
- Edukacja ekologiczna
- 3. Projekty o charakterze środowiskowo-przestrzennym:
 - Poprawa wykorzystania odnawialnych źródeł energii
 - Wspólny program w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Warty
 - Wspólny system wizualizacji zasobów powiatu

Wynikające ze Strategii... kierunki i przedsięwzięcia mają charakter zarówno inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny (miękkich działań związanych z promowaniem, motywowaniem oraz uczestniczeniem w organizacjach partnerskich w regionie). W zasadniczej części wpisują się one bezpośrednio w aktywność miejskich instytucji i jednostek, ale także różnych organizacji działających na terenie gminy. Mając powyższe na uwadze, wdrożenie zapisów strategii zależeć będzie w głównej mierze od polityki realizowanej przez samorząd lokalny. Tym samym, do głównych instrumentów wdrażających cele strategii należy zaliczyć:

- budżet gminy
- prognozę finansową, uwzględniającą inwestycje wieloletnie
- plany zagospodarowania przestrzennego gminy
- miejskie strategie „branżowe” i wynikające z nich programy operacyjne
- przedsięwzięcia strategiczne
- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Zakres programów operacyjnych zostanie uzgodniony z jednostkami gminnymi, które odpowiedzialne są za przygotowanie strategii „branżowych”. Każdy program powinien się odnosić do określonego celu strategicznego, a tym samym przyczyniać do osiągnięcia wskaźników w ramach odpowiadających im celów strategicznych.

Monitoring Strategii..., czyli stała obserwacja postępów w określonym cyklu czasowym, prowadzony będzie co roku, w oparciu o sprawozdawczość jednostek zaangażowanych w realizację głównych przedsięwzięć strategicznych, jak i w oparciu o dostępne informacje statystyczne.

Zakłada się, że system monitoringu strategii funkcjonował będzie w ramach struktury Urzędu Miejskiego, w Wydziale Inwestycji i Rozwoju. System monitoringu, zbudowany wokół celów strategicznych, będzie powiązany z dokumentami wykonawczymi (programami operacyjnymi, budżetem miasta, strategiami branżowymi, strategicznymi przedsięwzięciami, projektami w ramach ZIT i in.) zawierającym konkretne przedsięwzięcia.

Do podstawowych funkcji takiego systemu będzie należeć:

- ocena realizacji strategii poprzez wskazane działania oraz ocena skuteczności tych działań,
- identyfikacja zmian zachodzących w otoczeniu, a mogących mieć wpływ na realizację celów strategicznych
- informowanie o wynikach działań oraz promocja strategii

Monitoring prowadzony będzie na dwóch poziomach:

- Poziom wdrażania działań strategicznych - informacje zbierane będą przez Wydział Inwestycji i Rozwoju co rok, na podstawie opracowanej **Karty Realizacji Zadań Strategicznych**, w oparciu o informacje z jednostek realizujących działania, zarówno rzeczowe jak i finansowe. W oparciu o informacje rzeczowe i finansowe Wydział Inwestycji i Rozwoju sporządzał będzie coroczne sprawozdania, zawierające zbiorcze informacje nt. zaawansowania rzeczowego i finansowego realizacji strategii. Dane uzyskane i zgromadzone na potrzeby okresowej sprawozdawczości.
- Poziom strategiczny – prowadzony przez Wydział Inwestycji i Rozwoju, w oparciu o analizę wskaźników rezultatu w Strategii. Informacje te pozwolą nie tylko ocenić stopień realizacji strategii, ale także stanowić będą podstawę dla ewentualnych zmian i korekt proponowanych kierunków działań strategicznych. Ten poziom monitoringu prowadzony będzie co roku, począwszy od roku 2014, gdzie zostanie ustalona wartość bazowa wskaźnika rezultatu.

Zakłada się także przeprowadzanie okresowej ewaluacji strategii w roku 2020 oraz ewaluacji końcowej, po zakończeniu jej wdrażania. Ewaluacja okresowa powinna określić skuteczność podjętych działań oraz ocenić ich wpływ na efekty rozwojowe miasta (wskaźniki wizji rozwoju miasta) a także zaproponować ewentualne zmiany w przyjętych kierunkach działań. Ewaluacja końcowa winna dodatkowo uwzględniać efekty długoterminowe i stanowić podstawę dla przyszłych dokumentów strategicznych.

Wskaźniki efektu na poziomie celu głównego oraz celów strategicznych – wskaźniki oddziaływania i rezultatów strategii:

Cele ujęte w Strategii...	Wskaźniki
Cel główny: Poprawa warunków życia mieszkańców Wielunia poprzez rozwój społeczno – gospodarczy gminy w oparciu o bogactwo kulturowe oraz aktywność mieszkańców.	• Wzrost liczby mieszkańców w porównaniu do innych miast województwa łódzkiego – GUS • Spadek liczby bezrobotnych w gminie – GUS • Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – GUS • Lepsza ogólna ocena warunków życia w mieście – badanie ankietowe, co trzy lata.

Cele ujęte w Strategii...	Wskaźniki
Cel strategiczny: 1. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju gospodarczego w Gminie Wieluń	• Wzrost średniego zatrudnienia w Gminie – GUS • Wzrost liczby podmiotów w zakresie usług – GUS • Wzrost liczby udzielonych noclegów w ciągu roku – GUS, obiekty noclegowe • Wzrost liczby odwiedzających Gminę – statystyka obiektów turystycznych i kulturalnych oraz Punktu Informacji Turystycznej
Cel strategiczny: 2. Wzrost jakości życia mieszkańców	• Wzrost liczby obiektów użyteczności publicznej z dostępem dla niepełnosprawnych – statystyka Urzędu Gminy • Wzrost liczby mieszkań – GUS
Cel strategiczny: 3. Rozwój kapitału społecznego Wielunia oraz integracja mieszkańców	• Wysoki udział mieszkańców w organizowanych imprezach integracyjnych, • Wzrost liczby Organizacji Pozarządowych – GUS • Wzrost liczby konkursów dla NGO na realizację zadań w Gminie

Strategia... formułuje szereg celów i działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki. Rezultatem realizacji przyjętych w projekcie celów i strategicznych kierunków działań będą różnego rodzaju oddziaływania na stan środowiska o bardzo zróżnicowanej i zmiennej skali natężenia, trwałości i zasięgu przestrzennym, niejednokrotnie niemożliwe do obiektywnego zidentyfikowania na tym etapie planowania strategicznego.

4. Diagnoza stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

POWIERZCHNIA ZIEMI

Zasoby surowców mineralnych i glebowe.

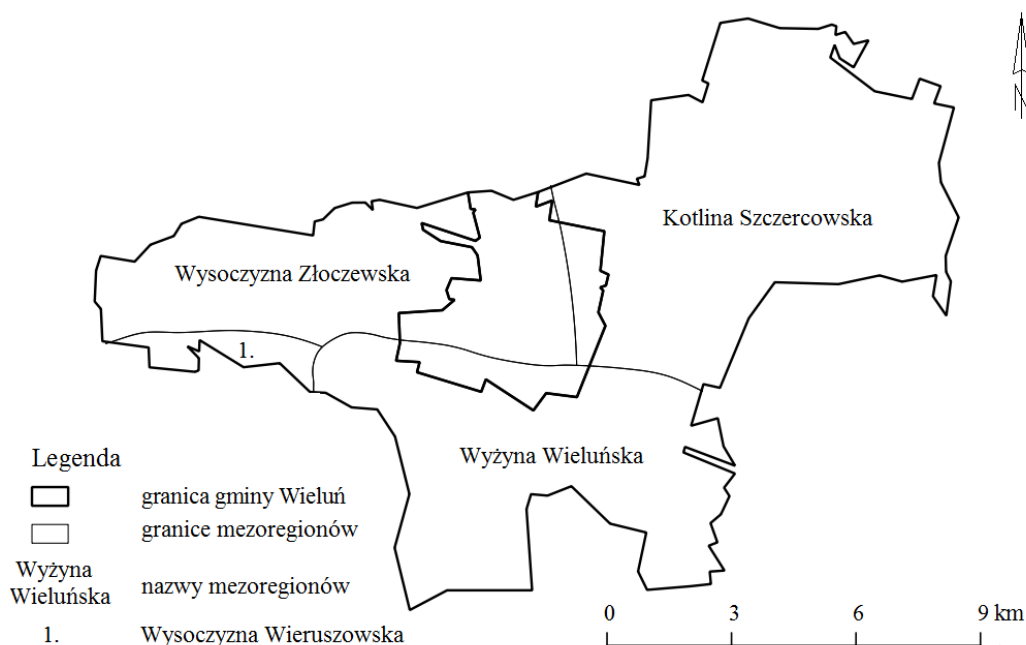
Według regionalizacji fizyczno – geograficznej J. Kondrackiego miejsko – wiejska gmina Wieluń leży na pograniczu dwóch prowincji: Niżu Środkowoeuropejskiego i Wyżyn Polskich. Północna część rejonu opracowania zawiera się w makroregionie Nizin Południowopolskich, a południowa w makroregionie Wyżyny Woźnicko – Wieluńskiej. Ostatecznie obszar opracowania znajduje się w zasięgu czterech mezoregionów. Teren samego miasta obejmują jednostki **wyróżnione** w poniższej tabeli.

Tabela 1. Podział fizyczno – geograficzny Polski według J. Kondrackiego.

Jednostka	Nazwa Jednostki	Symbol
megaregion	Pohercyńska Europa Środkowa	3
prowincja	Niż Środkowoeuropejski	31
	Wyżyny Polskie	34
podprowincja	Niziny Środkowopolskie	318
	Wyżyna Śląsko - Krakowska	341
makroregion	Nizina Południowowielkopolska	318.2
	Wyżyna Woźnicko - Wieluńska	341.2
mezoregion	Wysoczyzna Złoczewska	318.22
	Kotlina Szczercowska	318.23
	Wysoczyzna Wieruszowska	318.24
	Wysoczyzna Wieluńska	341.21

Źródło: J. Kondracki, *Geografia Polski Środkowej*, 2000; Centralna Baza Danych Geologicznych on line Państwowego Instytutu Geologicznego

Rysunek 1. Miejsko – wiejska gmina Wieluń na tle podziału fizyczno – geograficznego Polski.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych on line Państwowego Instytutu Geologicznego

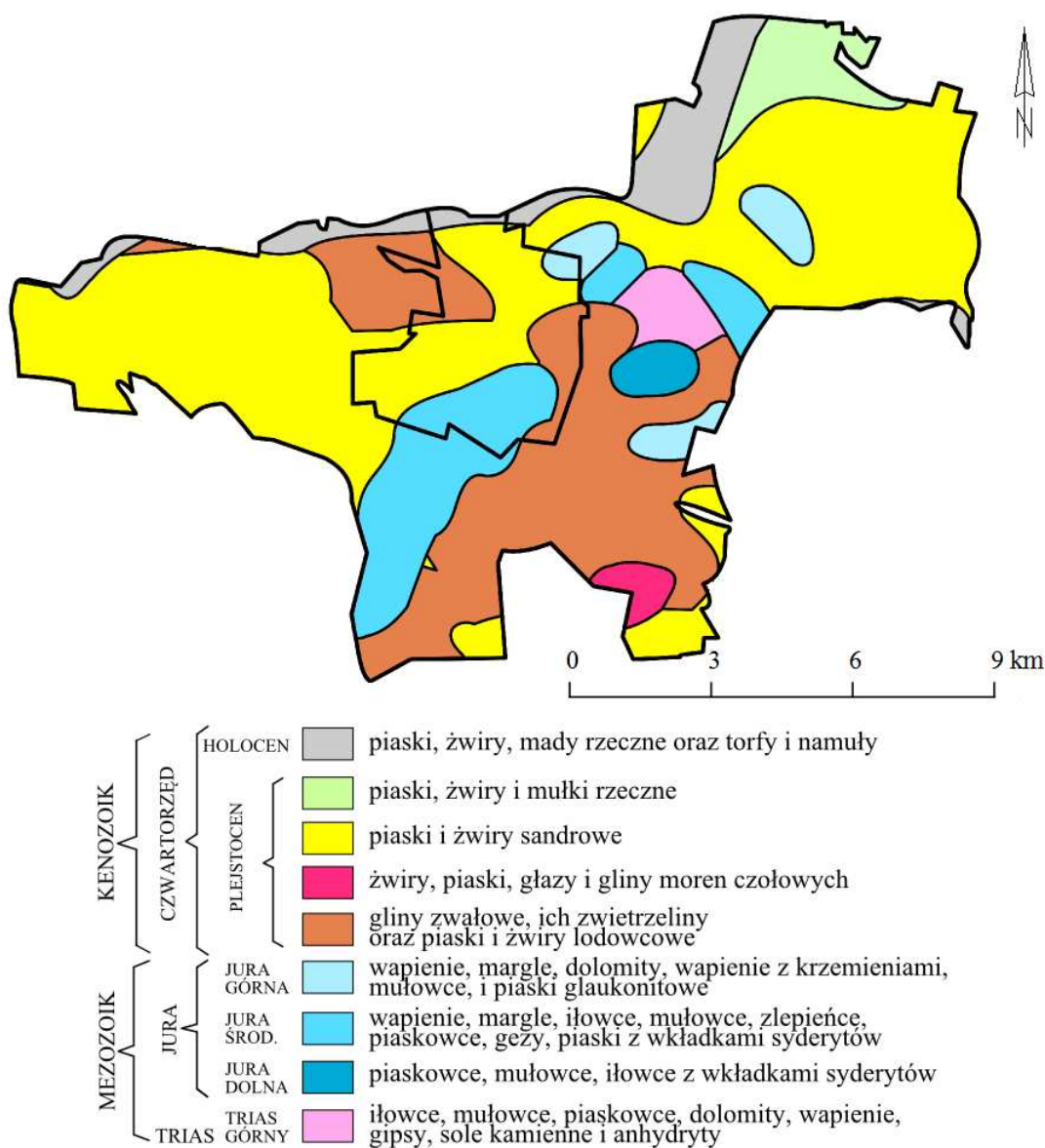
Miejsko – wiejska gmina Wieluń leży w zasięgu północno – wschodniej części monokliny przedsudeckiej (regionalnej jednostki tektonicznej Polski usytuowanej pod pokrywą kenozoiczną) zlokalizowanej na obszarze epiwaryscyjskiej strefy monoklinalnej. Teren gminy znajduje się w rejonie zaburzeń monoklinalnego układu warstw. Przez Wieluń, poprzecznie (kierunek SW – NE) do biegu struktur mezozoiku przebiegają dwa duże uskoki tektoniczne: wieluński i wołczański – osjakowski, między którymi znajduje się blok „Niedzielska”. Na wschód od „Niedzielska” zlokalizowany jest blok „Struktura Wierzchlasu”, a po stronie zachodniej blok „Struktury Wielunia”. Liczne rozcięcia tworzą w wielu miejscach struktury

zrębowe i rowy, a kąt zapadania (upad) warstw w kompleksie skalnym charakteryzuje się dużą zmiennością¹.

Monoklinę przedsudecką na obszarze opracowania budują utwory trzech pięter jury i utwory triasu górnego, przykryte niemalże ciągłą pokrywą czwartorzędową, której miąższość dla całej gminy wynosi od 1 do 35 metrów, a w rejonie miasta maksymalnie około 30.

Zatem na stropie mezozoiku występują osady zlodowacenia południowopolskiego i zalegające na nich utwory zlodowacenia środkowopolskiego, czyli gliny zwałowe oraz utwory piaszczyste i piaszczysto – żwirowe.

Rysunek 2. Utwory powierzchniowe na terenie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapy Geologicznej Polski 1:500 000 Państwowego Instytutu Geologicznego

¹Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

Wśród utworów powierzchniowych zlokalizowanych w części południowej obszaru wiejskiego gminy oraz miasta, a także na północny – wschód od Wielunia ujawniają się utwory górnej, środkowej i dolnej jury, odpowiednio: wapienie, ily z wkładkami piaskowców oraz piaskowce, a także najstarsze osady triasu górnego w postaci łupku ilastego z przewarstwieniami wapieni, margli i piaskowców.

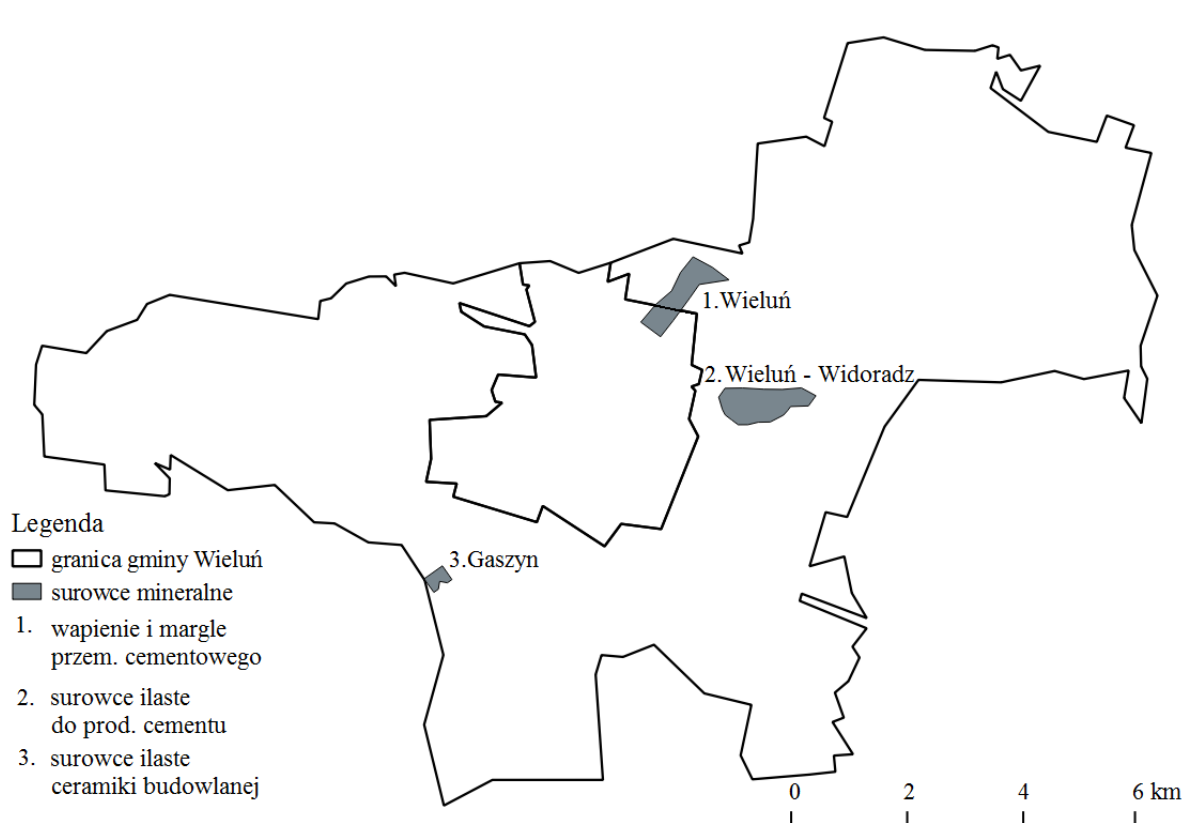
Do surowców mineralnych zalegających na terenie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń należą wytworzone w mezozoiku jurajskie wapienie i piaskowce oraz ily jury i triasu. Z kolei z okresem czwartorzędu związana jest geneza glin zwałowych oraz piasków lodowcowych, wodnolodowcowych i żwirów pochodzących głównie z moren czołowych.

Surowce występujące na obszarze opracowania można podzielić na następujące grupy²:

- krzemionkowo – okruchowe, to jest występujące w zachodniej i północno – wschodniej części gminy piaski akumulacji lodowcowej oraz zlokalizowane w południowej i północno – zachodniej części gminy (rejon Rudy, Rychłowic i Dąbrowy) nieregularne płyty piasków i żwirów ozów oraz moren czołowych;
- krzemionkowo – zwięzłe, a mianowicie żelaziste piaskowce środkowej jury odsłaniające się w sąsiedztwie wsi Olewin;
- ilaste, czyli ily triasowe ujawniające się w wschodniej części gminy między miejscowościami Olewin, Widoradz i Małszyn, ily jurajskie zlokalizowane w południowej części obszaru opracowania, w sąsiedztwie gminy Mokrsko oraz gliny zwałowe pokrywające północną i południowo – zachodnią część terenu;
- węglanowe, to jest wapienie jurajskie występujące w północno – wschodniej i południowej części gminy, w udokumentowanym złożu pomiędzy wsią Niedzielko, a wsią Urbanice surowiec ten stanowią wapienie piaszczyste oraz kremowe piaskowce wapniste z bułami krzemieniowymi.

²Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

Rysunek 3. Surowce mineralne na terenie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych on line Państwowego Instytutu Geologicznego

Do udokumentowanych surowców występujących w granicach administracyjnych obszaru opracowania należą:

1. wapienie i margle przemysłu cementowego w rozpoznanym szczegółowo złożu „Wieluń”,
2. surowce ilaste do produkcji cementu, których eksploatację w złożu „Wieluń – Widoradz” zaniechano,
3. surowce ilaste ceramiki budowlanej, których eksploatację z złożu „Gaszyn” zaniechano.

Powierzchnia miejsko – wiejskiej gminy Wieluń została uformowana w czwartorzędzie, głównie przez łądogłód Warty. W związku z powyższym miasto posiada rzeźbę glacialną oraz peryglacialną, pochodzenia: fluwioglacialnego, fluwialnego, denudacyjnego oraz eolicznego. Formami pochodzenia lodowcowego występującymi na obszarze opracowania są: wysoczyzna morenowa płaska i pagórkowata, wzniesienia moren czołowych oraz obniżenia wytopiskowe³. Żwiry i piaski pochodzenia wodnolodowcowego utworzyły równinę sandrową. Formami pochodzenia rzecznoego są doliny rzeczne. W kształtowaniu powierzchni miasta prócz procesów glacialnych, fluwioglacialnych i fluwialnych swój udział miały

³Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

również procesy denudacyjne na skutek, których powstały pagóry jurajskie oraz procesy eoliczne które utworzyły formy wydmore.

Wysoczyzna morenowa płaska obejmuje przede wszystkim północno – zachodnią część gminy. Wskazana forma polodowcowa na obszarze opracowania charakteryzuje się płaską lub lekko falistą rzeźbą i wznosi się na poziomie 175 – 190 m n.p.m. Wysoczyznę lokalnie urozmaicają obniżenia wytopiskowe, zagłębienia bezodpływowe oraz doliny cieków wodnych. Południowy teren gminy leży w zasięgu wysoczyzny morenowej pagórkowatej (190 – 230 m n.p.m.), w obrębie której występują wzgórza moren czołowych oraz podobnie, jak w przypadku wysoczyzny płaskiej – liczne obniżenia wytopiskowe. Do najważniejszych obniżeń gminy należą, zlokalizowane północno – zachodniej i wschodniej części terenu opracowania tak zwane Pastwy Mokre, w których zaznaczają się wyraźne wyższe poziomy akumulacyjne.

Rozległy obszar północno – wschodniej części gminy zajmuje równina sandrowa, która charakteryzuje się pochyloną w kierunku północnym, płaską powierzchnią. W obrębie równiny występują również, powstałe w wyniku nierównomiernej akumulacji osadów zagłębienia oraz nawiane eoliczne formy wydmore.

Rzeki występujące w granicach miejsko – wiejskiej gminy Wieluń wykorzystują dna rozległych obniżeń i jedynie na terenie miasta zarysowuje się dość wyraźny poziom akumulacyjno – erozyjny, w rejonie którego wyróżniono martwą dolinę. Największymi dolinami zlokalizowanymi w obrębie obszaru opracowania płyną wody rzeki Pyszej oraz kanałów: Krzyworzeckiego i Olewińskiego. Natomiast najwyżej wyniesionymi partiami omawianego terenu są pagóry jurajskie o zróżnicowanym nachyleniu stoków. Na terenie gminy występują również antropogeniczne formy rzeźby terenu, to jest: nieczynne wyrobiska poeksploatacyjne, nasypy kolejowe i drogowe, wkopy, groble, itp.

Najwyższa kulminacja analizowanego terenu znajduje się w jego południowej części, w rejonie Kadłuba, a jej wysokość bezwzględna wynosi 238,6 m n.p.m. Natomiast przez najniżej położony obszar gminy, związany z występowaniem cieku wodnego przechodzi poziomnica o wartości 165 m. n. p. m⁴. Zatem deniwelacja terenu wynosi 73,6 metra. Duża wartość deniwelacji ma związek z polodowcową rzeźbą terenu i występowaniem pagórków morenowych ze skałami jurajskimi oraz dolin rzecznych.

Obszar miejsko – wiejskiej gminy Wieluń charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem warunków glebowych. W zgeneralizowanym podziale gminy pod względem przydatności

⁴<http://www.um.wielun.pl/index.php/polozenie>

gleb do produkcji rolnej można wyróżnić obszar o stosunkowo dużym – północna część gminy i małym potencjale produkcyjnym – południowa część terenu podlegającego analizie.

Geneza i właściwości gleb występujących na terenie opracowania w dużej mierze wiążą się z utworami czwartorzędowymi. Wśród skał macierzystych występujących tu gleb przeważają⁵:

- gliny lekkie, gliny lekkie pylaste spiaszczone od powierzchni, na których wykształciły się gleby bielcowe pszenne dobre lub pszenno – żytnie w klasach bonitacji: IIIa i IIIb, a także niewielkie obszary gleb zbożowo – pastewnych mocnych oraz pszennych wadliwych – głównie czarne ziemie lub gleby brunatne o takim samym gatunku w klasach IIIa – IVa z małym udziałem IVb;
- piaski gliniaste i wytworzone na nich gleby bielcowe, brunatne i rzadziej czarna ziemia, klas: IVa i IVb, czyli kompleksy żytnio – ziemniaczane dobre z małym udziałem żytnio – ziemniaczanych słabych i zbożowo pastewnych, zaklasyfikowano do klasy V;
- płytkie i średnio głębokie piaski słabo gliniaste zalegające na pisku luźnym oraz piaski luźne, z którymi wiążą się dwie grupy ubogich gleb piaszczystych, z czego pierwszą stanowią, należące do V klasy bonitacji gleby brunatne lub bielcowe żytnio – ziemniaczane słabe z małym udziałem czarnych gleb lub mad zbożowo – pastewnych słabych; do drugiej grupy należą żytnio – łubinowe gleby brunatne wyługowane w V i VI klasie.

Doliny rzeczne i obniżenia terenu pokrywają gleby hydrogeniczne o zróżnicowanym składzie mechanicznym i różnych stosunkach wodnych, głównie w klasach III i IV.

Do elementów przyrodniczych warunkujących rozwój rolnictwa zalicza się: warunki klimatyczne, stosunki wodne, ukształtowanie terenu oraz pokrywę glebową. Położenie gminy, warunki klimatyczne oraz stosunki glebowe, jakie tu panują w większości sprzyjają produkcji rolnej. Jednakże istotnym ograniczeniem dla rozwoju zmechanizowanego rolnictwa jest występowanie terenów o dużych nachyleniach i obszarów pokrytych ubogimi glebami piaszczystymi. Dotyczy to szczególnie południowej części gminy, a mianowicie terenów zlokalizowanych w rejonie wsi Daszyn, Rychłowice oraz na zachód od wsi Kadłub⁶. W związku powyższym należy stwierdzić, że miejsko – wiejska gmina Wieluń może kontynuować funkcję rolniczą jedynie na terenach charakteryzujących się łagodną rzeźbą, czyli poza obszarami o zbyt dużych nachyleniach, które jednocześnie charakteryzują się niską przydatnością uprawową gleb. Miejsko – wiejski charakter gminy oraz ograniczenia produkcji

⁵Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

⁶Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieluń, 2010

rolnej związane z ukształtowaniem powierzchni mają odzwierciedlenie w strukturze użytkowania gruntów.

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów i użytków rolnych na dzień 01.01.2013 r.

Formy użytkowania		Powierzchnia					
		miasto		obszary wiejskie		gmina	
		w ha	w %	w ha	w %	w ha	w %
Użytki rolne	grunty orne	733	43,4	7025	61,7	7758	59,4
	sady	-	-	167	1,5	167	1,3
	łąki i pastwiska	167	9,9	1358	11,9	1525	11,7
	grunty rolne zabudowane	-	-	351	3,1	351	2,7
	grunty pod stawami, rowami	9	0,6	73	0,6	82	0,6
	Razem	909	53,9	8974	78,8	9883	75,7
Grunty leśne		2	0,1	1899	16,6	1901	14,6
Grunty zabudowane i zurbanizowane		721	42,7	408	3,5	1129	8,6
Użytki ekologiczne		-	-	4	0,1	4	0,1
Nieużytki		9	0,6	65	0,8	74	0,5
Pozostałe grunty		46	2,7	27	0,2	73	0,5
RAZEM		1687	100	11377	100	13064	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025, 2014

W rolniczym użytkowaniu znajduje się 75,7% powierzchni gminy Wieluń. Teren o największym znaczeniu w powierzchni użytków rolnych to grunty orne, które stanowią 59,4% obszaru gminy.

Degradacja gleb i powierzchni ziemi.

Obniżenie wartości użytkowej gleb następuje wskutek nadmiernego zakwaszenia oraz zubożenia gleby w składniki pokarmowe roślin: fosfor, potas, magnez, które decydują o wielkości i jakości plonów. Istotny wpływ na procesy chemiczne i biologiczne zachodzące w glebie odgrywa odczyn gleby (pH w 1n KCl). Optymalny przedział dla procesów

biologicznych związanych z metabolizmem większości gatunków roślin i drobnoustrojów glebowych przyjmuje się w wartościach od 5,5 do 7,2 pH.

Zakwaszanie gleb wywołuje niekorzystne skutki dla rolnictwa, przyczyniając się do zmniejszenia ilości i jakości plonów oraz stanowi problem w zakresie ochrony środowiska. Gleby kwaśne narażone są na intensyfikację zjawiska wypłukiwania pierwiastków i związków chemicznych, które trafiają wód powierzchniowych i podziemnych, powodując ich zanieczyszczenie.

Mobilność i biodostępność metali ciężkich oraz jonowych zanieczyszczeń organicznych warunkują niektóre właściwości gleby, w tym wartość pH. Skażenie gleb metalami ciężkimi skutkuje chemicznym przekształceniem pedosfery i jest jednym z najgroźniejszych typów degradacji. Głównym źródłem wskazanych zanieczyszczeń są emisje przemysłowe i pochodzenia komunikacyjnego, które ze względu na swój pyłowy charakter rozprzestrzeniają się w odmienny sposób aniżeli zanieczyszczenia gazowe. W konsekwencji wysokich stężeń takich metali, jak: cynk, kadm, miedź, chrom, ołów, kobalt i innych, następuje dezaktywizacja środowiska prowadząca nierzadko do zaniku szaty roślinnej.

Za degradację gleb odpowiedzialne są zarówno czynniki naturalne, jak i antropogeniczne. Do tych pierwszych zalicza się przede wszystkim, erozję: wietrzną, wodną i osuwiskową, a do antropogenicznych: budownictwo, przemysł, gospodarkę komunalną i nawozową oraz transport. Budownictwo poprzez wyłączenie gleb z rolniczego użytkowania, niejednokrotnie będących częścią terenów o dużych walorach przyrodniczych również przyczynia się do pogorszenia ich właściwości. Przemysł natomiast emituje szereg zanieczyszczeń pyłowych i różnego rodzaju związków chemicznych, które wnikają w glebę samoistnie lub wraz z opadami (kwaśne deszcze) powodując jej degradację. Do obniżenia możliwości produkcyjnych gleb w dużym stopniu przyczynia się również realizacja zadań komunalnych, a mianowicie niewłaściwa gospodarka wodno – ściekowa i odpadowa (np. wylewiska odpadów rolniczych). Z kolei odprowadzanie ścieków do rowów melioracyjnych, kanałów i rzek intensyfikuje, szczególnie w czasie wylewów proces degradacji gleb dolinnych.

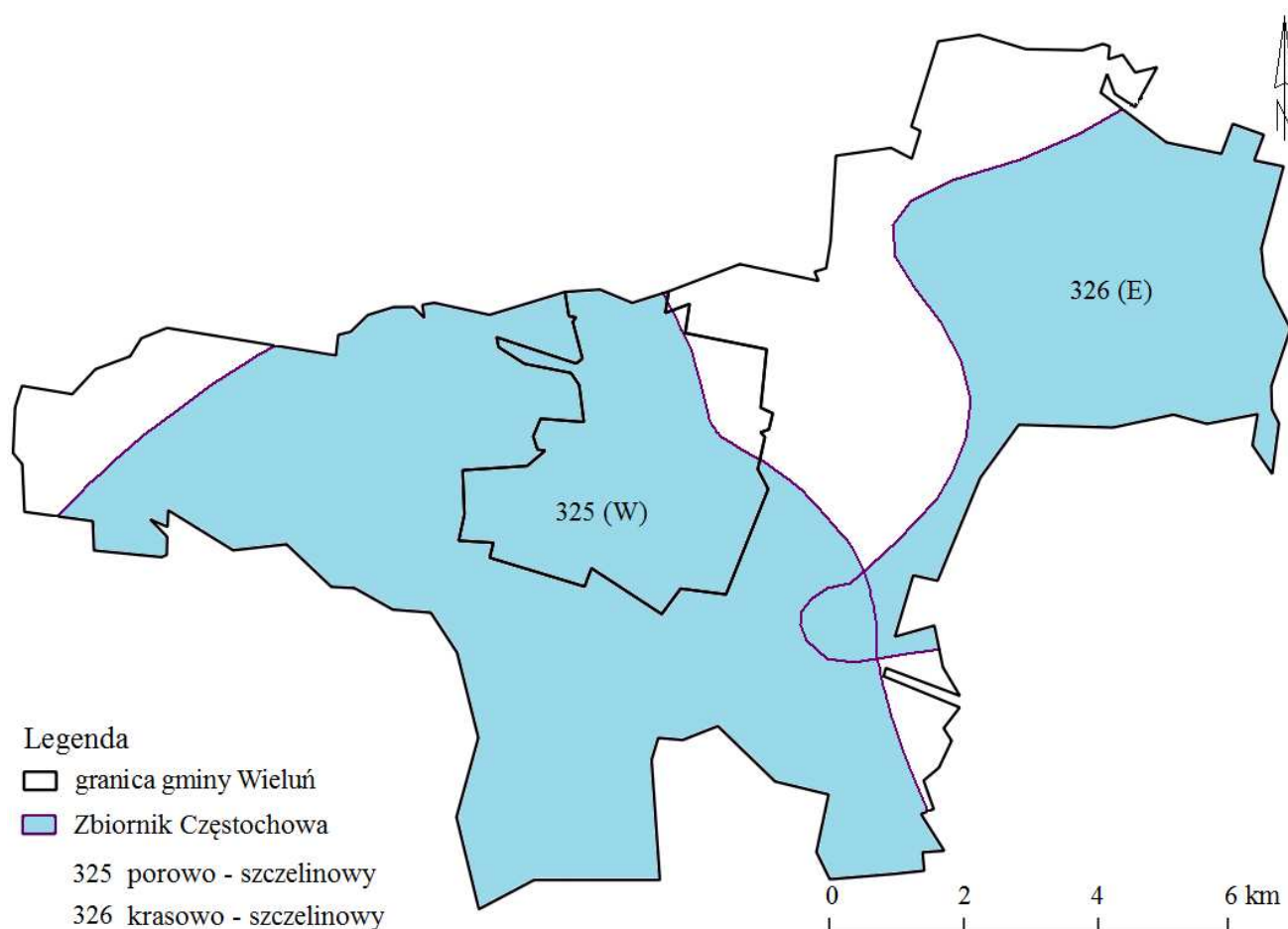
WODY

Zasoby wód podziemnych.

Miejsko – wiejska gmina Wieluń leży w zasięgu dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, nr: 325 i 326, które stanowią odpowiednio zachodni i wschodni Zbiornik Częstochowa. Zasoby zbiornika zachodniego zalegają w utworach jury środkowej, a wschodniego jury górnej. Południową, południowo - zachodnią oraz środkową (obszar

miejski) część gminy obejmuje zbiornik 325, o porowo – szczelinowym typie ośrodka wodonośnego i powierzchni 778,9 km². Natomiast północno – wschodnia i wschodnia część gminy zlokalizowana jest w strefie krasowo – szczelinowego zbiornika nr 326, zajmującego obszar 3172,2 km². Maksymalna głębokość zbiorników wynosi kolejno: 200 i 150 metrów, natomiast głębokość minimalna to: 20 i 5 metrów.

Rysunek 4. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych na terenie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych on line Państwowego Instytutu Geologicznego

Wody podziemne gminy Wieluń związane są z następującymi piętrami wodonośnymi: czwartorzędowym (I - plejstoceński poziom wodonośny), neogeńskim (II - mioceniński poziom wodonośny) i jurajskim (III – V poziom wodonośny)⁷. Największe znaczenie użytkowe dla

⁷Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieluń, 2010

obszaru opracowania mają poziomy wodonośne zlokalizowane w rejonie piętra jurajskiego, a mianowicie utworów jury środkowej i górnej. Kolejny po osadach miocénskich poziom wodonośny (III) tworzą, zalegające pod cienką pokrywą czwartorzędu śródokowojurajskie (kelowej) i górnójurajskie (oksford) wapienie i drobnoziarniste piaskowce wapniste. Wodonośny poziom jury środkowej (V) tworzą kościeliskie piaski i piaskowce drobnoziarniste, rzadziej utwory żwirowe (aalen, bajos). Trzecią i piątą warstwę przedziela mułowcowo – ilasta seria rudonośna (IV poziom wodonośny), która nie posiada znaczenia użytkowego. Podstawę systemu zaopatrzenia gminy w wodę stanowią zasoby jury środkowej oraz jury górnej, dla których wydzielono opisany na wstępie Główny Zbiornik Wód Podziemnych Częstochowa o numerach: 325 - zachodni i 326 - wschodni.

W tym miejscu warto podkreślić również to, że miejsko – wiejska gmina Wieluń leży w zasięgu występowania geologicznych formacji zawierających gorące wody głębinowe. Z szacunków energii geotermalnej zawartej w mezozoicznych i paleozoicznych zbiornikach wynika, że energia ta mogłaby w zupełności pokryć potrzeby ciepłownicze obszaru opracowania⁸.

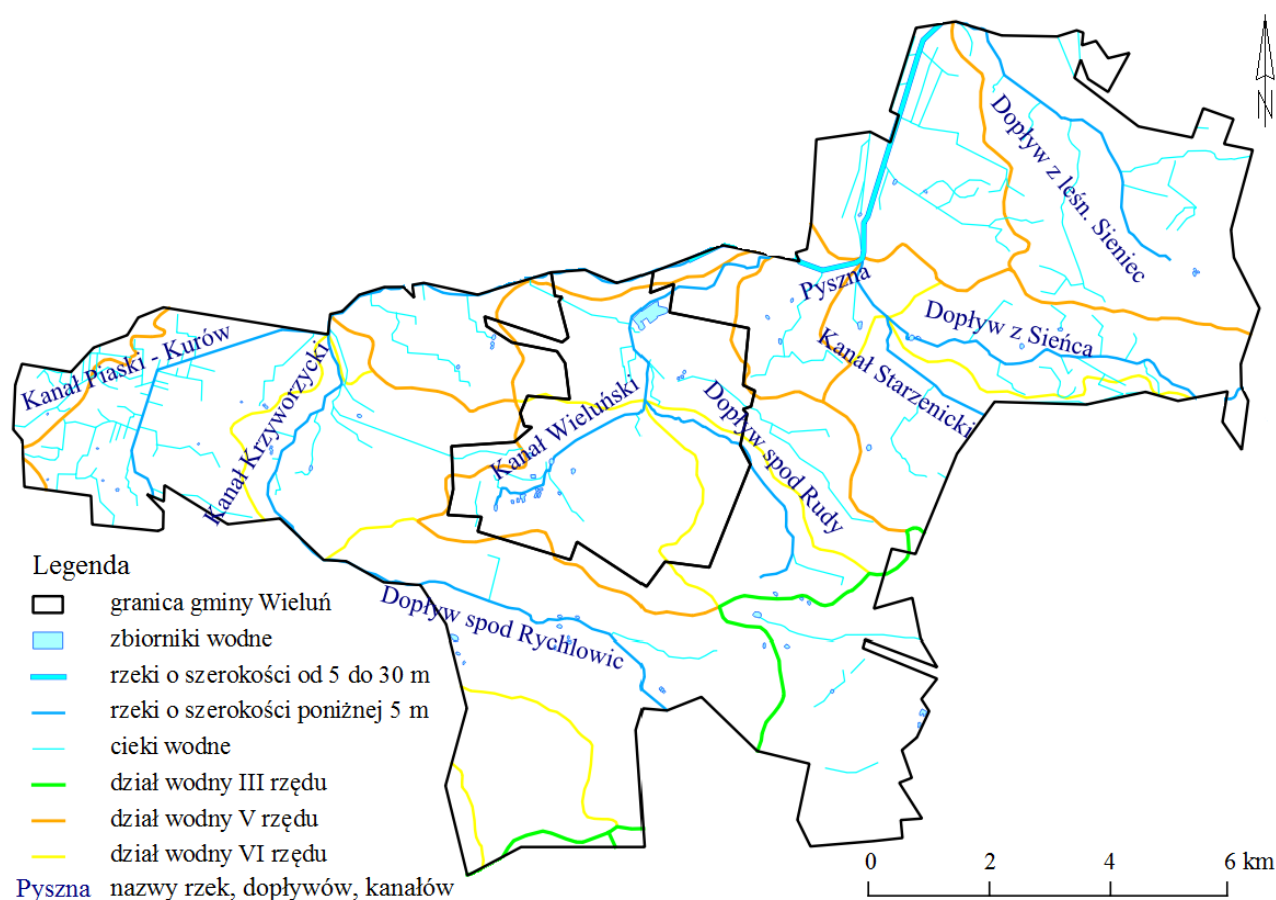
Zasoby wód powierzchniowych.

Obszar opracowania leży w zlewisku Morza Bałtyckiego, w dorzeczu Odry. Gmina Wieluń należy do terenów szczególnie ubogich w zasoby wód powierzchniowych⁹. Powierzchnię opracowania odwadnia lewobrzeżny dopływ Oleśnicy, która wpada do Warty, a mianowicie Pyszna i spływające do niej bezpośrednio i pośrednio wody następujących kanałów: Piaski – Kurów, Krzyworzyckiego, Wieluńskiego, Starzenickiego oraz dopływów: z leśnictwa Sieniec, z Sieńca, spod Rudy, Spod Rychłowic, spod Kadłuba. Natomiast strefy źródłkowe większości dopływów znajdują się w na obszarze Wyżyny Wieluńskiej.

⁸Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

⁹Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

Rysunek 5. Miejsko – wiejska gmina Wieluń na tle mapy podziału hydrograficznego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rastrowej Mapy Podziału Hydrologicznego Polski 1:50 000

Spośród wszystkich cieków biegnących przez miasto, to Pyszna zbiera największą ilość wody i tym samym stanowi główny element sieci hydrograficznej obszaru opracowania. Wskazana rzeka, na znacznym odcinku stanowi północną granicę terenów wiejskich oraz miasta i oddziela gminę Wieluń od gminy Czarnożyły. Potencjalne zagrożenie powodziowe dla gminy związane z występowaniem na jej terenie rzeki Pysznej zostało określone, jako minimalne¹⁰. Na obszarze opracowania mogą jedynie wystąpić podtopienia związane z gwałtownymi i intensywnymi opadami deszczu.

Cieki wodne przepływające przez wskazaną jednostkę administracyjną charakteryzują się deszczowo – śnieżnym reżimem zasilania. Pośród wezbrań w przewadze są te występujące latem po lipcowych opadach nawałnych oraz wczesną wiosną, czyli w miesiącach luty i marzec, kiedy topnieje pokrywa śnieżna i obserwuje się słabe wsiąkanie wody w grunt,

¹⁰Plan operacyjny ochrony przed powodzią dla województwa łódzkiego, 2013

a szata roślinna jest jeszcze słabo rozwinięta. Natomiast niskie stany wód obserwowane są na początku jesieni, a mianowicie we wrześniu¹¹.

Do ważnych obiektów hydrograficznych występujących na terenie gminy należy również zaliczyć utworzone w rejonie Cukrowni Wieluń (północna część obszaru miejskiego) sztuczne zbiorniki wodne oraz inne, w większości hodowlane sztucznie utworzone stawy, a także lokalnie zarastające, polodowcowe oczka wodne¹².

Jakość wód podziemnych.

Monitoring wód podziemnych i powierzchniowych prowadzony jest w dwóch sieciach: krajowej i regionalnej. Teren opracowania leży w zasięgu działań Wojewódzkiego Inspektoratu w Łodzi z delegaturą w Sieradzu. W 2009 i 2012 roku wody do badań pobierane były z otworu nr 127, zlokalizowanego na pozamiejskim obszarze gminy, we wsi Jodłowiec, a w 2011 roku z otworu 132 znajdującego się w mieście Wieluń. Z kolei w 2010 roku, na terenie wsi Masłowice (nr otworu 809) i miasta Wielunia (nr otworu 1658) wykonano pomiary dla potrzeb monitoringu krajowego.

Zasoby wód podziemnych o największym znaczeniu użytkowym, jakie występują w obrębie granic administracyjnych gminy zalegają w utworach środkowej i górnej jury, przeważnie poniżej warstw nieprzepuszczalnych i są to wody wgłębne, czyli takie, których zwierciadło jest napięte.

Wyniki badań dotyczących oceny jakości wód podziemnych z lat 2009 – 2011 zostały zinterpretowane na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. nr 143 poz. 896). W oparciu o rozporządzenie wyróżnia się pięć klas jakości wód podziemnych, których podstawę stanowi ocena właściwości fizykochemicznych oraz stanu chemicznego (z uwzględnieniem przepisów w sprawie wymagań dotyczących jakości wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi).

Obecnie zakres wskaźników niezbędnych do określenia właściwej klasy czystości określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie formy i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. 2011 nr 258 poz. 1550).

Na podstawie badań wykonanych w 2009, 2011 i 2012 roku wody podziemne zalegające na terenie opracowania zostały sklasyfikowane, jako wody dobrej jakości (klasa II). Z wyników

¹¹Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

¹²Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieluń, 2010

analiz monitoringu regionalnego wynika, że jakość wód podziemnych zlokalizowanych w rejonie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń utrzymuje się na stałym poziomie. Z kolei pomiary wykonane w punktach monitoringu krajowego zlokalizowanych w Masłowicach (nr 809) i Wieluniu (nr 1658) wykazały, odpowiednio IV i III klasę czystości wód podziemnych. Zatem jakość wód podziemnych występujących na terenie miasta oscyluje między klasą II, a IV.

Szczegóły dotyczące jakości wód podziemnych miejsko – wiejskiej gminy Wieluń przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Ocena jakości wód podziemnych w punktach badawczych monitoringu regionalnego w miejsko – wiejskiej gminie Wieluń z 2009, 2011 i 2012 roku.

Rok	Lokalizacja i numer otworu	Rodzaj wód	Stratygrafia poziomu wodonośnego	Klasa czystości	Wskaźniki decydujące o klasie czystości
2009	Jodłowiec nr 127	wgłębne	J3 jura górna	II	temperatura - 11°C, Mn - 0.342 mg/l, Ca - 55.6 mg/l, Fe - 1.9mg/l
2011	Wieluń nr 132	wgłębne	J1 jura dolna	II	temperatura - 11°C, SO ₄ - 64.6 mg/l, Ca - 120mg/l, HCO ₃ – 296 mg/l
2012	Jodłowiec nr 127	wgłębne	J3 jura górna	II	Mn - 0.158 mg/l, Ca-51.9 mg/l, Fe-2.35 mg/l

Źródło: Monitoring wód podziemnych, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2009, 2011 - 2012

Wody podziemne są w mniejszym stopniu narażone na zanieczyszczenia aniżeli wody powierzchniowe. Jednak pomimo braku bezpośredniego kontaktu wód znajdujących się pod powierzchnią ziemi z czynnikami zewnętrznymi to ich jakość może ulec pogorszeniu na skutek: przenikania zanieczyszczeń antropogenicznych, infiltracji gorszych wód powierzchniowych oraz sytuacji awaryjnych.

Jakość wód powierzchniowych

W latach 2009 – 2011 ocenę jakości wód powierzchniowych prowadzono na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. (Dz. U. 2008 nr 162 poz. 1008) w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych. Powyższy akt prawny wskazywał na pięć klas czystości wód powierzchniowych.

Aktualnie obowiązującymi aktami prawnymi dotyczącymi oceny jakości wód powierzchniowych są:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2011 nr 257 poz. 1545);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. 2011 nr 258 poz. 1549).

Miejsko – wiejska gmina Wieluń leży w zasięgu występowania jednolitych części wód rzeki Pysznnej do dopływu z Gromadzic. Strefa źródliskowa Pysznnej zlokalizowana jest w północno – wschodniej części, usytuowanej po zachodniej stronie obszaru opracowania gminy Skomlin. Z kolei dopływ z Gromadzic wpływa do Pysznnej tuż za północno – wschodnią granicą terenu będącego przedmiotem analizy, a mianowicie na terenie gminy Ostrówek. Rzeka Pyszna, na znacznym odcinku stanowi północną granicę pomiędzy obszarem opracowania, a gminą Czarnożyły, gdzie znajduje się punkt pomiarowo – kontrolny wojewódzkiego monitoringu wód powierzchniowych (Pyszna – Stawek). Oceny jakości wód dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi (Delegatura w Sieradzu).

Wyniki analiz z ostatnich lat wskazują na pogarszającą się jakość wód. Na podstawie badań wykonanych w latach 2010 - 2012 stan rzeki Pysznnej do dopływu z Gromadzic określono, jako zły. O złym stanie rzeki zdecydował słaby potencjał ekologiczny. Uzyskanie lepszego rezultatu (klasy czystości) będzie możliwe jedynie w sytuacji, gdy przy dobrym stanie chemicznym również stan potencjału ekologicznego okaże się przynajmniej dobry.

Tabela 4. Ocena punktowa stanu wód powierzchniowych w punkcie badawczym monitoringu regionalnego na rzece Pyszna - Stawek dla lat 2009 i 2012

Rok	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny
2009	II	poniżej potencjału dobrego	umiarkowany
2012	IV	poniżej potencjału dobrego	słaby

Źródło: Monitoring wód powierzchniowych, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2009 i 2012

Wśród pozostałych elementów i wskaźników jakości wód podlegających ocenie na rzece Pyszej znalazły się¹³:

1. elementy biologiczne, zostały ujęte w III klasie, z czego fitobentos wskazywał na II, a makrobezkręgowce bentosowe na IV klasę;
2. elementy hydromorfologiczne, których potencjał ze względu na: występowanie silnie zmienionego charakteru jcw i systematycznej zabudowy oraz wpływ oddziaływujących na reżim hydrologiczny zrzutów ścieków z Wielunia został określony, jako dobry (klasa II);
3. elementy fizykochemiczne, w grupie wskaźników podstawowych zostały sklasyfikowane, poniżej potencjału dobrego, a w grupie wskaźników szczególnie szkodliwych wykazały potencjał dobry (klasa II);
4. wskaźniki chemiczne, wśród których badano zawartość: kadmu, ołowiu, rtęci, niklu i ich związków zostały zaklasyfikowane do klasy I.

Ostatecznie ze względu na, ujęcie elementów biologicznych w klasie IV oraz niespełnienie dodatkowych wymogów dla obszarów chronionych, potencjał ekologiczny rzeki Pyszej do dopływu z Gromadzic został określony, jako słaby.

Na wskazany stan rzeczy wpływają przede wszystkim zanieczyszczenia pochodzące z: przemysłu, rolnictwa i energetyki. Ponadto w wodach powierzchniowych odnotowuje się, nadmiar, pochodzących ze źródeł komunalnych związków azotu (azot amonowy, azot Kjeldahla), które wzmagają proces eutrofizacji wód.

ZASOBY PRZYRODNICZE

Charakterystyka przyrodnicza miejsko – wiejskiej gminy Wieluń.

Klimat Polski charakteryzuje się przejściowością związaną z wpływem mas kontynentalnych od wschodu i mas oceanicznych od zachodu. Głównymi czynnikami decydującymi o jednorodności klimatu Polski są: niewielka rozciągłość geograficzna oraz względnie małe urozmaicenie hipsometryczne na znacznym obszarze kraju. Jedynie nieliczne elementy klimatu, jak np. opady są zależne od fizjografii terenu, czyli lokalnych uwarunkowań.

Miejsko – wiejska gmina Wieluń leży w zasięgu słabnących wpływów oceanicznych, czyli na obszarze o stosunkowo małych amplitudach temperatury wczesną wiosną, dość długim latem, łagodną i krótką zimą z nietrwałą pokrywą śnieżną¹⁴.

¹³Komentarz do oceny stanu jednolitych części wód w województwie łódzkim w latach 2010 – 2012, 2013

¹⁴Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieluń, 2010

Wartości charakterystyczne dla składników regionu klimatycznego na obszarze, którego zlokalizowana jest miejsko – wiejska gmina Wieluń to^{15,16}:

- średnia roczna temperatura powietrza: 8°C,
- średnia temperatura stycznia: – 2°C,
- średnia roczna temperatura lipca: 18°C,
- czas trwania lata: 90 – 100 dni
- czas trwania zimy: 80 dni,
- czas zalegania pokrywy śnieżnej: średnio 76 dni (od grudnia do marca),
- średnia roczna suma opadów: 550 mm,
- długość okresu wegetacyjnego: 220 dni,
- dominujące kierunki wiatru w ciągu roku: W (22,1%), SW (17%).

Lokalne zróżnicowanie cech klimatu gminy uwarunkowane jest: występowaniem cieków oraz płytko zalegającym w rejonie dolin rzecznych i zagłębień bezodpływowych poziomem wód podziemnych, ukształtowaniem powierzchni, stopniem zalesienia i pokrycia terenu szatą roślinną, a także istnieniem charakterystycznej dla miasta gęstej zabudowy.

W rejonie cieków wodnych występują nieco niższe temperatury, częstsze przygruntowe przymrozki i mgły związane z inwersją temperatury. Ponadto stosunkowo krótkotrwałym okresom bezwietrznym, w rejonie dolin może towarzyszyć proces stagnacji powietrza, co utrudnia jego właściwą wymianę. Jednakże sytuacje te występują stosunkowo rzadko. Kolejne formy ukształtowania terenu, a mianowicie równina sandrowa i wysoczyzny polodowcowe posiadają dobre warunki solarne, wietrzne oraz wilgotnościowe i stanowią dogodną lokalizację dla zabudowy mieszkaniowej. Do obszarów o ograniczonych możliwościach rozwoju budownictwa należą tereny o większych nachyleniach (wykluczenia dotyczą przede wszystkim południowej części opisywanej jednostki administracyjnej) oraz doliny. Z kolei występowanie kompleksów leśnych charakteryzujących się niewielkimi wahaniami temperatury i podwyższoną wilgotnością, pozytywnie wpływa na mikroklimat terenów przyległych. Równie ważnym elementem wpływającym na lokalny klimat centralnej części gminy jest, charakterystyczna dla przestrzeni miejskich regularna i zwarta zabudowa. Pomiędzy obszarem zwartej tkanki mieszkaniowej i rejonami zabudowy jednorodzinnej zlokalizowanej na obrzeżach Wielunia występują duże kontrasty termiczne.

Florę miejsko – wiejskiej gminy Wieluń stanowi przede wszystkim roślinność: pól uprawnych, zbiorowisk łąkowych i łąkowo – zaroślowych oraz szuwarowych, a także

¹⁵Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieluń, 2010

¹⁶Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

zakrzewień śródpolnych i lasów. Na obszarze opracowania występuje również roślinność urządzona przez człowieka, czyli zieleń parków, cmentarzy, skwerów i zieleńców.

Tereny leśne w granicach omawianej jednostki administracyjnej stanowią jedynie 14,6% powierzchni gminy, pokrywając 1901 ha¹⁷. Lasy zlokalizowane na terenie gminy administruje Nadleśnictwo Wieluń (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi).

W granicach miasta, a dokładniej w jego zachodniej części znajduje się tylko jeden większy kompleks leśny, którego naturalny charakter został zmieniony i dostosowany do potrzeb mieszkańców. Las przecinają szerokie alejki, przy których stoją ławki. Wiek drzewostanu wynosi 50 – 70 lat, a dominującymi typami siedlisk są: bór świeży, bór mieszany świeży oraz las mieszany świeży¹⁸.

W obrębie wiejskiego obszaru gminy wyróżnić można jedynie trzy kompleksy leśne o znaczącej powierzchni. Dominującymi typami siedlisk, zlokalizowanych w północno – wschodniej i południowo – wschodniej części obszaru opracowania lasów są: bór świeży i bór mieszany wilgotny, w wieku powyżej 50 lat. Z kolei, przylegający do drogi Turów – Młynisko kompleks (zachodnia część gminy), w znaczącym fragmencie stanowi rezerwat przyrody – Lasek Kurowski¹⁹.

System obszarów i obiektów prawnie chronionych.

Pośród wszystkich form ochrony przyrody stanowiących prawem, na terenie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń zlokalizowano: rezerwat przyrody, stanowisko dokumentacyjne, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody²⁰. Dodatkowo niewielki obszar (na obszarze sołectwa Ruda), u styku granic pomiędzy południowo – wschodnim fragmentem terenu podlegającego analizie, a gminami: Pątnów i Wierzchlas zajmuje obszar chronionego krajobrazu Otulina Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

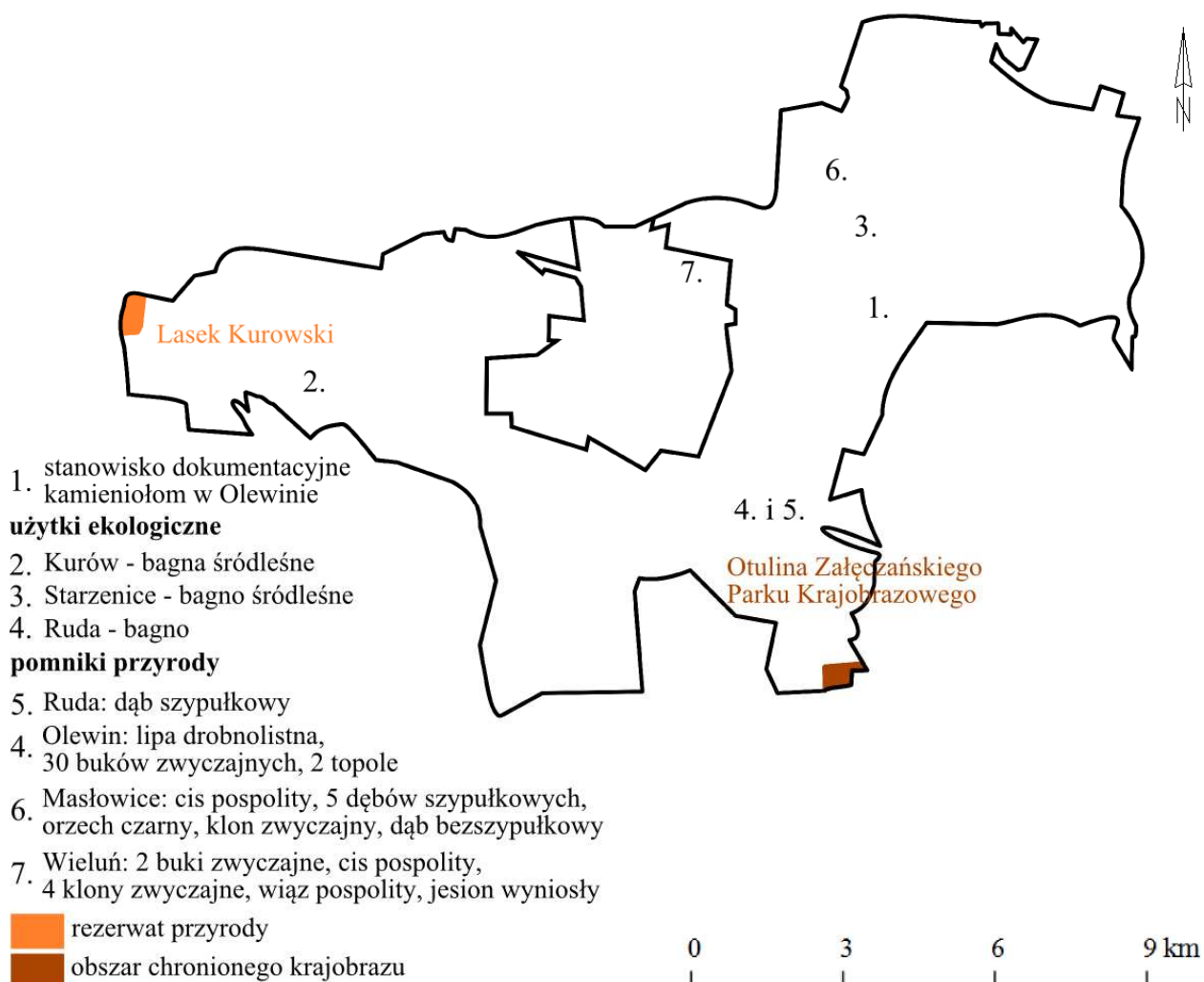
¹⁷Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025, 2014

¹⁸ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieluń, 2010

¹⁹ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieluń, 2010

²⁰Rejestr form ochrony przyrody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, stan na dzień 11.06.2014r.

Rysunek 6. Powierzchniowe formy ochrony przyrody na terenie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru form ochrony przyrody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, stan na dzień 11.06.2014 r. oraz <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Największą powierzchniową formę ochrony przyrody gminy Wieluń (22,07 ha) stanowi usytuowany w zachodniej części obszaru opracowania (na północ od miejscowości Piaski), przy granicy z gminą Biała fragment terenu leśnego, a mianowicie rezerwat leśny - Lasek Kurowski (Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody). Lasek Kurowski leży w obrębie Cisowa, a dokładniej w zasięgu Leśnictwa Ożarów. Rezerwat ten powstał w celu ochrony zbiorowiska leśnego grądu subkontynentalnego z udziałem jodły pospolitej, buka zwyczajnego i olsu porzeczkowego²¹. Drzewostan Lasku Kurowskiego stanowią liczące ponad 160 lat dęby,

²¹Rezerwaty przyrody województwa łódzkiego, 2011

równie stare jodły, buki, olsze czarne i sosny zwyczajne z domieszką świerków pospolitych, topoli osiki, wiązów szypułkowych, brzoź brodawkowatych oraz grabów pospolitych. Z kolei ols porzeczkowy tworzy wyłącznie olsza czarna z domieszką dębu szypułkowego. Zarówno grąd, jak ols posiadają złożony z wielu gatunków podszyt oraz runo. Ponadto w rezerwacie występują rośliny objęte ochroną gatunkową, a wśród nich między innymi: wawrzynek wilczełyko, kruszczyk szerokolistny, przylaszczka pospolita oraz kopytnik pospolity, konwalia majowa, kruszyna pospolita, bluszcz pospolity i kalina koralowa.

W zlokalizowanej we wschodniej części gminy miejscowości Olewin utworzono stanowisko dokumentacyjne, które stanowi kamieniołom piaskowców żelazistych jurajskiej warstwy kościeliskiej, o powierzchni 0,53 ha (Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 24 listopada 1998 r. w sprawie uznania za obiekty chronione). Wskazana odkrywka geologiczna leży w obrębie wzgórz zbudowanych z najstarszych, odsłaniających się na powierzchni terenu skał jurajskich.

Użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody znajdujące się na obszarze miejsko – wiejskiej gminy Wieluń zaprezentowano w tabelach poniżej.

Tabela 5. Użytki ekologiczne zlokalizowane na terenie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń.

Lp.	Rodzaj użytku ekologicznego	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Podstawa prawna	Obręb
1.	bagno śródleśne	22.05.200 r.	0,62	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Kurów
2.	bagno śródleśne	22.05.200 r.	0,49	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Kurów
3.	bagno śródleśne	22.05.200 r.	0,39	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Kurów
4.	bagno śródleśne	22.05.200 r.	0,4	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Kurów
5.	bagno śródleśne	22.05.200 r.	0,49	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Kurów
6.	bagno śródleśne	22.05.200 r.	0,52	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Kurów

Lp.	Rodzaj użytku ekologicznego	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Podstawa prawna	Obręb
7.	bagno śródleśne	22.05.200 r.	0,46	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Starzenice
8.	bagno śródleśne	22.05.200 r.	0,35	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Starzenice
2.	bagno	22.05.200 r.	1,32	Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Ruda

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, stan na dzień 11.06.2014 r.

Tabela 6. Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń.

Nazwa i opis pomnika przyrody	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Obwód mierzony na wysokości 1,3 m (cm)	Opis lokalizacji
dąb szypułkowy	03.02.1998r.	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	500	Ruda (park wiejski)
lipa drobnolistna	03.02.1998r.	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	550	Olewin (park wiejski)
32 buki zwyczajne z czego stosowną uchwałą* zniesiono ochronę 2 buków zwyczajnych	03.02.1998r.	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9); * Uchwała Nr IX/85/11 Rady Miejskiej w Wieluniu z dnia 21.06.2011 r. w sprawie zniesienia formy ochrony z dwóch drzew uznanych za pomniki przyrody w granicach administracyjnych Gminy Wieluń (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 223, poz. 2319)	110 - 260	Olewin (park wiejski)
topola biała	03.02.1998r.	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	560	Olewin (przy polnej drodze)
topola biała	03.02.1998r.	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	690	Olewin (przy polnej drodze)
cis pospolity	03.02.1998r.	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	170	Masłowice (park wiejski)

Nazwa i opis pomnika przyrody	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna	Obwód mierzony na wysokości 1,3 m (cm)	Opis lokalizacji
dąb szypułkowy	03.02.1998r	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	480	Masłowice (park wiejski)
2 dęby szypułkowe, orzech czarny, klon zwyczajny	03.02.1998r	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	390 (2 lipy), 430, 290	Masłowice (park wiejski)
dąb szypułkowy	03.02.1998r	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	460	Masłowice (park wiejski)
dąb szypułkowy	03.02.1998r	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	480	Masłowice (park wiejski)
dąb bezszypułkowy	03.02.1998r	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	330	Masłowice (park wiejski)
lipa drobnolistna	03.02.1998r	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9)	340	Masłowice (park wiejski)
12 stuk drzew: 2 buki zwyczajne (odmiana purpurowa), cis pospolity (forma krzewiasta), 4 kolony zwyczajne, wiąz pospolity, jesion wyniosły	13.07.2005r.	Rozporządzenie Nr 20/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 13 lipca 2005 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody	buki: 262, 361; klony: 230, 284, 284, 315; wiąz: 280; jesion: 285	Wieluń (ul. J. Długosza 3)

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, stan na dzień 11.06.2014 r.

POWIETRZE

Jakość powietrza²².

Prawo ochrony środowiska narzuca obowiązek Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska dokonywania corocznej oceny jakości powietrza, celem: dostarczenia informacji o przestrzennym rozkładzie stężeń zanieczyszczeń, wskazania potrzeb w zakresie

²²Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2013 roku, 2014

wzmocnienia istniejącej sieci monitoringu, a także w zakresie działań mających poprawić jakość powietrza.

Kryteria oceny jakości powietrza określone są w rozporządzeniach: Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

Na terenie gminy, a dokładniej w Wieluniu znajduje się jedna stacja pomiarowa monitoringu jakości powietrza, funkcjonująca w ramach Państwowego Monitoringu Powietrza: stacja pomiaru manualnego, ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 12.

Na obszarze opracowania stosuje się również pasywną metodę pomiaru: NO₂ i SO₂. W 2013 roku wskazany sposób badania wykorzystano do pomiaru jakości powietrza w następujących miejscach:

- ul. J Piłsudskiego 4 (punkt komunikacyjny),
- ul. B. Głowackiego 18 (punkt komunikacyjny),
- ul. A. Mickiewicza 9 (punkt pomiaru tła miejskiego).

Badania jakości powietrza, jakie we wskazanym okresie przeprowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi (Delegatura w Sieradzu) obejmowały:

1. dwudziestoczterogodzinne pomiary stężeń pyłu zawieszonego PM10 w punkcie przy ul. POW 12;
2. oznaczenia zawartości metali: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w punkcie przy ul. POW 12;
3. pomiary wskaźnikowe stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w trzech punktach pasywnego poboru prób.

Kompletność pomiarów zawartości dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w powietrzu przy dwunastomiesięcznej serii pomiarowej na wszystkich stanowiskach wynosiła 100%. Natomiast w punkcie pomiaru manualnego kompletność wyników dotyczących stężeń PM10 oraz zawartości metali i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym była następująca:

- PM 10 – 80%
- arsen (As) – 40,5%,
- kadm (Cd) – 40,5%,
- nikiel (Ni) – 40,5%,
- ołów (Pb) – 40,5%,
- BaP - 39,2%.

1. Na podstawie dwudziestoczworogodzinnych pomiarów manualnych stężeń pyłu PM₁₀, prowadzonych przy ul. POW 12, w Wieluniu stwierdzono znacznie większą od dozwolonej (35 dni w ciągu roku) częstość przekroczeń dopuszczalnego poziomu wskazanej substancji, a mianowicie: 60 wyników większych niż 50 µg/m³. Ponadto średnie roczne stężenie pyłu PM₁₀ wyniosło 35,7 µg/m³ i tym samym nie przekroczyło dozwolonej wartości dla roku 40 µg/m³. Ponadnormatywną obecność pyłu w powietrzu odnotowywano głównie w sezonie chłodnym. Natomiast najwyższą średnią miesięczną zarejestrowano w styczniu: 60,02 µg/m³. Z kolei wartość trzydziestu sześciu maksimum stężenia dwudziestoczworogodzinnego w centrum miasta sięgała: 64 µg/m³, czyli 128% normy.

2. Wyniki dotyczące zawartości metali i benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM₁₀, jakie uzyskano na stanowisku zlokalizowanym przy ul. POW 12, w Wieluniu wykazały, co następuje.

Średnioroczne stężenia metali: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu nie przekraczały norm obowiązujących ze względu na ochronę roślin i zdrowia ludzi, odpowiednio: 6 ng/m³, 5 ng/m³, 20 ng/m³, 0,5 ng/m³. Z kolei średnia wartość benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym była ponad dziewięciokrotnie większa niż poziom dopuszczalny: 1 ng/m³. Pomiary przeprowadzone w ciągu dwunastu miesięcy wykazały różnice w poziomie stężeń. Ponadnormatywną, nawet ponad piętnastokrotnie wyższą zawartość benzo(a)pirenu w powietrzu odnotowywano głównie zimą.

Pomiary wskaźnikowe prowadzone metodą pasywną poboru prób wykazały, że średni poziom stężeń dwutlenku siarki w dwunastomiesięcznym okresie pomiarowym zawierał się w przedziale: 7,7 µg/m³ (ul. J. Piłsudskiego 4) – 15,2 µg/m³ (ul. B. Głowackiego 18). Pomimo, że średnie roczne wartości nie wskazywały na ponadnormatywną emisję dwutlenku siarki, to w okresie zimowym, na stanowisku ul. B. Głowackiego 18 wykazano przekroczenie normy, która zarówno dla roku kalendarzowego, jaki i pory zimowej wynosi: 20 µg/m³. Średnią wartość stężenia w miesiącach I – III i X – XII oszacowano na 23,8 µg/m³. Poziom zawartości dwutlenku siarki w powietrzu charakteryzuje się dużą zmiennością sezonową. W okresie chłodnym (I – III i X – XII) odnotowuje się nawet kilkukrotnie wyższe wartości niż w miesiącach ciepłych (IV – IX), czego powodem jest emisja niska pochodząca głównie z indywidualnych pieców grzewczych opalanych węglem i koksem.

Roczny poziom stężeń drugiej substancji, czyli dwutlenku azotu wahał się od 24,9 µg/m³ (ul. M. Mickiewicza 9) do 60,3 µg/m³ (ul. J. Piłsudskiego 4). Średnia z dwunastu miesięcy uzyskana na stanowiskach przy ul. J. Piłsudskiego oraz ul. B. Głowackiego wykazała przekroczenie normy, która dla tej substancji w roku kalendarzowym wynosi: 40 µg/m³.

Wskazane stanowiska pomiaru to tak zwane punkty komunikacyjne. Zatem wpływ na zaistniałą sytuację miał wysoki udział środków transportu w zanieczyszczeniu powietrza. W sezonowej zmienności stężeń dwutlenku azotu odnotowuje się mniejsze rozbieżności niż ma to miejsce w przypadku dwutlenku siarki. W 2013 roku miesiące chłodne odznaczały się blisko dwukrotnie wyższą zawartością tego związku, aniżeli miesiące ciepłe. Jednakże dotyczy to tylko punktu pomiaru tła miejskiego (ul. A. Mickiewicza 9). W punktach komunikacyjnych średnie stężenia zawartości dwutlenku azotu dla obu okresów wykazywały niewielkie różnice.

Podsumowując wyniki badań z terenu Wielunia należy stwierdzić, że największy problem stanowi ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem drobnym i zawartym w nim benzo(a)pierenem. Dodatkowo w punktach komunikacyjnych przy ul. J. Piłsudskiego 4 i B. Głowackiego 18 zarejestrowano przekroczenia dopuszczalnego dla roku kalendarzowego stężenia dwutlenku azotu. W ostatnim ze wskazanych punktów odnotowano również, niemieszczącą się w normach wyznaczonych dla okresu zimowego wartość dwutlenku siarki. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania węgla i drewna w paleniskach domowych oraz wzmożony ruch kołowy.

Emisja punktowa²³.

Na sumę ogólnej emisji składają się zanieczyszczenia pochodzące z emitorów przemysłowych i komunalnych. Najwięcej szkodliwych substancji uwalnia się w trakcie z energetycznego spalania paliw oraz stosowania szkodliwych dla środowiska technologii przemysłowych.

Największe zagrożenie dla stanu czystości powietrza atmosferycznego na terenie Wielunia stwarzają dwa zakłady:

1. Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Wieluniu,
2. Spółdzielnia Dostawców Mleka w Wieluniu.

Wyżej wymienione podmioty zostały zakwalifikowane do grupy przedsiębiorstw emitujących najwięcej zanieczyszczeń w województwie łódzkim w 2012 roku.

Wielkość ogólna emisji zanieczyszczeń pochodzących ze wskazanych źródeł, czyli emisja równoważona dla analizowanego okresu wyniosła odpowiednio: 241,03 Mg i 72,84 Mg.

Emisja liniowa.

Istotne znaczenie dla jakości powietrza ma również liniowa emisja zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego występująca przede wszystkim w bliskim sąsiedztwie dróg

²³Monitoring powietrza, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2013

i głównych ulic. Wielkość zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego w głównej mierze zależy od natężenia ruchu. Im dalej od źródła zagrożenia tym wpływ substancji emitowanych przez silniki pojazdów na stan środowiska jest coraz mniejszy.

Przez miejsko – wiejską gminę Wieluń przebiegają: drogi krajowe 8, 43, 45 oraz drogi wojewódzkie 481, 486. Obszary położone wzdłuż wskazanych szlaków komunikacyjnych to strefy bezpośrednio narażone na zanieczyszczenia wytwarzane przez środki transportu.

Aktualne punkty pomiaru imisji komunikacyjnej na obszarze opracowania znajdują się na terenie miasta, przy ul. J. Piłsudskiego 4 i B. Głowackiego 18. Wskazane ulice leżą w ciągu dróg krajowych: 8 (ul. J. Piłsudskiego) i 43 (ul. B. Głowackiego).

Tabela 1. Średnie roczne stężenia SO_2 i NO_2 w punkcie pomiarów imisji zanieczyszczeń w punktach komunikacyjnych

Rok	Średnie roczne stężenie w $\mu\text{g}/\text{m}^3$			
	ul. J. Piłsudskiego 4		ul. B. Głowackiego 18	
	SO_2	NO_2	SO_2	NO_2
2010	10,6	56,0	11,2	38,0
2011	8,9	52,7	11,4	36,3
2012	8,9	58,9	13,4	41,0
2013	7,7	60,3	15,2	42,9

Źródło: Monitoring powietrza, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2010 - 2013

Górna granica akceptowalnego dla roku kalendarzowego poziomu stężenia SO_2 i NO_2 w powietrzu wynosi odpowiednio: $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnie wartości dwutlenku siarki w latach 2010 – 2013, jakie odnotowywano w obu punktach pomiaru imisji zanieczyszczeń komunikacyjnych nie przekraczały określonych norm. Z kolei średnioroczne stężenia dwutlenku azotu w rejonie ul. J. Piłsudskiego, w latach 2010 – 2013 były wyższe od dopuszczalnych.

Emisja powierzchniowa.

Istotny udział w zanieczyszczeniu powietrza, prócz dużych jednostek przemysłowych i komunalnych, mają paleniska domowe oraz kotłownie obiektów użyteczności publicznej, szklarnie i inne źródła zanieczyszczeń składające się na tak zwaną emisję niską.

Głównymi źródłami skażeń powietrza występującymi na terenie gminy Wieluń są emisje zanieczyszczeń pochodzące z: lokalnych kotłowni oraz indywidualnych pieców grzewczych opalanych głównie węglem i koksem. Dodatkowy problem stanowi fakt, że do produkcji ciepła oprócz węgla wykorzystuje się również odpady komunalne. Spalanie stałych odpadów bytowych w nieprzystosowanych do tego celu paleniskach domowych skutkuje przenikaniem

do atmosfery pyłów zawierających metale ciężkie i szereg toksycznych związków organicznych.

W celu zbadania tła miejskiego wykonano szereg pomiarów na stanowisku zlokalizowanym w obrębie gęstej zabudowy Wielunia. Poniżej przedstawiono średnie stężenia dwutlenku siarki i dwutlenku azotu, jakie uzyskano w jednym z dwóch punktów pomiarowych wyznaczonych do badań metodą pasywną. W poprzednich latach wyniki dla tła miejskiego pozyskiwano również z punktu usytuowanego w obrębie osiedla M. Kopernika, w Wieluniu.

Tabela 2. Imisja stężeń SO_2 i NO_2 w punktach pomiaru tła miejskiego z 2013 roku.

Lokalizacja punktu pomiarowego	Średnie stężenie SO_2 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]			Średnie stężenie NO_2 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]		
	okres zimowy	okres letni	rok	okres zimowy	okres letni	rok
ul. A. Mickiewicza 9	4,5	11,4	7,9	17,0	32,8	24,9

Źródło: Monitoring powietrza, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2013

Dopuszczalny dla roku kalendarzowego poziom stężenia SO_2 (taki sam również dla pory zimowej) i NO_2 w powietrzu wynosi odpowiednio: $D_a = 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i $D_a = 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnie wartości wskazanych związków chemicznych, jakie odnotowano w punkcie pomiarów imisji zanieczyszczeń komunikacyjnych nie przekroczyły określonych norm.

Klasyfikacja stref²⁴.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi wykonuje roczne oceny jakości powietrza w województwie łódzkim. Na ich podstawie dokonuje klasyfikacji stref. Stosowane są dwie klasy stref: A – w przypadku, gdy poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnych i C – gdy poziom stężeń jest powyżej dopuszczalnych wartości. Dla klasy C wymagane jest określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz opracowanie programu ochrony powietrza (POP).

Zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. 2012 nr 0 poz. 914) miejsko – wiejska gmina Wieluń znajduje się w obrębie strefy łódzkiej.

W związku z przekroczeniem wartości dopuszczalnych stężeń pyłu zawieszonego PM_{10} oraz benzo(a)pirenu w 2010 r. strefa łódzka została zakwalifikowana do klasy C.

Sejmik Województwa Łódzkiego w drodze uchwały nr XXXV/690/13 z dnia 26 kwietnia 2013 r. ustanowił Program ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim (strefa łódzka) w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu, zawartego w pyłe zawieszonym PM_{10} .

²⁴Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2013 roku, 2014

Następnie uchwałą nr XLII/778/13 z dnia 25 listopada 2013 r. dokonano zmian w wyżej wymienionym akcie prawnym i tym samym zniesiono między innymi uprzednio obowiązujący Program ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim (Dz. Urz. Województwa Łódzkiego Nr 283, poz. 2404) obejmujący powiat wieluński – miasto Wieluń.

Z wykonanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim w 2013 roku” wynika, że na terenie Wielunia odnotowywano przekroczenia dwudziestoczterogodzinnej wartości dopuszczalnego stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀. W związku z powyższym Wieluń został wyznaczony, obok innych dwudziestu pięciu miast obu stref do działań naprawczych. Konieczność podjęcia działań naprawczych obejmujących zarówno teren miejski, jak i wiejski obszaru opracowania wynika również ze znacznego przekroczenia docelowego poziomu benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym.

Monitoring stanu środowiska (podsumowanie):

Gleby

Wśród skał macierzystych występujących tu gleb przeważają²⁵:

- gliny lekkie, gliny lekkie pylaste spiaszczone od powierzchni, na których wykształciły się gleby bielcowe pszenne dobre lub pszenno – żytnie w klasach bonitacji: IIIa i IIIb, a także niewielkie obszary gleb zbożowo – pastewnych mocnych oraz pszennych wadliwych – głównie czarne ziemie lub gleby brunatne o takim samym gatunku w klasach IIIa – IV a z małym udziałem IVb;
- piaski gliniaste i wytworzone na nich gleby bielcowe, brunatne i rzadziej czarna ziemia, klas: IVa i IVb, czyli kompleksy żytnio – ziemniaczane dobre z małym udziałem żytnio – ziemniaczanych słabych i zbożowo pastewnych, zaklasyfikowano do klasy V;
- płytkie i średnio głębokie piaski słabo gliniaste zalegające na pisku luźnym oraz piaski luźne, z którymi wiążą się dwie grupy ubogich gleb piaszczystych, z czego pierwszą stanowią, należące do V klasy bonitacji gleby brunatne lub bielcowe żytnio – ziemniaczane słabe z małym udziałem czarnych gleb lub mad zbożowo – pastewnych słabych; do drugiej grupy należą żytnio – łubinowe gleby brunatne wyługowane w V i VI klasie.

Doliny rzeczne i obniżenia terenu pokrywają gleby hydrogeniczne o zróżnicowanym składzie mechanicznym i różnych stosunkach wodnych, głównie w klasach III i IV.

Wody

Na podstawie badań wykonanych w 2009, 2011 i 2012 roku wody podziemne zalegające na terenie opracowania zostały sklasyfikowane,

²⁵Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

jako wody dobrej jakości (klasa II). Z kolei pomiary wykonane w punktach monitoringu krajowego zlokalizowanych w Masłowicach (nr 809) i Wieluniu (nr 1658) wykazały, odpowiednio IV i III klasę czystości wód podziemnych. Zatem jakość wód podziemnych występujących na terenie miasta oscyluje między klasą II, a IV.

Wyniki analiz z ostatnich lat wskazują na pogarszającą się jakość wód. Na podstawie badań wykonanych w latach 2010 - 2012 stan rzeki Pysznnej do dopływu z Gromadziec określono, jako zły. O złym stanie rzeki zadecydował słaby potencjał ekologiczny. Uzyskanie lepszego rezultatu (klasy czystości) będzie możliwe jedynie w sytuacji, gdy przy dobrym stanie chemicznym również stan potencjału ekologicznego okaże się przynajmniej dobry.

Wśród pozostałych elementów i wskaźników jakości wód podlegających ocenie na rzece Pysznnej znalazły się²⁶:

1. elementy biologiczne, zostały ujęte w III klasie, z czego fitobentos wskazywał na II, a makrobezkręgowce bentosowe na IV klasę;
2. elementy hydromorfologiczne, których potencjał ze względu na: występowanie silnie zmienionego charakteru jcw i systematycznej zabudowy oraz wpływ oddziaływujących na reżim hydrologiczny zrzutów ścieków z Wielunia został określony, jako dobry (klasa II);
3. elementy fizykochemiczne, w grupie wskaźników podstawowych zostały sklasyfikowane, poniżej potencjału dobrego, a w grupie wskaźników szczególnie szkodliwych wykazały potencjał dobry (klasa II);
4. wskaźniki chemiczne, wśród których badano zawartość: kadmu, ołowiu, rtęci, niklu i ich związków zostały zaklasyfikowane do klasy I.

Ostatecznie ze względu na, ujęcie elementów biologicznych w klasie IV oraz niespełnienie dodatkowych wymogów dla obszarów chronionych, potencjał ekologiczny rzeki Pysznnej do dopływu z Gromadziec został określony, jako słaby.

Na wskazany stan rzeczy wpływają przede wszystkim zanieczyszczenia pochodzące z: przemysłu, rolnictwa i energetyki. Ponadto w wodach powierzchniowych odnotowuje się, nadmiar, pochodzących ze źródeł komunalnych związków azotu (azot amonowy, azot Kjeldahla), które wzmagają proces eutrofizacji wód.

Powietrze

Stwierdzono znacznie większą od dozwolonej (35 dni w ciągu roku) częstość przekroczeń dopuszczalnego poziomu wskazanej substancji, a mianowicie: 60 wyników większych niż $50\mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnioroczne stężenia metali w pyłe PM₁₀: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu nie przekraczały norm obowiązujących ze względu na ochronę roślin i zdrowia ludzi, odpowiednio: $6\text{ ng}/\text{m}^3$, $5\text{ ng}/\text{m}^3$, $20\text{ ng}/\text{m}^3$,

²⁶Komentarz do oceny stanu jednolitych części wód w województwie łódzkim w latach 2010 – 2012, 2013

0,5 ng/m³. Z kolei średnia wartość benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym była ponad dziewięciokrotnie większa niż poziom dopuszczalny: 1 ng/m³. Pomiary przeprowadzone w ciągu dwunastu miesięcy wykazały różnice w poziomie stężeń. Ponadnormatywną, nawet ponad piętnastokrotnie wyższą zawartość benzo(a)pirenu w powietrzu odnotowywano głównie zimą.

Podsumowując wyniki badań z terenu Wielunia należy stwierdzić, że największy problem stanowi ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem drobnym i zawartym w nim benzo(a)pirenem. Dodatkowo w punktach komunikacyjnych przy ul. J. Piłsudskiego 4 i B. Głowackiego 18 zarejestrowano przekroczenia dopuszczalnego dla roku kalendarzowego stężenia dwutlenku azotu. W ostatnim ze wskazanych punktów odnotowano również, niemieszczącą się w normach wyznaczonych dla okresu zimowego wartość dwutlenku siarki. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania węgla i drewna w paleniskach domowych oraz wzmożony ruch kołowy.

Pole elektromagnetyczne

Na terenie gminy nie prowadzono badań dotyczących oddziaływania pól elektromagnetycznych. Potencjalnym źródłem pól elektromagnetycznych są: linie i stacje elektroenergetyczne, stacje telefonii komórkowej i transformatory.

Na podstawie pomiarów Instytutu Energetyki w Warszawie stwierdzono, że pod przęsłami linii natężenie pola elektrycznego nie przekracza 7 kV/m tj. nie przekracza dopuszczalnej wartości 10 kV/m. W sąsiedztwie budynków mieszkalnych zlokalizowanych w najbliższym sąsiedztwie linii, natężenie pola elektrycznego nie przekracza wartości 0,1 kV/m.

Aktualnie na terenie powiatu w ramach państwowego monitoringu środowiska nie prowadzono badania poziomów pól elektromagnetycznych. Ale jak pokazują dotychczasowe wyniki badań na terenach podobnych, w tym powiecie piotrkowskim czy Piotrkowie Trybunalskim w żadnym z punktów pomiarowych nie zmierzono wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składowej elektrycznej $E = 7 \text{ V/m}$ określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 nr 192 poz. 1883).).

Wpływ na środowisko przyrodnicze i ludzi skutków braku realizacji założeń Strategii...

Brak realizacji założeń Strategii... będzie negatywnie wpływać na stan środowiska poprzez:

- utrzymanie się na stałym poziomie lub wzrost emisji pochodzącej z instalacji, bazujących na przestarzałej technice i technologii, niespełniających standardów,
- utrzymanie się na stałym poziomie lub wzrost zużycia surowców i energii w związku z eksploatacją instalacji w technikach tradycyjnych,

- utrwalanie postaw społecznych pozostających w sprzeczności z szerokorozumianą ochroną środowiska (brak poszanowania dóbr materialnych, przestrzeni oraz zasobów środowiska),
- utrudnienie dostępu do podstawowych usług publicznych,
- emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego z nieefektywnego systemu powiązań infrastrukturalnych,
- emisji zanieczyszczeń do środowiska intensyfikowaną przez obecnie funkcjonującą infrastrukturę transportową, nie posiadającą często odpowiednich rozwiązań technicznych chroniących środowisko,
- nieprawidłowego zagospodarowywania ścieków, szczególnie na obszarach pozbawionych sieci kanalizacyjnej,
- nieprawidłowego zagospodarowywania odpadów, szczególnie z sektora komunalnego,
- spadku jakości usług publicznych,
- ograniczaniu jakości życia mieszkańców wsi w wyniku braku zintensyfikowanego rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich,
- degradacji gleb i zasobów wodnych w wyniku niewłaściwie zorganizowanej i prowadzonej gospodarki rolnej,
- intensywnych przekształceń powierzchni ziemi oraz zmian krajobrazu związanych z odkrywkowym kopalnictwem węgla brunatnego,

zatem w konsekwencji może się to wiązać z:

- zanieczyszczeniami zasobów wodnych w związku ze wzrostem wytwarzania ścieków i ich niewłaściwym odprowadzaniem,
- zmniejszaniem się zasobów wodnych,
- postępującą degradacją gleb,
- degradacją walorów krajobrazowych,
- hałasem komunikacyjnym,
- pogorszeniem jakości życia mieszkańców.

Ponadto jak podkreślono w Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2020 analiza zachowań ludzkich wskazuje, że dbałość o stan środowiska jest ściśle powiązana z silnym poczuciem tożsamości regionalnej. Identyfikacja ludzi z miejscem zamieszkania skłania do większej odpowiedzialności i dbałości o otoczenie.

5. Diagnoza stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Inwestycje potencjalnie znacząco wpływające na środowisko zlokalizowane mogą być w różnych punktach gminy, stąd diagnoza stanu środowiska obszarów przez nie objętych, również zawiera się we: wnioskach monitoringu stanu środowiska, w którego zakresie badano: powietrze, opady atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne (rozdział 4).

6. Identyfikacja problemów ochrony środowiska istniejących z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Zagrożenia dla środowiska jakie mogą wystąpić mogą mieć swoje źródła przede wszystkim w działalności człowieka: transport, energetyka, rolnictwo, gospodarka komunalna.

Jednym z elementów Strategii... jest wskazanie występujących na terenie problemów i zagrożeń z zakresu ochrony środowiska. W przedmiotowym projekcie są to:

- brak obwodnic, które wyciągnęłyby ruch tranzytowy z centrum miasta,
- stale rosnący ruch samochodowy wymagać będzie modernizacji niektórych dróg krajowych,
- brak ścieżek rowerowych w mieście,
- kopalnia w Żłoczewie – zagrożenie dla rolnictwa i środowiska (lej depresyjny),
- niewystarczający system zarządzania w urzędach (kontakt z klientem, obsługa, komunikacja wewnętrzna),
- brak wyeksponowania bogactwa Jury w ofercie i świadomości mieszkańców.

Należy podkreślić, że Strategia... w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegająca na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w Strategii... cele oraz strategiczne kierunki działania sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwałać będzie jego niekorzystne zmiany.

Za priorytet należy uznać określenie zasad ochrony występujących złóż, należy monitorować proces ich planowania, ich eksploatację oraz proces rekultywacji.

Poniżej przedstawia się główne problemy ochrony środowiska regionu.

Główne zagrożenie stanowią zanieczyszczenia gleb wzdłuż dróg oraz zanieczyszczenia wynikające z sąsiedztwa przemysłu. Istotne są tutaj działania prewencyjne projektowane w ramach oceny oddziaływania na środowisko, a także strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Udział gleb zdegradowanych w wyniku nadmiernego zakwaszenia oraz zubożenia w makroskładniki jest ściśle związany z emisją zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego jak również emisją zanieczyszczeń przemysłowych oraz stosowaniem nawozów mineralnych.

Głównym problem w gęstej zabudowie i obszarach przemysłowych mogą być:

- sprawność urządzeń spalających paliwa konwencjonalne,
- jakość paliwa,
- spalanie odpadów w kotłowniach indywidualnych.

Ponadto przyjęcie w grudniu 2008 roku przez Unię Europejską tzw. pakietu energetyczno – klimatycznego, zakładającego redukcję emisji CO₂ w wysokości 20% do 2020 roku, a także wejście w życie w styczniu 2012 roku Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ograniczenia emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów wymusza na przedsiębiorstwach energetycznych, wykorzystujących do wytwarzania ciepła węgiel kamienny, konieczność podniesienia znacznych nakładów finansowych na modernizację istniejących urządzeń do wytwarzania ciepła.

Zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych stanowi brak dobrze rozbudowanej, uporządkowanej gospodarki ściekowej, brak stałego nadzoru i konserwacji sieci i urządzeń wodno - kanalizacyjnych. Problem stanowią również „dzikie” zrzuty ścieków bytowych i zaśmiecanie koryta rzek odpadami stałymi.

Podstawowym problemem jest antropopresja. Powoduje zmniejszenie bioróżnorodności, wymieranie gatunków, a co za tym idzie ubożenie ekosystemów i degradację krajobrazu.

Generalnie największe szkody w środowisku przyrodniczym powodowane przez człowieka związane są z:

- budownictwem przemysłowym w pobliżu terenów cennych przyrodniczo,
- nielegalnymi składowiskami śmieci,
- dewastacją parków i zieleńców,
- chorobami, szkodnikami, pożarami lasów,

- pracami melioracyjnymi polegającymi na odwadnianiu terenów podmokłych, bagiennych i torfowiskowych prowadzącymi do zmiany biotopów torfowiskowych, wodnych, szuwarowych i podmokłych łąk,
- przecinaniem terenów cennych przyrodniczo ciągami komunikacyjnymi,
- emisją zanieczyszczeń od powietrza.

Działania takie powodują przede wszystkim zmniejszanie się liczby siedlisk roślin oraz ich przekształcanie.

Eliminacja cennych składników szaty roślinnej może nastąpić również w wyniku procesów spontanicznej sukcesji jak zarastanie krzewami, czy przekształcenia płatów boru świeżego w bór mieszany.

W zakresie gospodarki odpadami główne problemy związane są z:

- „dzikie wysypiska” odpadów,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami

Badania jakości powietrza już od 2004 roku wykazują występowanie przekroczeń wartości dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM₁₀ (generalnie problem ten występuje w całym kraju). Analizy warunków meteorologicznych wskazują, że najczęstszą przyczyną notowania stężeń ponadnormatywnych pyłu zawieszonego PM₁₀ jest połączenie występowania ogrzewania indywidualnego (okres grzewczy) ze specyficznymi warunkami pogodowymi tj.: niskie prędkości wiatru lub cisza, niska wysokość warstwy mieszania (powietrze jest w stagnacji, ewentualnie mogą pojawić się niewielkie ruchy powietrza), które sprzyjają kumulacji, a nie rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń.

7. Identyfikacja celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu

Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Dz. U. 03.2.17):

Podstawowe zasady:

1. Strony uznają wagę ochrony gatunków wędrownych i zgody Państw Strefy na podjęcie działań w celu ochrony tych gatunków wszędzie tam, gdzie jest to możliwe i właściwe. W działaniach tych szczególnie uwzględnione powinny być te gatunki zwierząt wędrownych, których stan zachowania jest nieodpowiedni. Dla ochrony tych gatunków i ich siedlisk właściwe i niezbędne kroki powinny być podejmowane indywidualnie lub we współpracy z innymi Państwami Strefy tych gatunków.

2. Strony uznają potrzebę podjęcia działań dla uniknięcia zagrożenia jakiegokolwiek gatunku wędrownego.

3. W szczególności strony:

- a) powinny sprzyjać badaniom nad gatunkami wędrownymi, współdziałać w tych badaniach i popierać je;
- b) podejmą starania dla zapewnienia bezzwłocznej ochrony gatunków wędrownych wymienionych w załączniku I; oraz
- c) podejmą starania w celu zawarcia porozumień dotyczących ochrony i zarządzania gatunkami wędrownymi wymienionymi w załączniku II.

Konferencja o różnorodności biologicznej (Dz.U. 2002.184.1532):

Celami konwencji, realizowanymi zgodnie z jej odpowiednimi postanowieniami, są:

1. ochrona różnorodności biologicznej,
2. zrównoważone wykorzystywanie jej zasobów,
3. uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystywania zasobów genetycznych (przez odpowiedni dostęp do ich zasobów i odpowiedni transfer właściwych technologii, z uwzględnieniem wszystkich praw do tych zasobów i technologii, a także odpowiednie finansowanie).

Europejska Konwencja Krajobrazowa (Dz. U. 06.14.98):

Celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w tym zakresie, opartej na wymianie doświadczeń, specjalistów i tworzeniu dobrej praktyki krajobrazowej. Konwencja traktuje krajobraz jako ważny element życia ludzi zamieszkujących wszędzie: w miastach i na wsiach, na obszarach zdegradowanych, pospolitych, jak również na obszarach odznaczających się wyjątkowym pięknem - dlatego swoim zasięgiem obejmuje całe terytorium Polski. W celu realizacji zapisów konwencji Strony podejmują działania zmierzające do identyfikacji własnych krajobrazów, podnoszenia świadomości społecznej, określenia celów jakości krajobrazu oraz współpracy transgranicznej.

Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) - określa kryteria do wyznaczania ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem:

Jej postanowienia dotyczą:

- pod względem taksonomicznym: wszystkich gatunków ptaków naturalnie występujących w stanie dzikim;

- pod względem rzeczowym: ptaków, ich jaj, gniazd oraz siedlisk;
- pod względem funkcjonalnym: ochrony, gospodarowania, regulowania liczebności oraz wykorzystania;
- pod względem terytorialnym: europejskich terytoriów państw członkowskich Unii, za wyjątkiem Grenlandii.

Głównym celem tej Dyrektywy jest utrzymanie (lub dostosowanie) populacji gatunków ptaków na poziomie odpowiadającym wymaganiom ekologicznym, naukowym i kulturowym. Przy czym przy osiąganiu tego celu nakazuje ona uwzględnianie wymagań ekonomicznych i rekreacyjnych (pod tym ostatnim pojęciem kryje się przede wszystkim łowiectwo).

Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) - ustala zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo:

Celem dyrektywy siedliskowej jest:

- wspieranie zachowania różnorodności biologicznej przy uwzględnieniu wymagań gospodarczych, społecznych, kulturowych i regionalnych,
- odtworzenie lub zachowanie siedlisk przyrodniczych i gatunków, objętych zakresem zainteresowania Wspólnoty, we właściwym stanie ochrony.

Wymienione wyżej Dyrektywy Ptasia i siedliskowa realizowane są poprzez program Natura 2000.

Natura 2000 jest najmłodszą z form ochrony przyrody, wprowadzoną w 2004 roku w Polsce jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem naszego kraju do Unii Europejskiej. Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich tworząc Europejską Sieć Ekologiczną obszarów ochrony Natura 2000. Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Drugim jej celem jest ochrona różnorodności biologicznej.

W myśl wyżej wymienionych aktów prawa każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom wymienionym w załącznikach dyrektywy siedliskowej i ptasiej warunki sprzyjające ochronie, lub zadbać o odtworzenie ich dobrego stanu m.in. poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te siedliska i gatunki występują.

Dyrektywy wyznaczają dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),

- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW) / specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Dyrektywa 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych:

- Kontrola zużycia energii w Europie oraz zwiększone stosowanie energii ze źródeł odnawialnych wraz z oszczędnością energii i zwiększoną efektywnością energetyczną stanowią istotne elementy pakietu środków koniecznych do redukcji emisji gazów cieplarnianych i spełnienia postanowień Protokołu z Kioto do Ramowej Konwencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, a także do wywiązania się z innych wspólnotowych i międzynarodowych zobowiązań w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, wykraczających poza rok 2012
- Aby obniżyć emisje gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmniejszyć jej zależność od importu energii, powinno się ściśle powiązać rozwój energii ze źródeł odnawialnych ze wzrostem wydajności energetycznej
- Strategie polityczne w zakresie efektywności energetycznej oraz oszczędności energii należą do najskuteczniejszych metod zwiększenia przez państwa członkowskie procentowego udziału energii ze źródeł odnawialnych, a zatem państwa członkowskie będą łatwiej osiągać krajowe cele ogólne oraz dla sektora transportu, dotyczące udziału energii ze źródeł odnawialnych, które zostały określone w niniejszej dyrektywie
- Wsparcie publiczne jest konieczne do osiągnięcia celów Wspólnoty w zakresie rozszerzenia wykorzystania energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii, w szczególności tak długo jak ceny energii elektrycznej na rynku wewnętrznym nie będą odzwierciedlały pełnych kosztów i korzyści środowiskowych i społecznych wynikających z wykorzystanych źródeł energii
- Aby osiągnąć model energetyczny stawiający na energię ze źródeł odnawialnych, konieczne jest wspieranie współpracy strategicznej między państwami członkowskimi, z udziałem, w stosownych przypadkach, regionów i jednostek lokalnych
- Zostało wykazane, że brak przejrzystych przepisów i koordynacji między poszczególnymi organami wydającymi zezwolenia utrudnia wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych. Z tej przyczyny specyficzna struktura sektora energii odnawialnej powinna zostać wzięta pod uwagę przez organy krajowe, regionalne i lokalne przy dokonywaniu przeglądu procedur administracyjnych stosowanych przy wydawaniu zezwoleń na budowę i eksploatację obiektów i związanych sieci infrastruktury przesyłu i dystrybucji dla wytwarzania energii elektrycznej, ogrzewanie i chłodzenie lub paliwa transportowe

z odnawialnych źródeł energii. Administracyjne procedury wydawania zezwolenia powinny zostać usprawnione i powinny w przejrzysty sposób określać terminy dla instalacji wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych. Zasady i wytyczne dotyczące planowania powinny zostać dostosowane w celu uwzględnienia oszczędnych i przyjaznych dla środowiska urządzeń grzewczych, chłodzących i elektrycznych, wykorzystujących odnawialne źródła energii

- Istnieje potrzeba wsparcia włączenia energii ze źródeł odnawialnych do sieci przekazu i dystrybucji, a także wykorzystania systemów magazynowania energii do zintegrowanego tymczasowego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych

Polityka energetyczna Polski do 2025 roku z dnia 22 grudnia 2004 r. (M.P. z 2005 r. Nr 42, poz. 562) – dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 4.01.2005 r., zgodny z zasadami określonymi w Założeniach do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007–2013. Dokument ten zastąpił Założenia polityki energetycznej Polski do 2020 roku (obowiązujący do 31 grudnia 2005r.). Celem strategicznym polityki energetycznej państwa jest wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i uzyskanie 7,5% udziału energii pochodzącej z tych źródeł w bilansie energii pierwotnej do roku 2010. Za najistotniejsze zasady polityki energetycznej przyjęto:

- zasadę harmonijnego gospodarowania energią w warunkach społecznej gospodarki rynkowej,
- pełną integrację polskiej energetyki z energetyką europejską i światową,
- wypełnianie zobowiązań traktatowych Polski,
- wspomaganie rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 - 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016

W celu ochrony zasobów naturalnych oraz poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego wskazano następujące kierunki:

- konieczne dokończenie inwentaryzacji i waloryzacji różnorodności biologicznej Polski
- ścisła współpraca w zakresie ochrony przyrody z organizacjami pozarządowymi oraz prowadzenie szerokich akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa
- realizacja przez Lasy Państwowe „Krajowego programu zwiększenia lesistości”, przy czym jest konieczna aktualizacja tego programu, przewidziana w roku 2009
- wyodrębnienie w ramach gospodarowania wodami dwóch sektorów, tj. sektora zarządzania zasobami wodnymi (funkcja organu właściwego w sprawach gospodarowania wodami, zarządzającego zasobami wodnymi i wykonującego kontrole) oraz sektora

administrowania majątkiem Skarbu Państwa (utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz planowanie i realizacja inwestycji w gospodarce wodnej),

- stopniowe wprowadzanie odpłatności przez użytkowników wód za korzystanie przez nich z zasobów wodnych, z uwzględnieniem oddziaływania na środowisko,
- pełne dostosowanie polskiego prawa do prawa UE,
- opracowanie i wdrożenie systemu informatycznego gospodarowania wodami spójnego z systemem informatycznym resortu „Środowisko”,
- przygotowanie oceny ryzyka powodziowego, która wskazywała będzie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których należało będzie do 2013 r. opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego,
- wyznaczenie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone,
- realizację zadań wynikających z ustawy - Prawo wodne przez państwową służbę hydrologiczno-meteorologiczną i państwową służbę hydrogeologiczną,
- rozwój tzw. małej retencji wody przy wsparciu finansowym z programów UE,
- realizacja projektów z środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet III), mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz ochrony przed powodzią,
- modernizacja systemów melioracyjnych przez zaopatrzenie ich w urządzenia piętrzące wodę, umożliwiające sterowanie odpływem,
- dokończenie systemu monitorowania terenów osuwiskowych,
- rozpoczęcie realizacji ochrony głównych zbiorników wód podziemnych,
- propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych),
- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem,
- promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego,
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności,
- rozwój monitoringu gleb,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- zakończenie opracowania systemu osłony przeciwsuwiskowej przez Państwowy Instytut Geologiczny,
- ułatwienia dla przedsiębiorstw prowadzących prace poszukiwawczo-rozpoznawcze przez uchwalenie nowego prawa geologicznego i górniczego,

- ułatwienia w dostępie do map i danych geologicznych,
- uzupełnienia mapy geosrodowiskowej Polski w skali 1:50 000 o nowe warstwy tematyczne,
- uzupełnienie baz danych geologiczno-inżynierskich dla aglomeracji miejskich,
- tworzenie stanowisk dokumentacyjnych i geoparków w celu prawnej ochrony dziedzictwa geologicznego Polski oraz inwentaryzacja stanowisk geologicznych i utworzenie ich centralnego rejestru,
- zakończenie prac nad systemem osłony przeciwsuwiskowej SOPO i utworzenie centralnego rejestru osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi,
- określenie obszarów zagrożonych naturalnymi mikrowstrząsami sejsmicznymi,
- prowadzenie polityki koncesyjnej mającej na celu zwiększenie udokumentowania złóż surowców energetycznych z jednoczesnym promowaniem nowych technologii pozyskiwania energii ze złóż, zwłaszcza węgla, w celu minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko dotychczasowego sposobu eksploatacji,
- promowanie wykorzystania metanu z pokładów węgla,
- zbierania i udostępniania informacji na temat zagrożeń dla zdrowia społeczeństwa (zarówno nagłych, jak i długotrwałych),
- opracowania zasad analizy ryzyka zdrowotnego dla procedur związanych z dopuszczaniem inwestycji do realizacji,
- poprawy funkcjonowania państwowego monitoringu środowiska i monitoringu sanitarnego przez poprawę technicznego wyposażenia służb kontrolnych w nowoczesny sprzęt oraz sieci alarmowe,
- wspólnych działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Środowiska w celu poprawy jakości wody pitnej,
- wspólnego prowadzenia akcji edukacyjno-szkoleniowych dla służb zakładów przemysłowych i pracowników administracji publicznej w zakresie zapobiegania awariom oraz skażeniom środowiska,
- doposażenie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego oraz sporządzanie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii
- dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii; zadanie to jest szczególnie trudne dlatego, że struktura przemysłu energetycznego Polski jest głównie oparta na spalaniu węgla i nie można jej zmienić w ciągu kilku lat,

- możliwie szybkie uchwalenie nowej polityki energetycznej Polski do 2030 r., w której zawarte będą mechanizmy stymulujące zarówno oszczędność energii, jak i promujące rozwój odnawialnych źródeł energii,
- modernizacja systemu energetycznego, która musi być podjęta jak najszybciej nie tylko ze względu na ochronę środowiska, ale przede wszystkim ze względu na zapewnienie dostaw energii elektrycznej; decyzje o modernizacji bloków energetycznych i całych elektrowni powinny zapadać przed rokiem 2010 ze względu na długi okres realizacji inwestycji w tym sektorze; może tak się stać jedynie przez szybką prywatyzację sektora energetycznego i związanym z nią znacznym dopływem kapitału inwestycyjnego,
- w latach 2009-2012 także podjęcie działań związanych z gazyfikacją węgla (w tym także z gazyfikacją podziemną) oraz z techniką podziemnego składowania dwutlenku węgla; dopiero dzięki uruchomieniu pełnego pakietu ww. działań można liczyć na wypełnienie przez Polskę zobowiązań wynikających z opisanych wyżej dyrektyw,
- konieczne opracowanie i wdrożenie przez właściwych marszałków województw programów naprawczych w 161 strefach miejskich, w których notuje się przekroczenia standardów dla pyłu drobnego PM10 i PM2,5,
- zawartych w Dyrektywie CAFE,
- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów dla wszystkich aglomeracji powyżej 15 000 RLM oraz rozbudowa dla nich sieci kanalizacyjnych wspierana dotacjami z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet I),
- uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce oraz w programie wodno środowiskowym kraju,
- opracowanie programów działań specjalnych mających na celu ograniczenie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne i priorytetowe pochodzące przede wszystkim ze źródeł przemysłowych,
- realizacja programów działań na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego,
- wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków,
- wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe,
- ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych,

- rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ścisła współpraca z państwami leżącymi nad Morzem Bałtyckim w realizacji programu ochrony wód tego morza w ramach Konwencji Helsińskiej,
- wdrożenie do praktyki najbardziej skutecznych i ekonomicznie opłacalnych metod odzysku osadów ściekowych z dużych oczyszczalni ścieków,
- sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych i lotnisk, a także wynikających z nich programów ochrony przed hałasem,
- likwidacja źródeł hałasu przez tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, wymianę taboru tramwajowego na mniej hałaśliwy, a także budowę ekranów akustycznych,
- wykorzystywanie planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkaniowych,
- rozwój systemu monitoringu hałasu,
- zorganizowanie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól w ramach Inspekcji Ochrony Środowiska i szkolenie specjalistów w zakresie ich pomiaru, a także opracowanie w Ministerstwie Środowiska procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych,
- zobowiązanie operatorów telefonii komórkowej do zgłoszenia organowi ochrony środowiska instalacji stanowiących źródła promieniowania.

Program ochrony środowiska województwa łódzkiego 2012

Ostatnia edycja programu ochrony środowiska dla województwa łódzkiego została przyjęta Uchwałą nr XXIII/549/08 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 marca 2008 roku. Obecna edycja przyjęta Uchwałą nr XXIV/446/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 29 maja 2012r. ujmuje strategię działań do roku 2015 w perspektywie do 2019.

W obszarach działania: ochrona zasobów naturalnych, ochrona jakości powietrza, ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych, racjonalna gospodarka odpadami, hałas, pola elektromagnetyczne, edukacja ekologiczna, poważne awarie, program ochrony środowiska województwa łódzkiego określa następujące priorytety:

- ochrona zasobów przyrodniczych,
- ochrona i zwiększenie zasobów leśnych,
- ochrona gleb użytkowanych rolniczo,
- racjonalna eksploatacja kopalin i ochrona złóż,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- zmniejszenie materiałochłonności produkcji,

- wdrażanie programów ochrony powietrza (POP),
- opracowanie i wdrażanie programów ograniczenia niskiej emisji (PONE) dla terenów wskazanych w POP,
- przygotowania do wdrożenia dyrektywy IED przez zakłady przemysłowe (modernizacja istniejących technologii i wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń),
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie (rozwój sieci ciepłowniczych, termomodernizacje),
- ograniczenie emisji ze środków transportu (modernizacja taboru, wykorzystanie paliw ekologicznych, remonty dróg),
- racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł punktowych i obszarowych,
- rozwój małej retencji wodnej,
- odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi,
- zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów,
- rozbudowa lub budowa Zakładów Zagospodarowania Odpadów (ZZO),
- zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów,
- realizacja programu ochrony środowiska przed hałasem,
- edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól,
- zachowanie stref bezpieczeństwa przy lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne,
- prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów środowiska,
- działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w zakładach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych,
- szybkie usuwanie skutków poważnych awarii.

Rezultatem diagnozy strategicznej gminy oraz analizy SWOT Strategii... było określenie kierunków rozwoju Gminy w strukturze: misja → cel główny → cele strategiczne → cele operacyjne → kluczowe zadania inwestycyjne.

W Strategii... wyznaczono jednoznacznie cel operacyjny: **zadbane środowisko naturalne gminy**. Wyznaczono kluczowe zadania, istotne z punktu widzenia ochrony środowiska

(uwzględniające wymogi dokumentów międzynarodowych i krajowych oraz wyniki przeprowadzonej analizy SWOT), tj.:

- ochrona systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy
- wyznaczenie nowej lokalizacji wysypiska odpadów dla potrzeb gminy
- określenie zasad ochrony występujących złóż oraz ich eksploatacji,
- edukacja ekologiczna oraz segregacji odpadów,
- dbanie o publiczne przestrzenie zielone, parki i skwery,
- zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo.

Wyznaczono projekty o charakterze środowiskowo-przestrzennym:

- poprawa wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wspólny program w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Warty,
- wspólny system wizualizacji zasobów powiatu.

Ponadto podkreśla się ponownie, że Strategia... w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegającą na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w Strategii... cele oraz strategiczne kierunki działania sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwaląc będzie jego niekorzystne zmiany.

8. Identyfikacja przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Przede wszystkim istotnym jest, że szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie **na etapie wydawania decyzji środowiskowej**.

Analiza i ocena przyjętych kierunków została przedstawiona w formie tabeli; przy ocenie zastosowano następujące kategorie wartościowania:

+ korzystny wpływ na środowisko, prowadzący do odbudowy, wzbogacenia systemu lub co najmniej zachowania najistotniejszych wartości środowiskowych i standardów jakości środowiska

- negatywny wpływ na środowisko, prowadzący do degradacji lub potencjalnie stwarzający zagrożenia środowiska, wpływający na niezachowanie standardów jakości środowiska

0 brak oddziaływania lub minimalne, nieznaczące oddziaływanie (na granicy neutralności)

-/+ negatywny wpływ na środowisko w etapie budowy, konieczność stosowania działań minimalizujących możliwe oddziaływanie negatywne; korzystny wpływ w dalszej perspektywie.

Przy określaniu wpływu realizacji ustaleń Strategii... na elementy środowiska posłużono się kryteriami dotyczącymi:

- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże),
- czasu trwania oddziaływania (krótkookresowe, średniookresowe, długookresowe),
- trwałość oddziaływania i przekształceń (nieodwracalne, przejściowe, odwracalne, możliwe do rewitalizacji).

Jednocześnie uwzględniono oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkookresowe, średniookresowe, długookresowe, stałe, chwilowe, pozytywne, negatywne, przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność sieci tych obszarów.

Kierunek działania	Oddziaływanie na poszczególne komponenty							
	Powietrze atmosferyczne	Wody powierzchniowe i podziemne	Gleby	Warunki akustyczne	Przyrodę i obszary chronione	Krajobraz	Zabytki	Mieszkańcy
Budowa i rozwijanie współpracy pomiędzy samorządem i biznesem na szczeblu lokalnym, a także subregionalnym	+	+	+	+	+	+	+	+
Utworzenie subregionalnej organizacji wspierającej przedsiębiorczość	+	+	+	+	+	+	+	+
Inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy ośrodkami naukowymi a biznesem w subregionie	+	+	+	+	+	+	+	+
Promowanie przedsiębiorstw gminy Wieluń i inicjowanie włączania w sieci współpracy ponadlokalnej	+	+	+	+	+	+	+	+
Promocje innowacyjności gospodarstw rolniczych, specjalizacji oraz spółdzielczości rolniczej i grup producenckich	+	+	+	+	+	+	+	+
Promocja Samorządu produktów z marką „Wieluńskie”, a także wspieranie rolników w dziedzinie wiedzy i współpracy	+	+	+	+	+	+	+	+
Włączenie się w projekty o charakterze lokalnym w tym Lokalnych Grup Działania, a także Powiatu Wieluńskiego: związanego z powstaniem powiatowego centrum wsparcia nowoczesnego rolnictwa, przedsiębiorczości i eksportu oraz projektu międzygminnej strategii marketingowej	+	+	+	+	+	+	+	+

Kierunek działania	Oddziaływanie na poszczególne komponenty							
	Powietrze atmosferyczne	Wody powierzchniowe i podziemne	Gleby	Warunki akustyczne	Przyrodę i obszary chronione	Krajobraz	Zabytki	Mieszkańcy
Stworzenie i doskonalenie jednostki w Wieluniu, która zajmować się będzie obsługą inwestora, wsparciem inwestycji oraz ich kompleksową promocją w Gminie	+	+	+	+	+	+	+	+
Gmina Wieluń planuje utworzenie strefy inwestycyjnej na gruntach położonych we wsi Jodłowiec i Sieniec przy obwodnicy północnej m. Wielunia w obrębie węzła „Jodłowiec”	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
Udział w ponadlokalnych przedsięwzięciach w ramach obszarów funkcjonalnych, związków ponadgminnych i między powiatowych, nie tylko z obszaru województwa łódzkiego, ale i dolnośląskiego (np. rozpoczęty Złoczewski Obszar Funkcjonalny – współpraca samorządów powiatu sieradzkiego i wieluńskiego w celu wykorzystania potencjału powstającej kopalni odkrywkowej „Złotczew” oraz drogi ekspresowej S8)	+	+	+	+	+	+	+	+
Kontynuacja projektu „Szlaku Bursztynowego”	+	+	+	+	+	+	+	+
Realizacja projektu w ramach geoturystyki „Jura”	+	+	+	+	+	+	+	+
Wykreowanie spójnego wizerunku Wielunia, leżącego na Jurze o wysokich walorach turystycznych i kulturowych	+	+	+	+	+	+	+	+
Przygotowanie i wykreowanie wraz z partnerami subregionu projektu Centrum Edukacyjne Jury	+	+	+	+	+	+	+	+
Przygotowanie i promocja produktów turystycznych oraz włączenie się w powiatowy system zintegrowanych produktów turystycznych	+	+	+	+	+	+	+	+
Stworzenie profesjonalnego systemu promocji i informacji turystycznej w oparciu o Centrum Informacji Turystycznej oraz profesjonalizację kadr promocji i informacji turystycznej	+	+	+	+	+	+	+	+
Rozwój bazy noclegowej o wysokim standardzie i niedrogiej, ogólnodostępnej dla turystów	+	+	+	+	+	+	+	+
Przygotowanie planów i realizację działań związanych z budową mieszkań komunalnych i socjalnych, w tym np. dalsza zabudowa i zagospodarowanie działek przy ul. Granicznej w Gaszynie	0	0	0	0	0	0	0	+
Inwentaryzacji budynków użyteczności publicznej z utrudnionym dostępem dla niepełnosprawnych	0	0	0	0	0	0	0	+
Wykonanie planu prac adaptujących budynki dla osób niepełnosprawnych	0	0	0	0	0	0	0	+
Projekty inwestycyjne w zakresie adaptacji i modernizacji budynków	0	0	0	0	0	0	0	+
Zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne w zakresie zwiększenia ilości zarówno placówek, jak i miejsc w placówkach oświatowych	0	0	0	0	0	0	0	+

Kierunek działania	Oddziaływanie na poszczególne komponenty							
	Powietrze atmosferyczne	Wody powierzchniowe i podziemne	Gleby	Warunki akustyczne	Przyrodę i obszary chronione	Krajobraz	Zabytki	Mieszkańcy
Zadania związane z doposażeniem placówek w sprzęt i urządzenia związane z podniesieniem standardu istniejących placówek oświatowych	0	0	0	0	0	0	0	+
Działania inwestycyjne, jak i nie inwestycyjne w zakresie podniesienia standardu istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej oraz stworzenia bogatej oferty sportowej i rekreacyjnej w oparciu o istniejącą bazę	+	+	+	+	+	+	+	+
Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ogólnodostępnej dla mieszkańców (siłownie na wolnym powietrzu, place zabaw dla dzieci, ścieżki rowerowe i edukacyjne).	0	0	0	0	0	0	0	+
Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie w Gminie Wieluń na lata 2014 – 2023	0	0	0	0	0	0	0	+
Zadania prawne, związane z przeznaczaniem obszarów pod zabudowę wielorodzinną	0	0	0	0	0	0	0	+
Zadania inwestycyjne związane z przygotowaniem obszarów pod zabudowę wielorodzinną	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
Zadania promujące tereny dla inwestorów, deweloperów oraz samorządowych partnerów ponadlokalnych	0	0	0	0	0	0	0	+
Zadania promujące usługi związane z rozwojem mieszkalnictwa w obszarach inwestycyjnych	0	0	0	0	0	0	0	+
Rozwój sieci uliczno- drogowej dostosowanej do nowych funkcji	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
Elastyczne dostosowanie funkcjonowania komunikacji zbiorowej do planowanego rozwoju stref inwestycyjnych i mieszkalnictwa jednorodzinne	0	0	0	0	0	0	0	+
Ochrona systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy	+	+	+	+	+	+	+	+
Wyznaczenie nowej lokalizacji wysypiska odpadów dla potrzeb gminy	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+	-/+
Określenie zasad ochrony występujących złóż oraz ich eksploatacji	+	+	+	+	+	+	+	+
Edukacja ekologiczna oraz segregacji odpadów,	+	+	+	+	+	+	+	+
Dbanie o publiczne przestrzenie zielone, parki i skwery	+	+	+	+	+	+	+	+
Zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo	+	+	+	+	+	+	+	+
Rozwój dialogu społecznego, zwiększenie udziału mieszkańców w procesie konsultacji oraz tworzenia różnego typu programów na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego w gminie	0	0	0	0	0	0	0	+

Kierunek działania	Oddziaływanie na poszczególne komponenty							
	Powietrze atmosferyczne	Wody powierzchniowe i podziemne	Gleby	Warunki akustyczne	Przyrodę i obszary chronione	Krajobraz	Zabytki	Mieszkańcy
Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w oferowanych imprezach kulturalnych i integracyjnych	0	0	0	0	0	0	0	+
Pobudzenie, kreowanie i wspieranie lokalnych liderów	0	0	0	0	0	0	0	+
Pobudzanie i wspieranie lokalnych inicjatyw wśród mieszkańców osiedli i sołectw	0	0	0	0	0	0	0	+
Przygotowanie i wspieranie programów na rzecz rozwoju społeczności lokalnych	0	0	0	0	0	0	0	+
Realizacja Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, który będzie przygotowywany wspólnie z organizacjami	0	0	0	0	0	0	0	+
Realizacja działań związanych z wzajemnym informowaniem się o planowanych kierunkach działalności zarówno administracji publicznej jak i organizacji	0	0	0	0	0	0	0	+
Promocja działalności organizacji pozarządowych i obywatelskich wspólnie z administracją samorządową	0	0	0	0	0	0	0	+
Tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, składających się z przedstawicieli sektora pozarządowego i administracji publicznej	0	0	0	0	0	0	0	+
Udostępnianie przestrzeni publicznej na działalność związaną z działalnością pozarządową	0	0	0	0	0	0	0	+
Organizacja konkursów na realizację zadań publicznych	0	0	0	0	0	0	0	+
Współdziałanie w programach powiatowych: powiatowe centrum wsparcia organizacji pozarządowych, powiatowy program edukacji lokalnej, powiatowy program poprawy kompetencji pracowników samorządu terytorialnego	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie istniejących i promowanie powstawania organizacji pozarządowych w Wieluniu.	0	0	0	0	0	0	0	+
Przygotowanie i realizację programów kształcenia ustawicznego, szkoleń oraz różnego typu warsztatów nauki zawodów, w oparciu o istniejące placówki edukacyjne	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie inicjatywy innych podmiotów w w/w zakresie	0	0	0	0	0	0	0	+
Powiatowe centrum wsparcia nowoczesnego rolnictwa, przedsiębiorczości i eksportu	+	+	+	+	+	+	+	+
Budowa zintegrowanych produktów turystycznych	+	+	+	+	+	+	+	+
Utworzenie i promocja klastra turystycznego	0	0	0	0	0	0	0	+
Międzygminna strategia marketingowa	0	0	0	0	0	0	0	+

Kierunek działania	Oddziaływanie na poszczególne komponenty							
	Powietrze atmosferyczne	Wody powierzchniowe i podziemne	Gleby	Warunki akustyczne	Przyrodę i obszary chronione	Krajobraz	Zabytki	Mieszkańcy
Powiatowy system monitoringu zmian o charakterze społeczno – gospodarczo -przestrzennym	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspólna oferta kulturalna Ziemi Wieluńskiej	0	0	0	0	0	0	0	+
Program edukacji lokalnej	+	+	+	+	+	+	+	+
Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego 2020	0	0	0	0	0	0	0	+
Centrum wsparcia organizacji pozarządowych	0	0	0	0	0	0	0	+
Powiatowy program poprawy kompetencji pracowników samorządu terytorialnego	0	0	0	0	0	0	0	+
Edukacja ekologiczna	+	+	+	+	+	+	+	+
Poprawa wykorzystania odnawialnych źródeł energii	+	+	+	+	+	+	+	+
Wspólny program w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Warty	+	+	+	+	+	+	+	+
Wspólny system wizualizacji zasobów powiatu	+	+	+	+	+	+	+	+

Termin „znaczące oddziaływanie na środowisko” nie został zdefiniowany w ustawie Prawo ochrony środowiska, która go wprowadziła. Logicznym wydaje się stanowisko znajdujące potwierdzenie w literaturze specjalistycznej, że o znaczącym oddziaływaniu na środowisko możemy mówić w sytuacji naruszenia określonych prawem standardów jakości powietrza, wód powierzchniowych, gleb, poziomu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego. Natomiast przez znaczące negatywne oddziaływanie na obszar NATURA 2000, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko /tj. Dz.U. 20138 r. Nr 0 poz.1235 ze zmianami/ rozumie się oddziaływanie na cele ochrony obszaru NATURA 2000, w tym w szczególności działania mogące: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000 lub wpłynąć negatywnie na

gatunki , dla których ochrony został wyznaczony lub pogorszyć integralność obszaru lub jego powiązania z innymi obszarami.

Tak więc, nie wszystkie oddziaływania negatywne są oddziaływaniami znaczącymi. Oddziaływania negatywne wynikać mogą z faktu przeznaczenia pod zabudowę zasobów użytków rolnych, emisji hałasu, zmianą krajobrazu.

8.1. Pozytywne:

W Strategii... wyznaczono jednoznacznie cel operacyjny: zadbane środowisko naturalne gminy. Wyznaczono kluczowe zadania, istotne z punktu widzenia ochrony środowiska (uwzględniające wymogi dokumentów międzynarodowych i krajowych oraz wyniki przeprowadzonej analizy SWOT), tj.:

- ochrona systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy
- wyznaczenie nowej lokalizacji wysypiska odpadów dla potrzeb gminy
- określenie zasad ochrony występujących złóż oraz ich eksploatacji,
- edukacja ekologiczna oraz segregacji odpadów,
- dbanie o publiczne przestrzenie zielone, parki i skwery,
- zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo.

Wyznaczono projekty o charakterze środowiskowo-przestrzennym:

- poprawa wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wspólny program w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Warty,
- wspólny system wizualizacji zasobów powiatu.

Za priorytet należy uznać określenie zasad ochrony występujących złóż, należy monitorować proces ich planowania, ich eksploatację oraz proces rekultywacji, ale także:

- promowanie innowacyjności gospodarstw rolniczych, przemysłu, w tym zastosowanie nowoczesnych technik i technologii przyjaznych środowisku ,
- wspieranie w dziedzinie wiedzy i współpracy z ośrodkami naukowymi,
- wyznaczenie strefy inwestycyjnej,
- rozwój sieci uliczno – drogowej dostosowanej do nowych funkcji,
- rozwój dialogu społecznego.

Realizacja kierunków działań przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju (z założenia uwzględnianie w Strategii...) wpłynie na poprawę i ochronę stanu środowiska, przede wszystkim:

- zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii:

oprócz działań samych mieszkańców (uświadamianych poprzez edukację ekologiczną, kampanie informacyjne) mających na celu oszczędzanie wody (korzystanie z urządzeń i sprzętów wodooszczędnych, racjonalne gospodarowanie wodą) należy zapewnić jak największe zminimalizowanie utraty wody w systemach przesyłowych;

zmniejszenie zużycia wszelkich surowców i nośników energii jest najbardziej racjonalnym podejściem dla zmniejszenia presji na środowisko;

szczególnie istotny wpływ na poprawę stanu komponentów środowiska wiąże się z zastępowaniem węgla ekologicznymi nośnikami energii;

stosowanie materiałów energooszczędnych wpływa na racjonalne wykorzystanie energii a tym samym na ochronę powietrza;

- zachowanie czystych zasobów wód podziemnych, poprawę jakości wód powierzchniowych oraz zwiększenia atrakcyjności turystycznej wód powierzchniowych, rozwój i modernizacja systemów retencyjnych będzie zapobiegać wylewom rzek oraz wpływać na poprawę bilansu wodnego:

poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie spływu zanieczyszczeń obszarowych;

- poprawa jakości powietrza:

spadek emisji do wód zanieczyszczeń oraz ograniczenie ich zużycia, wynikający z wdrażania w przemyśle rozwiązań przyjaznych środowisku (technik i technologii niskoemisyjnych, mniej wodochłonnych oraz rozwiązań technicznych chroniących środowisko wodne);

stosowanie materiałów energooszczędnych wpływa na racjonalne wykorzystanie energii a tym samym na ochronę powietrza;

poprawa stanu dróg – poprawa stanu technicznego dróg wpłynie pozytywnie na stan powietrza – spowoduje obniżenie pylenia, jakie powodują pojazdy na drogach gruntowych, spowoduje zmniejszenie emisji spalin i spowoduje zmniejszenie zużycia paliwa;

pozytywny wpływ na powietrze będzie się wiązał również z realizacją zadań mających na celu tworzenie kompleksów leśnych;

spadek emisji zanieczyszczeń do powietrza wynikający ze zmniejszenia zużycia wysokoemisyjnych źródeł energetycznych - węgla brunatnego na rzecz niskoemisyjnych lub nieemisyjnych źródeł energii odnawialnej - OZE (wody geotermalne, energia wiatrowa, biomasa, energia słoneczna, biogaz, współspalanie odpadów Elektrowni Bełchatów), zastosowania bardziej efektywnych technologii energetycznego spalania węgla brunatnego, zastosowania nowoczesnych technologii wychwytywania i magazynowania dwutlenku węgla, pochodzącego z energetycznego spalania węgla brunatnego - instalacje CCS, produkcji energii w kogeneracji (w połączeniu z jednoczesnym wytwarzaniem ciepła), stosowania inteligentnych sieci energetycznych (elektrycznych i węglowych)

- zlikwidowanie zagrożenia wynikającego z niewłaściwego składowania odpadów oraz ograniczyć zużycie surowców naturalnych:

ograniczenie powstawania „dzikich wysypisk” odpadów, a w szczególności pozbywania się w ten sposób przez mieszkańców odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych, spowoduje ograniczenie dewastacji i degradacji gleb, zanieczyszczeń do wód, ograniczenie dewastacji siedlisk; wyznaczenie lokalizacji składowiska zgodnie z rozporządzeniem w sprawie składowisk odpadów;

- zachowanie potencjału gleb, przywrócenia walorów przyrodniczych terenów zdewastowanych i zdegradowanych, a więc i ograniczenia zanieczyszczenia gleby, zmniejszenie zagrożenia erozją:

zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie wpływu zanieczyszczeń obszarowych zapobiegać będzie degradacji również gleb;

racjonalna gospodarka pozwoli zachować właściwy chemizm gleb i zapobiegać jej degradacji;

wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień wpłynie korzystnie na gleby i zachowanie różnorodności biologicznej, ponieważ stanowią one ostoje i ułatwiają migrację wielu organizmów, które w nieróżnorodnym krajobrazie rolniczym nie mogły by bytować;

powierzchnie lasów pozytywnie oddziałują na poprawę bilansu wodnego, ochronę gleb przed erozją;

ograniczenie przekształceń powierzchni terenu w związku z zastosowaniem technik i technologii ograniczających zużycie zasobów naturalnych (przede wszystkim złóż kopalin nieodnawialnych) oraz działania minimalizujące i kompensujące w ramach określania zasad ochrony występujących złóż i w ramach prowadzenia ocen oddziaływania na środowisko;

- utrzymanie i przywrócenie zasobów i walorów przyrodniczych oraz osiągnięcie jak najlepszych efekty użytkowania w sposób zgodny z zasadami ochrony przyrody, bioróżnorodności i krajobrazu:

w szczególności ochrona systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy;

wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień wpłynie korzystnie na zachowanie różnorodności biologicznej, ponieważ stanowią one ostoje i ułatwiają migrację wielu organizmów, które w nieróżnorodnym krajobrazie rolniczym nie mogły by bytować;

szczególną rolę w ochronie różnorodności biologicznej spełniają lasy, ponieważ pomimo znaczących przekształceń nadal zachowują duży stopień naturalności, cechują się znacznym zróżnicowaniem siedlisk i są ostoją wielu gatunków roślin i zwierząt;

- zwiększenie świadomości ekologicznej (szczególnie w zakresie gospodarki odpadami, gospodarki ściekowej, oszczędności energii) – zwiększenie świadomości ekologicznej jest koniecznym warunkiem realizacji poszczególnych priorytetów;
- uporządkowanie infrastruktury technicznej;
- polepszenie jakości życia mieszkańców.

Ponadto jak podkreślono w Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2020 analiza zachowań ludzkich wskazuje, że dbałość o stan środowiska jest ściśle powiązana z silnym poczuciem tożsamości regionalnej. Identyfikacja ludzi z miejscem zamieszkania skłania do większej odpowiedzialności i dbałości o otoczenie.

Wszystkie wymienione czynniki będą miały pozytywny wpływ na powietrze wody, glebę i powierzchnie ziemi, bioróżnorodność, faunę i florę, w tym Natura 2000, zdrowie ludzi.

Ważnym zjawiskiem jest wzajemne oddziaływanie pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska, a co za tym idzie bezpośrednia poprawa jednego wpływa pośrednio na poprawę stanu pozostałych składników środowiska.

8.2. Negatywne:

Oddziaływania negatywne wynikające z realizacji Strategii..., związane mogą być z budową lub rozbudową: dróg, kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej, modernizacjami zakładów przemysłowych, ale przede wszystkim z eksploatacją złoża Złotczew.

W etapie planowania nie można wskazać jednoznacznie oddziaływania inwestycji na środowisko, wynika to z braku informacji na temat szczegółowej lokalizacji, szczegółowego rozmiaru i technologii przedsięwzięcia, które będą możliwe do określenia na etapie

opracowania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Strategia... w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegająca na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej.

W stosunku do obszarów objętych ochroną prawną ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2013 nr 0 poz. 627) przewiduje ograniczenia w ich użytkowaniu, wynikające z konieczności zachowania i ochrony ich walorów i wartości przyrodniczych, krajobrazowych bądź kulturowych.

W stosunku do obszarów wyznaczonych jako obszar Natura 2000 oraz do projektowanych obszarów Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000. Przedsięwzięcia o potencjalnym bezpośrednim lub pośrednim wpływie na stan obszaru Natura 2000 podlegają ocenie oddziaływania na środowisko pod względem ewentualnych skutków w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Miarodajna jest jedynie indywidualna ocena (gruntowne rozpoznanie, badania) z zastosowaniem metodyk referencyjnych.

Jak już pisano termin „znaczące oddziaływanie na środowisko” nie został zdefiniowany w ustawie Prawo ochrony środowiska, która go wprowadziła. Logicznym wydaje się stanowisko znajdujące potwierdzenie w literaturze specjalistycznej, że o znaczącym oddziaływaniu na środowisko możemy mówić w sytuacji naruszenia określonych prawem standardów jakości powietrza, wód powierzchniowych, gleb, poziomu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.

Na tym etapie planowania strategicznego można stwierdzić, że znaczące oddziaływania stanowić będą:

- ubożenie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych pobieranych i wykorzystywanych na potrzeby energetyki i ciepłownictwa (wydobycia złóż kopalin - odwodnienia terenu, eksploatacji systemów chłodzenia, hydrotransportu popiołów),

- zmiana stosunków wodnych na obszarach intensywnej eksploatacji odkrywkowej węgla brunatnego - powstawanie lejów depresyjnych w obszarach eksploatacji złóż kopalin,
- zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych (w tym również zmiana ich właściwości fizycznych) w wyniku budowy i eksploatacji obiektów energetycznych, ciepłowniczych i gazowniczych (systemów chłodzenia bloków energetycznych, hydrotransportu popiołów, wykorzystania wód geotermalnych),

Potencjalne oddziaływania negatywne wynikające z realizacji Startegii... stanowią przede wszystkim okresowe i chwilowe zagrożenie przemieszczające się wraz z pracami budowlanymi, zanikającymi po ich zakończeniu, które mogą powodować:

- zwiększenie pylenia,
- propagację hałasu (związane głównie z ruchem samochodów dostawczych oraz pracą maszyn podczas fazy budowy),
- wytwarzanie odpadów.

Przewiduje się, że dotyczyć to będzie jedynie terenów budowy, zamykać się będzie w działkach inwestycji.

Szczegółowa analiza (oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy) powinna być zawarta w ocenach oddziaływania na środowisko przedsięwzięć kwalifikowanych wg Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010, Nr 213, poz. 1397 ze zmianami) .

Transgraniczne oddziaływania na środowisko nie jest możliwe, zarówno ze względu, że zadania dotyczą zaspokojenia potrzeb lokalnych (zatem ograniczona skala przedsięwzięć), jak i odległość od granic Państwa.

8.2.1. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Okresowe uciążliwości związane będą z ruchem samochodów dostawczych i pracą sprzętu ciężkiego. Ruch i praca w/w sprzętu będą źródłem zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. Substancjami zanieczyszczającymi będą: tlenek węgla, tlenki azotu, tlenki siarki,

węglowodory aromatyczne, cząstki smoły i sadzy, metale ciężkie oraz gazy z podgrzanych asfaltów drogowych, zapylenie. W związku z tym, że ruch pojazdów będzie charakteryzował się niskim natężeniem, będzie emitowana niewielka ilość ww. zanieczyszczeń, które nie będą wywierać istotnego wpływu na stan czystości powietrza, a tym samym na klimat. Praca tego rodzaju źródeł nie wymaga uregulowania stanu formalnoprawnego.

Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne związane będzie również z organizacją procesów technologicznych instalacji stanowiących emitory zanieczyszczeń do powietrza.

Przedsięwzięcia nie są określane szczegółowo. Nie jest znana technologia budowy i rozwiązań technicznych i technologicznych stąd nie można dokładnie stwierdzić jaki wpływ na stan środowiska będą miały poszczególne instalacje. Istotne jest, że projekt dokumentu przewiduje działania rozwojowe z gruntu prowadzone zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Oddziaływania występujące w fazie przebudowy są okresowe i krótkotrwałe; znikają po zakończeniu prac.

Nie identyfikuje się oddziaływań znaczących.

8.2.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Znaczące oddziaływania na środowisko wodne identyfikuje się jako:

- ubożenie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych pobieranych i wykorzystywanych na potrzeby energetyki i ciepłownictwa (wydobycia złóż kopalin - odwodnienia terenu, eksploatacji systemów chłodzenia, hydrotransportu popiołów),
- zmiana stosunków wodnych na obszarach intensywnej eksploatacji odkrywkowej węgla brunatnego - powstawanie lejów depresyjnych w obszarach eksploatacji złóż kopalin,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych (w tym również zmiana ich właściwości fizycznych) w wyniku budowy i eksploatacji obiektów energetycznych, ciepłowniczych i gazowniczych (systemów chłodzenia bloków energetycznych, hydrotransportu popiołów, wykorzystania wód geotermalnych).

Okresowe uciążliwości w rejonie miejsca budowy, związane są z ruchem samochodów dostawczych i pracą sprzętu ciężkiego. Ruch i praca w/w sprzętu będą źródłem zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. Oddziaływania występujące w fazie budowy bądź przebudowy są okresowe i krótkotrwałe przemieszczają się wraz z wykonywanymi pracami; znikają po zakończeniu prac.

Inwestycje drogowe podczas eksploatacji, ze względu na nie kontrolowane spływy ścieków opadowych i roztopowych z dróg stanowią zagrożenie dla zasobów wodnych. Głównymi zanieczyszczeniami są: zawiesiny ogólne, specyficzne mikrozanieczyszczenia organiczne (węglowodory alifatyczne, aromatyczne i WWA), metale ciężkie, chlorki.

8.2.3. Oddziaływanie na gleby

Znaczące oddziaływania na środowisko wodne identyfikuje się jako:

- przekształcanie powierzchni ziemi w wyniku odkrywkowego wydobycia złóż
- trwałe zajęcie powierzchni ziemi na tereny przeznaczone pod infrastrukturę komunikacyjną,
- trwałe zmiany ukształtowania terenu (nasypy, wykopy, obwałowania) powstające w wyniku budowy ciągów komunikacyjnych.

Okresowe uciążliwości w rejonie miejsca budowy, związane są z ruchem samochodów dostawczych i pracą sprzętu ciężkiego. Ruch i praca w/w sprzętu będą źródłem zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. Oddziaływania te są okresowe i krótkotrwałe; znikają po zakończeniu prac.

8.2.4. Oddziaływanie na warunki akustyczne

Okresowe uciążliwości w rejonie miejsca budowy, związane są z ruchem samochodów dostawczych i pracą sprzętu ciężkiego. Ruch i praca w/w sprzętu będą źródłem hałasu i wibracji do środowiska. Oddziaływania występujące w fazie przebudowy są okresowe i krótkotrwałe; znikają po zakończeniu prac.

Przedsięwzięcia nie są określane szczegółowo. Nie jest znana technologia budowy i rozwiązań technicznych i technologicznych stąd nie można dokładnie stwierdzić jaki wpływ na stan środowiska będą miały poszczególne instalacje. Istotne jest, że projekt dokumentu przewiduje działania rozwojowe z gruntu prowadzone zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Nie identyfikuje się oddziaływań znaczących.

8.2.5. Oddziaływanie na przyrodę i obszary chronione, bioróżnorodność, zwierząt, roślin

W stosunku do obszarów objętych ochroną prawną ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2013 nr 0 poz. 627) przewiduje ograniczenia w ich

użytkowaniu, wynikające z konieczności zachowania i ochrony ich walorów i wartości przyrodniczych, krajobrazowych bądź kulturowych. W Strategii... jednoznacznie wskazano za kierunek działań ochronę systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy.

W stosunku do obszarów wyznaczonych jako obszar Natura 2000 oraz do projektowanych obszarów Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000. Przedsięwzięcia o potencjalnym bezpośrednim lub pośrednim wpływie na stan obszaru Natura 2000 podlegają ocenie oddziaływania na środowisko pod względem ewentualnych skutków w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Miarodajna jest jedynie indywidualna ocena (gruntowne rozpoznanie, badania) z zastosowaniem metodyk referencyjnych.

Na tym etapie planowania strategicznego można stwierdzić, że znaczące oddziaływania stanowić będą:

- ubożenie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych pobieranych i wykorzystywanych na potrzeby energetyki i ciepłownictwa (wydobycia złóż kopalin - odwodnienia terenu, eksploatacji systemów chłodzenia, hydrotransportu popiołów),
- zmiana stosunków wodnych na obszarach intensywnej eksploatacji odkrywkowej węgla brunatnego - powstawanie lejów depresyjnych w obszarach eksploatacji złóż kopalin,
- zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych (w tym również zmiana ich właściwości fizycznych) w wyniku budowy i eksploatacji obiektów energetycznych, ciepłowniczych i gazowniczych (systemów chłodzenia bloków energetycznych, hydrotransportu popiołów, wykorzystania wód geotermalnych),

co może stanowić pośredni wpływ na obszary chronione przyrodniczo, natomiast jak pisano powyżej miarodajna jest jedynie indywidualna ocena (gruntowne rozpoznanie, badania) z zastosowaniem metodyk referencyjnych wykonywanych na etapie oceny oddziaływania na środowisko (w tym opracowanie raportu oddziaływania na środowisko).

Szczegółowa analiza (oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi,

zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy) powinna być zawarta w ocenach oddziaływania na środowisko przedsięwzięć kwalifikowanych wg Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010, Nr 213, poz. 1397 ze zmianami) .

8.2.6. Oddziaływanie na krajobraz

Znaczące oddziaływania na środowisko wodne identyfikuje się jako:

- przekształcanie powierzchni ziemi w wyniku odkrywkowego wydobycia złóż
- trwałe zajęcie powierzchni ziemi na tereny przeznaczone pod infrastrukturę komunikacyjną,
- trwałe zmiany ukształtowania terenu (nasypy, wykopy, obwałowania) powstające w wyniku budowy ciągów komunikacyjnych.

Budowy, przebudowy i modernizacje infrastruktury technicznej nie powinna stwarzać wrażenia dysharmonii, ponieważ dotyczy terenów zabudowanych.

8.2.7. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Szczegółowa analiza oddziaływań poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej.

8.2.8. Oddziaływanie na mieszkańców

Znaczące oddziaływania na środowisko wodne identyfikuje się jako:

- przekształcanie powierzchni ziemi w wyniku odkrywkowego wydobycia złóż
- trwałe zajęcie powierzchni ziemi na tereny przeznaczone pod infrastrukturę komunikacyjną,
- trwałe zmiany ukształtowania terenu (nasypy, wykopy, obwałowania) powstające w wyniku budowy ciągów komunikacyjnych.

Budowy, przebudowy i modernizacje infrastruktury technicznej nie powinna stwarzać wrażenia dysharmonii, ponieważ dotyczy terenów zabudowanych.

8.2.9. Odpady

Najistotniejszym problemem jest wytwarzanie odpadów o charakterze budowlanym, należących do następujących podgrup katalogowych grupy 17:

- 17 01 – odpady materiałów i elementów budowlanych, infrastruktury drogowej,
- 17 05 – gleba i ziemia.

Wytwarzanie odpadów związane będzie również z organizacją procesów technologicznych instalacji planowanych do usytuowania na terenie objętym projektem planu.

Nie jest znana technologia budowy i rozwiązań technicznych i technologicznych planowanych do zastosowania, stąd nie można dokładnie stwierdzić jaki wpływ na stan środowiska w tym zakresie będą miały poszczególne instalacje.

Szczegółowa analiza (znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy) powinna być zawarta w ocenach oddziaływania na środowisko przedsięwzięć wskazanych przewidzianych do realizacji.

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

W sposób bezpośredni w Strategii... wyznaczono cel operacyjny: **zadbane środowisko naturalne gminy**. Wyznaczono kluczowe zadania, istotne z punktu widzenia ochrony środowiska (uwzględniające wymogi dokumentów międzynarodowych i krajowych oraz wyniki przeprowadzonej analizy SWOT), tj.:

- ochrona systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy
- wyznaczenie nowej lokalizacji wysypiska odpadów dla potrzeb gminy
- określenie zasad ochrony występujących złóż oraz ich eksploatacji,
- edukacja ekologiczna oraz segregacji odpadów,
- dbanie o publiczne przestrzenie zielone, parki i skwery,

– zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo.

Wyznaczono projekty o charakterze środowiskowo-przestrzennym:

- poprawa wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wspólny program w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Warty,
- wspólny system wizualizacji zasobów powiatu.

Należy podkreślić, że Strategia... w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegająca na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w Strategii... cele oraz strategiczne kierunki działania sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwaląc będzie jego niekorzystne zmiany.

Strategia... przedstawia jedynie rodzaje planowanych przedsięwzięć, bez ich sparametryzowania, przedstawione rozwiązania zapobiegające i minimalizujące negatywne oddziaływania na środowisko mają również ogólny charakter. Zaproponowany zestaw działań należy traktować, jako wstęp (kierunek) do rozważania szczegółowych rozwiązań łagodzących oddziaływania na późniejszym etapie planowania przedsięwzięć.

Podstawowym sposobem ograniczenia niekorzystnych oddziaływań na środowisko będzie głównie odpowiednie lokalizowanie poszczególnych inwestycji (zgodnie z przyjętymi kierunkami zagospodarowania przestrzennego regionu), przestrzeganie prawa z zakresu ochrony środowiska oraz stosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających emisję.

Istotną rolę w zapobieganiu i ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko przypisuje się organom uczestniczącym w procedurach administracyjnych, związanych z procesem inwestycyjnym. Wobec powyższego znaczenia nabiera odpowiednie przygotowanie kadr administracji państwowej w zakresie ochrony i zarządzania środowiskiem, a także wyposażenie jej w odpowiednie narzędzia techniczne i organizacyjne służące tej analizie.

Zasady podstawowe działań minimalizujących oddziaływanie w etapie budowy:

Złagodzenie negatywnych oddziaływań etapu budowy odnosić się będzie do odpowiedniego prowadzenia prac budowlanych oraz właściwe wykorzystanie maszyn i urządzeń.

W celu zapobiegania wzrostowi wydzielanych spalin, hałasu, wycieków olejów i smarów należy zadbać, aby sprzęt i środki transportowe były dobrej jakości, prawidłowo utrzymane i wyposażone. Wskazane jest zastosowanie opon czy zakrywających skrzynie ładunkową pojazdów przewożących mieszanki cementowe, które ograniczą emisję szkodliwych gazów i oparów. Maszyny powinny być właściwie eksploatowane, ponieważ obciążone powodują wzrost emisji spalin i hałasu. Istotne jest kontrolować stan techniczny wykorzystywanych urządzeń, by nie dopuścić do sytuacji awaryjnych. Należy zminimalizować (nawet wykluczyć) prawdopodobieństwo przedostania się produktów ropopochodnych.

Szczególnie istotne jest gospodarowanie odpadami powstającymi przy pracach; niedopuszczalne jest pozostawienie jakichkolwiek odpadów (smarów, olejów). Substancje niebezpieczne powinny być składowane w bazach sprzętowo – magazynowych.

Zasady podstawowe działań minimalizujących oddziaływanie etapie eksploatacji:

Planowane obiekty i instalacje muszą spełniać standardy budowlane i emisyjne, być właściwie eksploatowane i konserwowane. Muszą być pod stałym monitoringiem.

Ponadto należy pamiętać, że technologie mają spełniać kryteria BAT.

Prowadzenie racjonalnej produkcji rolniczej w oparciu o zasady ustalone w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolnej oraz stosowanie technik przyjaznych środowisku, przyczyniających się do zachowania i poprawy stanu różnorodności biologicznej regionu, ograniczających ilość wykorzystywanych nawozów sztucznych i pestycydów, pozwalających na utrzymanie tradycyjnych form działalności rolniczej - łąki, pastwiska oraz pozostawienie w przestrzeni rolniczej miejsc nieużytkowanych na skrajach uprawianych działek rolnych, czy też tzw. zielonej strefy oddzielającej, miedzi, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, oczek i zbiorników wodnych, będących źródłem stabilności ekosystemów, mających istotne znaczenie w ochronie gleby przed erozją.

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Strategia Rozwoju jest podstawowym i najważniejszym dokumentem wyznaczającym cele i kierunki rozwoju Gminy. Jest zbiorem propozycji kierunków działań zmierzających do trwałego i zrównoważonego rozwoju miasta, jako całej wspólnoty mieszkańców. Strategia

Rozwoju Gminy Wieluń 2025 (Strategia...) to dokument, który wskazuje, w jaki sposób samorząd zamierza sterować zachodzącymi dookoła procesami i zmianami w celu realizacji wizji miasta otwartego na innowacje i aktywność, łączącego tradycję z nowoczesnością.

Strategia... nie zawiera propozycji rozwiązań alternatywnych dla realizacji celów oraz strategicznych kierunków działania. Sytuacja ta wynika z makroskalowego charakteru opracowania, którego założenia są sformułowane w dużym stopniu ogólności.

Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń miało miejsc w toku opracowywania dokumentu. Strategia... przygotowywana była przy wykorzystaniu metody ekspercko-partnerskiej, która polega na pracy zespołu ds. planowania strategii w Urzędzie Miejskim, z wykorzystaniem ekspertów, różnego typu dyskusji, z wykorzystaniem różnorodnych technik, takich jak: warsztaty strategiczne, „burze mózgów”, prace w zespołach roboczych, prowadzone w wyodrębnionych obszarach strategicznych oraz spotkania z przedstawicielami różnych grup społecznych i środowisk. Główną metodą uzgadniania stanowisk na spotkaniach była **zasada konsensusu**, która oznaczała zgodę powszechną między uczestnikami warsztatów w zakresie proponowanych rozwiązań, a także stanowiła praktykę osiągania takiej zgody.

Strategia... w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegająca na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w Strategii... cele oraz strategiczne kierunki działania sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwaląc będzie jego niekorzystne zmiany. W sposób bezpośredni w Strategii... wyznaczono cel operacyjny: zadbane środowisko naturalne gminy. Wyznaczono kluczowe zadania, istotne z punktu widzenia ochrony środowiska (uwzględniające wymogi dokumentów międzynarodowych i krajowych oraz wyniki przeprowadzonej analizy SWOT).

Wobec powyższego przyjęto, że dalszy rozwój gminy może przebiegać w dwóch wariantach tj. realizacji oraz odstąpienia od realizacji Strategii....

Wpływ na środowisko przyrodnicze i ludzi skutków braku realizacji założeń Strategii...wskazano w rozdziale 4 niniejszej prognozy.

W trakcie sporządzania Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025 nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie.

11. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Wynikające z ze Strategii kierunki i przedsięwzięcia mają charakter zarówno inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny (miękkich działań związanych z promowaniem, motywowaniem oraz uczestniczeniem w organizacjach partnerskich w regionie). W zasadniczej części wpisują się one bezpośrednio w aktywność miejskich instytucji i jednostek, ale także różnych organizacji działających na terenie miasta. Mając powyższe na uwadze, wdrożenie zapisów strategii zależeć będzie w głównej mierze od polityki realizowanej przez samorząd lokalny. Tym samym, do głównych instrumentów wdrażających cele strategii należy zaliczyć:

- budżet miasta
- prognozę finansową, uwzględniającą inwestycje wieloletnie
- plany zagospodarowania przestrzennego miasta
- miejskie strategie „branżowe” i wynikające z nich programy operacyjne
- przedsięwzięcia strategiczne
- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Zakres programów operacyjnych zostanie uzgodniony z jednostkami miejskimi, które odpowiedzialne są za przygotowanie strategii „branżowych”. Każdy program powinien się odnosić do określonego celu strategicznego, a tym samym przyczyniać do osiągnięcia wskaźników w ramach odpowiadających im celów strategicznych.

Do wdrożenia zapisów Strategii Rozwoju Wieluń 2025 przyjmuje się zasadę partnerstwa i konsultacji społecznych. Partnerstwo – rozumiane, jako zaproszenie do współpracy wszystkich jednostek i podmiotów w mieście. Konsultacje społeczne – jako element dialogu z mieszkańcami wokół planowanych celów, kierunków i propozycji rozwiązań

Zakłada się, że system monitoringu strategii funkcjonował będzie w ramach struktury Urzędu Miejskiego, w Wydziale Inwestycji i Rozwoju. System monitoringu, zbudowany wokół celów strategicznych, będzie powiązany z dokumentami wykonawczymi (programami operacyjnymi, budżetem miasta, strategiami branżowymi, strategicznymi przedsięwzięciami, projektami w ramach ZIT i in.) zawierającym konkretne przedsięwzięcia.

Do podstawowych funkcji takiego systemu będzie należeć:

- ocena realizacji strategii poprzez wskazane działania oraz ocena skuteczności tych działań,
- identyfikacja zmian zachodzących w otoczeniu, a mogących mieć wpływ na realizację celów strategicznych
- informowanie o wynikach działań oraz promocja strategii

Monitoring prowadzony będzie na dwóch poziomach:

- Poziom wdrażania działań strategicznych - informacje zbierane będą przez Wydział Inwestycji i Rozwoju co rok, na podstawie opracowanej **Karty Realizacji Zadań Strategicznych**, w oparciu o informacje z jednostek realizujących działania, zarówno rzeczowe jak i finansowe. W oparciu o informacje rzeczowe i finansowe Wydział Inwestycji i Rozwoju sporządzał będzie coroczne sprawozdania, zawierające zbiorcze informacje nt. zaawansowania rzeczowego i finansowego realizacji strategii. Dane uzyskane i zgromadzone na potrzeby okresowej sprawozdawczości.
- Poziom strategiczny – prowadzony przez Wydział Inwestycji i Rozwoju, w oparciu o analizę wskaźników rezultatu w Strategii. Informacje te pozwolą nie tylko ocenić stopień realizacji strategii, ale także stanowić będą podstawę dla ewentualnych zmian i korekt proponowanych kierunków działań strategicznych. Ten poziom monitoringu prowadzony będzie co roku, począwszy od roku 2014, gdzie zostanie ustalona wartość bazowa wskaźnika rezultatu.

Zakłada się także przeprowadzanie okresowej ewaluacji strategii w roku 2020 oraz ewaluacji końcowej, po zakończeniu jej wdrażania. Ewaluacja okresowa powinna określić skuteczność podjętych działań oraz ocenić ich wpływ na efekty rozwojowe miasta (wskaźniki wizji rozwoju miasta) a także zaproponować ewentualne zmiany w przyjętych kierunkach działań.

Ewaluacja końcowa winna dodatkowo uwzględniać efekty długoterminowe i stanowić podstawę dla przyszłych dokumentów strategicznych.

Wskaźniki efektu na poziomie celu głównego oraz celów strategicznych – wskaźniki oddziaływania i rezultatów strategii:

Cele ujęte w Strategii...	Wskaźniki
Cel główny: Poprawa warunków życia mieszkańców Wielunia poprzez rozwój społeczno – gospodarczy gminy w oparciu o bogactwo kulturowe oraz aktywność mieszkańców.	• Wzrost liczby mieszkańców w porównaniu do innych miast województwa łódzkiego – GUS • Spadek liczby bezrobotnych w gminie – GUS • Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – GUS • Lepsza ogólna ocena warunków życia w mieście – badanie ankietowe, co trzy lata.

Cele ujęte w Strategii...	Wskaźniki
Cel strategiczny: 1. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju gospodarczego w Gminie Wieluń	• Wzrost średniego zatrudnienia w Gminie – GUS • Wzrost liczby podmiotów w zakresie usług – GUS • Wzrost liczby udzielonych noclegów w ciągu roku – GUS, obiekty noclegowe • Wzrost liczby odwiedzających Gminę – statystyka obiektów turystycznych i kulturalnych oraz Punktu Informacji Turystycznej
Cel strategiczny: 2. Wzrost jakości życia mieszkańców	• Wzrost liczby obiektów użyteczności publicznej z dostępem dla niepełnosprawnych – statystyka Urzędu Gminy • Wzrost liczby mieszkań – GUS
Cel strategiczny: 3. Rozwój kapitału społecznego Wielunia oraz integracja mieszkańców	• Wysoki udział mieszkańców w organizowanych imprezach integracyjnych, • Wzrost liczby Organizacji Pozarządowych – GUS • Wzrost liczby konkursów dla NGO na realizację zadań w Gminie

Monitoring Strategii..., czyli stała obserwacja postępów w określonym cyklu czasowym, prowadzony będzie co roku, w oparciu o sprawozdawczość jednostek zaangażowanych w realizację głównych przedsięwzięć strategicznych, jak i w oparciu o dostępne informacje statystyczne.

12. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Transgraniczne oddziaływania na środowisko nie jest możliwe, zarówno ze względu, że zadania dotyczą zaspokojenia potrzeb lokalnych (zatem ograniczona skala przedsięwzięć), jak i odległość od granic Państwa.

13. Streszczenie

Na podstawie art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2013 Nr 0 poz. 1235 ze zmianami) projekt Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025 wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Kierunki działań poddano analizie oraz odniesiono do zasobów i stanu środowiska na terenie objętym projektem Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025.

Charakterystykę stanu środowiska przyrodniczego oraz analizę jakości jego poszczególnych elementów sporządzono metodą opisową przy wykorzystaniu dostępnych danych na temat

obszaru tj. literatury, informacji pozostających w zasobach administracji rządowej i samorządowej, danych statystyki publicznej oraz państwowego monitoringu środowiska.

Identyfikacji oddziaływań na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego dokonano w grupach eksperckich.

Na tej podstawie identyfikowano możliwe skutki oddziaływania na środowisko realizacji założeń projektu dokumentu.

Analiza i ocena przyjętych kierunków została przedstawiona w formie tabeli; przy ocenie zastosowano następujące kategorie wartościowania:

- + korzystny wpływ na środowisko, prowadzący do odbudowy, wzbogacenia systemu lub co najmniej zachowania najistotniejszych wartości środowiskowych i standardów jakości środowiska
- negatywny wpływ na środowisko, prowadzący do degradacji lub potencjalnie stwarzający zagrożenia środowiska, wpływający na niezachowanie standardów jakości środowiska
- 0 brak oddziaływania lub minimalne, nieznaczące oddziaływanie (na granicy neutralności)
- /+ negatywny wpływ na środowisko w etapie budowy, konieczność stosowania działań minimalizujących możliwe oddziaływanie negatywne; korzystny wpływ w dalszej perspektywie.

Przy określaniu wpływu realizacji ustaleń Strategii... na elementy środowiska posłużono się kryteriami dotyczącymi:

- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże),
- czasu trwania oddziaływania (krótkookresowe, średniookresowe, długookresowe),
- trwałość oddziaływania i przekształceń (nieodwracalne, przejściowe, odwracalne, możliwe do rewaloryzacji).

Jednocześnie uwzględniono oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkookresowe, średniookresowe, długookresowe, stałe, chwilowe, pozytywne, negatywne, przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność sieci tych obszarów.

Uwzględniono wnioski z Prognozy oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020.

Strategia... przygotowywana była przy wykorzystaniu metody ekspercko-partnerskiej, która polega na pracy zespołu ds. planowania strategii w Urzędzie Miejskim, z wykorzystaniem ekspertów, różnego typu dyskusji, z wykorzystaniem różnorodnych technik, takich jak: warsztaty strategiczne, „burze mózgów”, prace w zespołach roboczych, prowadzone w wyodrębnionych obszarach strategicznych oraz spotkania z przedstawicielami różnych grup

społecznych i środowisk. Główną metodą uzgadniania stanowisk na spotkaniach była **zasada konsensusu**, która oznaczała zgodę powszechną między uczestnikami warsztatów w zakresie proponowanych rozwiązań, a także stanowiła praktykę osiągania takiej zgody.

Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025 spójna jest z europejskimi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi dokumentami strategicznymi. W Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025 uwzględnione zostały zarówno uwarunkowania zewnętrzne, czyli: „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020”, „Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo” – przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów, „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020” przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 r., „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego”, „Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego”, jak i uwarunkowania wewnętrzne, związane z obowiązującymi programami i politykami w mieście, a głównie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wieluń”.

Misją wspólnoty samorządowej jest współpraca i tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego Wielunia, uwzględniającego zarówno dziedzictwo kulturowe, tradycje, innowacje dla poprawy jakości życia w mieście oraz poprawę warunków bytowych mieszkańców. To wszystko realizowane będzie w oparciu o zasoby wewnętrzne i zewnętrzne, bogatą ofertę inwestycyjną i promocyjną, tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, rozwój nowoczesnych usług, turystykę aktywną i geologiczną, aktywizację oraz integrację mieszkańców.

Cel główny Strategii... to „Poprawa warunków życia mieszkańców Wielunia poprzez rozwój społeczno – gospodarczy gminy w oparciu o bogactwo kulturowe oraz aktywność mieszkańców”.

Cele strategiczne Strategii...:

1. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju gospodarczego w Gminie Wieluń
2. Wzrost jakości życia mieszkańców
3. Rozwój kapitału społecznego Wielunia oraz integracja mieszkańców

Cele operacyjne Strategii...:

1. Rozwój MŚP w oparciu o proinnowacyjne postawy przedsiębiorców
2. Wspieranie rozwoju sektora rolniczego
3. Stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej
4. Rozwój turystyki aktywnej w oparciu o szlaki tematyczne

5. Zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych
6. Zwiększenie dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych
7. Rozwój placówek zapewniających opiekę nad dziećmi od 0 do 5 lat
8. Rozwój różnych form rekreacyjno sportowych poprzez poprawę jakości istniejącej bazy sportowo – rekreacyjnej
9. Przeciwdziałanie wykluczeniu społeczeństwa
10. Stworzenie przyjaznej przestrzeni do rozwoju osadnictwa związanego z rozwojem inwestycji w regionie
11. Zadbane środowisko naturalne gminy
12. Rozwijanie dialogu społecznego i wspieranie różnych form aktywności mieszkańców
13. Rozwijanie sektora NGO oraz współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi
14. Rozwój kształcenia ustawicznego oraz promocja idei uczenia się przez całe życie

Kluczowe działania w ramach poszczególnych celach operacyjnych:

Lp.	Cel	Działania
1	Rozwój MŚP w oparciu o proinnowacyjne postawy przedsiębiorców	- Budowa i rozwijanie współpracy pomiędzy samorządem i biznesem na szczeblu lokalnym, a także subregionalnym - Utworzenie subregionalnej organizacji wspierającej przedsiębiorczość - Inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy ośrodkami naukowymi a biznesem w subregionie - Promowanie przedsiębiorstw gminy Wieluń i inicjowanie włączania w sieci współpracy ponadlokalnej
2	Wspieranie rozwoju sektora rolniczego	- Promocje innowacyjności gospodarstw rolniczych, specjalizacji oraz spółdzielczości rolniczej i grup producenckich - Promocja Samorządu produktów z marką „Wieluńskie”, a także wspieranie rolników w dziedzinie wiedzy i współpracy - Włączenie się w projekty o charakterze lokalnym w tym Lokalnych Grup Działania, a także Powiatu Wieluńskiego: związanego z powstaniem powiatowego centrum wsparcia nowoczesnego rolnictwa, przedsiębiorczości i eksportu oraz projektu międzygminnej strategii marketingowej
3	Stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej	- Stworzenie i doskonalenie jednostki w Wieluniu, która zajmować się będzie obsługą inwestora, wsparciem inwestycji oraz ich kompleksową promocją w Gminie - Gmina Wieluń planuje utworzenie strefy inwestycyjnej na gruntach położonych we wsi Jodłowiec i Sieniec przy obwodnicy północnej m. Wielunia w obrębie węzła „Jodłowiec” - Udział w ponadlokalnych przedsięwzięciach w ramach obszarów funkcjonalnych, związków ponadgminnych i między powiatowych, nie tylko z obszaru województwa łódzkiego, ale i dolnośląskiego (np. rozpoczęty

Lp.	Cel	Działania
		Złoczewski Obszar Funkcjonalny – współpraca samorządów powiatu sieradzkiego i wieluńskiego w celu wykorzystania potencjału powstającej kopalni odkrywkowej „Złotczew” oraz drogi ekspresowej S8)
4	Rozwój turystyki aktywnej w oparciu o szlaki tematyczne	• Kontynuacja projektu „Szlaku Bursztynowego” • Realizacja projektu w ramach geoturystyki „Jura” • Wykreowanie spójnego wizerunku Wielunia, leżącego na Jurze o wysokich walorach turystycznych i kulturowych, • Przygotowanie i wykreowanie wraz z partnerami subregionu projektu Centrum Edukacyjne Jury • Przygotowanie i promocja produktów turystycznych oraz włączenie się w powiatowy system zintegrowanych produktów turystycznych • Stworzenie profesjonalnego systemu promocji i informacji turystycznej w oparciu o Centrum Informacji Turystycznej oraz profesjonalizację kadr promocji i informacji turystycznej • Rozwój bazy noclegowej o wysokim standardzie i niedrogiej, ogólnodostępnej dla turystów
5	Zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych	• Przygotowanie planów i realizację działań związanych z budową mieszkań komunalnych i socjalnych, w tym np. dalsza zabudowa i zagospodarowanie działek przy ul. Granicznej w Gaszynie
6	Zwiększenie dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych	• Inwentaryzacji budynków użyteczności publicznej z utrudnionym dostępem dla niepełnosprawnych • Wykonanie planu prac adaptujących budynki dla osób niepełnosprawnych • Projekty inwestycyjne w zakresie adaptacji i modernizacji budynków
7	Rozwój placówek zapewniających opiekę nad dziećmi od 0 do 5 lat	• Zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne w zakresie zwiększenia ilości zarówno placówek, jak i miejsc w placówkach • Zadania związane z doposażeniem placówek w sprzęt i urządzenia związane z podniesieniem standardu istniejących placówek
8	Rozwój różnych form rekreacyjno sportowych poprzez poprawę jakości istniejącej bazy sportowo – rekreacyjnej	• Działania inwestycyjne, jak i nie inwestycyjne w zakresie podniesienia standardu istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej oraz stworzenia bogatej oferty sportowej i rekreacyjnej w oparciu o istniejącą bazę • Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ogólnodostępnej dla mieszkańców (siłownie na wolnym powietrzu, place zabaw dla dzieci, ścieżki rowerowe i edukacyjne).
9	Przeciwdziałanie wykluczeniu społeczeństwa	• Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie w Gminie Wieluń na lata 2014 – 2023, w tym: Wprowadzenie dla seniorów 65+ systemu ulg, zwolnień i preferencji objętych przez uczestniczące w programie gminne jednostki organizacyjne, w tym samorządowe instytucje kultury Gminy Wieluń program "Wieluń sprzyja rodzinom 3+" dla rodzin wielodzietnych, które będą mogły korzystać z ulg, zwolnień i preferencji w wybranych obiektach na terenie Gminy
10	Stworzenie przyjaznej przestrzeni do rozwoju osadnictwa związanego z rozwojem inwestycji w regionie	• Zadania prawne, związane z przeznaczaniem obszarów pod zabudowę wielorodzinną • Zadania inwestycyjne związane z przygotowaniem tych terenów

Lp.	Cel	Działania
		• Zadania promujące tereny dla inwestorów, deweloperów oraz samorządowych partnerów ponadlokalnych • Zadania promujące usługi związane z rozwojem mieszkalnictwa w obszarach inwestycyjnych • Rozwój sieci uliczno- drogowej dostosowanej do nowych funkcji • Elastyczne dostosowanie funkcjonowania komunikacji zbiorowej do planowanego rozwoju stref inwestycyjnych i mieszkalnictwa jednorodzinne
11	Zadbane środowisko naturalne gminy	• Ochrona systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy • Wyznaczenie nowej lokalizacji wysypiska odpadów dla potrzeb gminy • Określenie zasad ochrony występujących złóż oraz ich eksploatacji, • Edukacja ekologiczna oraz segregacji odpadów, • Dbanie o publiczne przestrzenie zielone, parki i skwery, • Zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo.
12	Rozwijanie dialogu społecznego i wspieranie różnych form aktywności mieszkańców	• Rozwój dialogu społecznego, zwiększenie udziału mieszkańców w procesie konsultacji oraz tworzenia różnego typu programów na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego w gminie • Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w oferowanych imprezach kulturalnych i integracyjnych • Pobudzenie, kreowanie i wspieranie lokalnych liderów • Pobudzanie i wspieranie lokalnych inicjatyw wśród mieszkańców osiedli i sołectw • Przygotowanie i wspieranie programów na rzecz rozwoju społeczności lokalnych
13	Rozwijanie sektora NGO oraz współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi	• Realizacja Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, który będzie przygotowywany wspólnie z organizacjami • Realizacja działań związanych z wzajemnym informowaniem się o planowanych kierunkach działalności zarówno administracji publicznej jak i organizacji • Promocja działalności organizacji pozarządowych i obywatelskich wspólnie z administracją samorządową • Tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, składających się z przedstawicieli sektora pozarządowego i administracji publicznej • Udostępnianie przestrzeni publicznej na działalność związaną z działalnością pozarządową • Organizacja konkursów na realizację zadań publicznych • Współdziałanie w programach powiatowych: powiatowe centrum wsparcia organizacji pozarządowych, powiatowy program edukacji lokalnej, powiatowy program poprawy kompetencji pracowników samorządu terytorialnego • Wspieranie istniejących i promowanie powstawania organizacji pozarządowych w Wieluniu.
14	Rozwój kształcenia ustawicznego oraz promocja idei uczenia się przez całe życie	• Przygotowanie i realizację programów kształcenia ustawicznego, szkoleń oraz różnego typu warsztatów nauki zawodów, w oparciu o istniejące placówki edukacyjne • Wspieranie inicjatywy innych podmiotów w w/w zakresie

W ramach Strategii Rozwoju Powiatu Wieluńskiego 2025 uzgodniono 13 wspólnych, zintegrowanych projektów rozwojowych w zakresie:

1. Projekty o charakterze gospodarczym:

- Powiatowe centrum wsparcia nowoczesnego rolnictwa, przedsiębiorczości i eksportu
- Budowa zintegrowanych produktów turystycznych
- Utworzenie i promocja klastra turystycznego
- Międzygminna strategia marketingowa
- Powiatowy system monitoringu zmian o charakterze społeczno – gospodarczo - przestrzennym

2. Projekty o charakterze społecznym:

- Wspólna oferta kulturalna Ziemi Wieluńskiej
- Program edukacji lokalnej
- Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego 2020
- Centrum wsparcia organizacji pozarządowych
- Powiatowy program poprawy kompetencji pracowników samorządu terytorialnego
- Edukacja ekologiczna

3. Projekty o charakterze środowiskowo-przestrzennym:

- Poprawa wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- Wspólny program w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Warty
- Wspólny system wizualizacji zasobów powiatu

Wynikające ze Strategii... kierunki i przedsięwzięcia mają charakter zarówno inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny (miękkich działań związanych z promowaniem, motywowaniem oraz uczestniczeniem w organizacjach partnerskich w regionie).

Inwestycje potencjalnie znacząco wpływające na środowisko zlokalizowane mogą być w różnych punktach gminy, stąd diagnoza stanu środowiska obszarów przez nie objętych, również zawiera się we: wnioskach monitoringu stanu środowiska, w którego zakresie badano: powietrze, opady atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne

Monitoring stanu środowiska (podsumowanie):

Gleby

Wśród skał macierzystych występujących tu gleb przeważają²⁷:

- gliny lekkie, gliny lekkie pylaste spiaszczone od powierzchni, na których wykształciły się gleby bielcowe pszenne dobre lub pszenno – żytnie w klasach bonitacji: IIIa i IIIb, a także niewielkie obszary gleb zbożowo – pastewnych mocnych oraz pszennych wadliwych – głównie czarne ziemie lub gleby

²⁷Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004

Wody

- brunatne o takim samym gatunku w klasach IIIa – IV a z małym udziałem IVb;
- piaski gliniaste i wytworzone na nich gleby bielcowe, brunatne i rzadziej czarna ziemia, klas: IVa i IVb, czyli kompleksy żytnio – ziemniaczane dobre z małym udziałem żytnio – ziemniaczanych słabych i zbożowo pastewnych, zaklasyfikowano do klasy V;
- płytkie i średnio głębokie piaski słabo gliniaste zalegające na pisku luźnym oraz piaski luźne, z którymi wiążą się dwie grupy ubogich gleb piaszczystych, z czego pierwszą stanowią, należące do V klasy bonitacji gleby brunatne lub bielcowe żytnio – ziemniaczane słabe z małym udziałem czarnych gleb lub maśd zbożowo – pastewnych słabych; do drugiej grupy należą żytnio – łubinowe gleby brunatne wyługowane w V i VI klasie.

Doliny rzeczne i obniżenia terenu pokrywają gleby hydrogeniczne o zróżnicowanym składzie mechanicznym i różnych stosunkach wodnych, głównie w klasach III i IV.

Na podstawie badań wykonanych w 2009, 2011 i 2012 roku wody podziemne zalegające na terenie opracowania zostały sklasyfikowane, jako wody dobrej jakości (klasa II). Z kolei pomiary wykonane w punktach monitoringu krajowego zlokalizowanych w Masłowicach (nr 809) i Wieluniu (nr 1658) wykazały, odpowiednio IV i III klasę czystości wód podziemnych. Zatem jakość wód podziemnych występujących na terenie miasta oscyluje między klasą II, a IV.

Wyniki analiz z ostatnich lat wskazują na pogarszającą się jakość wód. Na podstawie badań wykonanych w latach 2010 - 2012 stan rzeki Pyszej do dopływu z Gromadziec określono, jako zły. O złym stanie rzeki zadecydował słaby potencjał ekologiczny. Uzyskanie lepszego rezultatu (klasy czystości) będzie możliwe jedynie w sytuacji, gdy przy dobrym stanie chemicznym również stan potencjału ekologicznego okaże się przynajmniej dobry.

Wśród pozostałych elementów i wskaźników jakości wód podlegających ocenie na rzece Pyszej znalazły się²⁸:

1. elementy biologiczne, zostały ujęte w III klasie, z czego fitobentos wskazywał na II, a makrobezkręgowce bentosowe na IV klasę;
2. elementy hydromorfologiczne, których potencjał ze względu na: występowanie silnie zmienionego charakteru jcw i systematycznej zabudowy oraz wpływ oddziaływujących na reżim hydrologiczny zrzutów ścieków z Wielunia został określony, jako dobry (klasa II);
3. elementy fizykochemiczne, w grupie wskaźników podstawowych zostały sklasyfikowane, poniżej potencjału dobrego, a w grupie wskaźników szczególnie szkodliwych

²⁸Komentarz do oceny stanu jednolitych części wód w województwie łódzkim w latach 2010 – 2012, 2013

wykazały potencjał dobry (klasa II);

4. wskaźniki chemiczne, wśród których badano zawartość: kadmu, ołowiu, rtęci, niklu i ich związków zostały zaklasyfikowane do klasy I.

Ostatecznie ze względu na, ujęcie elementów biologicznych w klasie IV oraz niespełnienie dodatkowych wymogów dla obszarów chronionych, potencjał ekologiczny rzeki Pyszej do dopływu z Gromadziec został określony, jako słaby.

Na wskazany stan rzeczy wpływają przede wszystkim zanieczyszczenia pochodzące z: przemysłu, rolnictwa i energetyki. Ponadto w wodach powierzchniowych odnotowuje się, nadmiar, pochodzących ze źródeł komunalnych związków azotu (azot amonowy, azot Kjeldahla), które wzmagają proces eutrofizacji wód.

Powietrze

Stwierdzono znacznie większą od dozwolonej (35 dni w ciągu roku) częstość przekroczeń dopuszczalnego poziomu wskazanej substancji, a mianowicie: 60 wyników większych niż $50\mu\text{g}/\text{m}^3$

Średnioroczne stężenia metali w pyłe PM₁₀: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu nie przekraczały norm obowiązujących ze względu na ochronę roślin i zdrowia ludzi, odpowiednio: $6\text{ ng}/\text{m}^3$, $5\text{ ng}/\text{m}^3$, $20\text{ ng}/\text{m}^3$, $0,5\text{ ng}/\text{m}^3$. Z kolei średnia wartość benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym była ponad dziewięciokrotnie większa niż poziom dopuszczalny: $1\text{ ng}/\text{m}^3$. Pomiary przeprowadzone w ciągu dwunastu miesięcy wykazały różnice w poziomie stężeń. Ponadnormatywną, nawet ponad piętnastokrotnie wyższą zawartość benzo(a)pirenu w powietrzu odnotowywano głównie zimą.

Podsumowując wyniki badań z terenu Wielunia należy stwierdzić, że największy problem stanowi ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem drobnym i zawartym w nim benzo(a)pierenem. Dodatkowo w punktach komunikacyjnych przy ul. J. Piłsudskiego 4 i B. Głowackiego 18 zarejestrowano przekroczenia dopuszczalnego dla roku kalendarzowego stężenia dwutlenku azotu. W ostatnim ze wskazanych punktów odnotowano również, niemieszczącą się w normach wyznaczonych dla okresu zimowego wartość dwutlenku siarki. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania węgla i drewna w paleniskach domowych oraz wzmożony ruch kołowy.

Pole elektromagnetyczne

Na terenie gminy nie prowadzono badań dotyczących oddziaływania pól elektromagnetycznych. Potencjalnym źródłem pól elektromagnetycznych są: linie i stacje elektroenergetyczne, stacje telefonii komórkowej i transformatory.

Na podstawie pomiarów Instytutu Energetyki w Warszawie stwierdzono, że pod przęsłami linii natężenie pola elektrycznego nie przekracza $7\text{ kV}/\text{m}$ tj. nie przekracza dopuszczalnej wartości $10\text{ kV}/\text{m}$. W sąsiedztwie budynków mieszkalnych zlokalizowanych w najbliższym sąsiedztwie linii, natężenie pola elektrycznego nie przekracza wartości $0,1\text{ kV}/\text{m}$.

Aktualnie na terenie powiatu w ramach państwowego monitoringu środowiska nie prowadzono badania poziomów pól

elektromagnetycznych. Ale jak pokazują dotychczasowe wyniki badań na terenach podobnych, w tym powiecie piotrkowskim czy Piotrkowie Trybunalskim w żadnym z punktów pomiarowych nie zmierzono wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składowej elektrycznej $E = 7 \text{ V/m}$ określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 nr 192 poz. 1883).).

Spśród wszystkich form ochrony przyrody stanowiących prawem, na terenie miejsko – wiejskiej gminy Wieluń zlokalizowano: rezerwat przyrody, stanowisko dokumentacyjne, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody²⁹. Dodatkowo niewielki obszar (na obszarze sołectwa Ruda), u styku granic pomiędzy południowo – wschodnim fragmentem terenu podlegającego analizie, a gminami: Pątnów i Wierzchlas zajmuje obszar chronionego krajobrazu Otulina Załęczańskiego Parku Krajobrazowego.

Wpływ na środowisko przyrodnicze i ludzi skutków braku realizacji założeń Strategii...

Brak realizacji założeń Strategii... będzie negatywnie wpływać na stan środowiska poprzez:

- utrzymanie się na stałym poziomie lub wzrost emisji pochodzącej z instalacji, bazujących na przestarzałej technice i technologii, niespełniających standardów,
- utrzymanie się na stałym poziomie lub wzrost zużycia surowców i energii w związku z eksploatacją instalacji w technikach tradycyjnych,
- utrwalanie postaw społecznych pozostających w sprzeczności z szerokorozumianą ochroną środowiska (brak poszanowania dóbr materialnych, przestrzeni oraz zasobów środowiska),
- utrudnienie dostępu do podstawowych usług publicznych,
- emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego z nieefektywnego systemu powiązań infrastrukturalnych,
- emisji zanieczyszczeń do środowiska intensyfikowaną przez obecnie funkcjonującą infrastrukturę transportową, nie posiadającą często odpowiednich rozwiązań technicznych chroniących środowisko,
- nieprawidłowego zagospodarowywania ścieków, szczególnie na obszarach pozbawionych sieci kanalizacyjnej,
- nieprawidłowego zagospodarowywania odpadów, szczególnie z sektora komunalnego,
- spadku jakości usług publicznych,

²⁹Rejestr form ochrony przyrody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, stan na dzień 11.06.2014r.

- ograniczaniu jakości życia mieszkańców wsi w wyniku braku zintensyfikowanego rozwoju wielofunkcyjnego obszarów wiejskich,
- degradacji gleb i zasobów wodnych w wyniku niewłaściwie zorganizowanej i prowadzonej gospodarki rolnej,
- intensywnych przekształceń powierzchni ziemi oraz zmian krajobrazu związanych z odkrywkowym kopalnictwem węgla brunatnego,

zatem w konsekwencji może się to wiązać z:

- zanieczyszczeniami zasobów wodnych w związku ze wzrostem wytwarzania ścieków i ich niewłaściwym odprowadzaniem,
- zmniejszaniem się zasobów wodnych,
- postępującą degradacją gleb,
- degradacją walorów krajobrazowych,
- hałasem komunikacyjnym,
- pogorszeniem jakości życia mieszkańców.

Ponadto jak podkreślono w Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2020 analiza zachowań ludzkich wskazuje, że dbałość o stan środowiska jest ściśle powiązana z silnym poczuciem tożsamości regionalnej. Identyfikacja ludzi z miejscem zamieszkania skłania do większej odpowiedzialności i dbałości o otoczenie.

Zagrożenia dla środowiska jakie mogą wystąpić mogą mieć swoje źródła przede wszystkim w działalności człowieka: transport, energetyka, rolnictwo, gospodarka komunalna.

Jednym z elementów Strategii... jest wskazanie występujących na terenie problemów i zagrożeń z zakresu ochrony środowiska. W przedmiotowym projekcie są to:

- brak obwodnic, które wyciągnęłyby ruch tranzytowy z centrum miasta,
- stale rosnący ruch samochodowy wymagać będzie modernizacji niektórych dróg krajowych,
- brak ścieżek rowerowych w mieście,
- kopalnia w Żłoczewie – zagrożenie dla rolnictwa i środowiska (lej depresyjny),
- niewystarczający system zarządzania w urzędach (kontakt z klientem, obsługa, komunikacja wewnętrzna),
- brak wyeksponowania bogactwa Jury w ofercie i świadomości mieszkańców.

Za priorytet należy uznać określenie zasad ochrony występujących złóż, należy monitorować proces ich planowania, ich eksploatację oraz proces rekultywacji.

W Strategii... wyznaczono jednoznacznie cel operacyjny: **zadbane środowisko naturalne gminy**. Wyznaczono kluczowe zadania, istotne z punktu widzenia ochrony środowiska (uwzględniające wymogi dokumentów międzynarodowych i krajowych oraz wyniki przeprowadzonej analizy SWOT), tj.:

- ochrona systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy
- wyznaczenie nowej lokalizacji wysypiska odpadów dla potrzeb gminy
- określenie zasad ochrony występujących złóż oraz ich eksploatacji,
- edukacja ekologiczna oraz segregacji odpadów,
- dbanie o publiczne przestrzenie zielone, parki i skwery,
- zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo.

Wyznaczono projekty o charakterze środowiskowo-przestrzennym:

- poprawa wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wspólny program w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Warty,
- wspólny system wizualizacji zasobów powiatu.

Ponadto podkreśla się ponownie, że Strategia... w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegająca na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w Strategii... cele oraz strategiczne kierunki działania sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwaląc będzie jego niekorzystne zmiany.

Realizacja kierunków działań przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju (z założenia uwzględnianie w Strategii...) wpłynie na poprawę i ochronę stanu środowiska, przede wszystkim:

- zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii:

oprócz działań samych mieszkańców (uświadamianych poprzez edukację ekologiczną, kampanie informacyjne) mających na celu oszczędzanie wody (korzystanie

z urządzeń i sprzętów wodooszczędnych, racjonalne gospodarowanie wodą) należy zapewnić jak największe zminimalizowanie utraty wody w systemach przesyłowych;

zmniejszenie zużycia wszelkich surowców i nośników energii jest najbardziej racjonalnym podejściem dla zmniejszenia presji na środowisko;

szczególnie istotny wpływ na poprawę stanu komponentów środowiska wiąże się z zastępowaniem węgla ekologicznymi nośnikami energii;

stosowanie materiałów energooszczędnych wpływa na racjonalne wykorzystanie energii a tym samym na ochronę powietrza;

- zachowanie czystych zasobów wód podziemnych, poprawę jakości wód powierzchniowych oraz zwiększenia atrakcyjności turystycznej wód powierzchniowych, rozwój i modernizacja systemów retencyjnych będzie zapobiegać wylewom rzek oraz wpływać na poprawę bilansu wodnego;

poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie spływu zanieczyszczeń obszarowych;

- poprawa jakości powietrza:

spadek emisji do wód zanieczyszczeń oraz ograniczenie ich zużycia, wynikający z wdrażania w przemyśle rozwiązań przyjaznych środowisku (technik i technologii niskoemisyjnych, mniej wodochłonnych oraz rozwiązań technicznych chroniących środowisko wodne);

stosowanie materiałów energooszczędnych wpływa na racjonalne wykorzystanie energii a tym samym na ochronę powietrza;

poprawa stanu dróg – poprawa stanu technicznego dróg wpłynie pozytywnie na stan powietrza – spowoduje obniżenie pylenia, jakie powodują pojazdy na drogach gruntowych, spowoduje zmniejszenie emisji spalin i spowoduje zmniejszenie zużycia paliwa;

pozytywny wpływ na powietrze będzie się wiązał również z realizacją zadań mających na celu tworzenie kompleksów leśnych;

spadek emisji zanieczyszczeń do powietrza wynikający ze zmniejszenia zużycia wysokoemisyjnych źródeł energetycznych - węgla brunatnego na rzecz niskoemisyjnych lub nieemisyjnych źródeł energii odnawialnej - OZE (wody geotermalne, energia wiatrowa, biomasa, energia słoneczna, biogaz, współspalanie odpadów Elektrowni Bełchatów), zastosowania bardziej efektywnych technologii energetycznego spalania węgla brunatnego, zastosowania nowoczesnych technologii wychwytywania i magazynowania dwutlenku węgla, pochodzącego z energetycznego spalania węgla brunatnego - instalacje CCS, produkcji

energii w kogeneracji (w połączeniu z jednoczesnym wytwarzaniem ciepła), stosowania inteligentnych sieci energetycznych (elektrycznych i węglowych)

- zlikwidowanie zagrożenia wynikającego z niewłaściwego składowania odpadów oraz ograniczyć zużycie surowców naturalnych:

ograniczenie powstawania „dzikich wysypisk” odpadów, a w szczególności pozbywania się w ten sposób przez mieszkańców odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych, spowoduje ograniczenie dewastacji i degradacji gleb, zanieczyszczeń do wód, ograniczenie dewastacji siedlisk; wyznaczenie lokalizacji składowiska zgodnie z rozporządzeniem w sprawie składowisk odpadów;

- zachowanie potencjału gleb, przywrócenia walorów przyrodniczych terenów zdewastowanych i zdegradowanych, a więc i ograniczenia zanieczyszczenia gleby, zmniejszenie zagrożenia erozją:

zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie spływu zanieczyszczeń obszarowych zapobiegać będzie degradacji również gleb;

racjonalna gospodarka pozwoli zachować właściwy chemizm gleb i zapobiegać jej degradacji;

wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień wpłynie korzystnie na gleby i zachowanie różnorodności biologicznej, ponieważ stanowią one ostoje i ułatwiają migrację wielu organizmów, które w nieróżnorodnym krajobrazie rolniczym nie mogły by bytować;

powierzchnie lasów pozytywnie oddziałują na poprawę bilansu wodnego, ochronę gleb przed erozją;

ograniczenie przekształceń powierzchni terenu w związku z zastosowaniem technik i technologii ograniczających zużycie zasobów naturalnych (przede wszystkim złóż kopalin nieodnawialnych) oraz działania minimalizujące i kompensujące w ramach określania zasad ochrony występujących złóż i w ramach prowadzenia ocen oddziaływania na środowisko;

- utrzymanie i przywrócenie zasobów i walorów przyrodniczych oraz osiągnięcie jak najlepszych efekty użytkowania w sposób zgodny z zasadami ochrony przyrody, bioróżnorodności i krajobrazu:

w szczególności ochrona systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy;

wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień wpłynie korzystnie na zachowanie różnorodności biologicznej, ponieważ stanowią one ostoje i ułatwiają migrację wielu organizmów, które w nieróżnorodnym krajobrazie rolniczym nie mogły by bytować;

szczególną rolę w ochronie różnorodności biologicznej spełniają lasy, ponieważ pomimo znaczących przekształceń nadal zachowują duży stopień naturalności, cechują się znacznym zróżnicowaniem siedlisk i są ostoją wielu gatunków roślin i zwierząt;

- zwiększenie świadomości ekologicznej (szczególnie w zakresie gospodarki odpadami, gospodarki ściekowej, oszczędności energii) – zwiększenie świadomości ekologicznej jest koniecznym warunkiem realizacji poszczególnych priorytetów;
- uporządkowanie infrastruktury technicznej;
- polepszenie jakości życia mieszkańców.

Ponadto jak podkreślono w Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2020 analiza zachowań ludzkich wskazuje, że dbałość o stan środowiska jest ściśle powiązana z silnym poczuciem tożsamości regionalnej. Identyfikacja ludzi z miejscem zamieszkania skłania do większej odpowiedzialności i dbałości o otoczenie.

Wszystkie wymienione czynniki będą miały pozytywny wpływ na powietrze wody, glebę i powierzchnie ziemi, bioróżnorodność, faunę i florę, w tym Natura 2000, zdrowie ludzi.

Ważnym zjawiskiem jest wzajemne oddziaływanie pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska, a co za tym idzie bezpośrednia poprawa jednego wpływa pośrednio na poprawę stanu pozostałych składników środowiska.

Termin „znaczące oddziaływanie na środowisko” nie został zdefiniowany w ustawie Prawo ochrony środowiska, która go wprowadziła. Logicznym wydaje się stanowisko znajdujące potwierdzenie w literaturze specjalistycznej, że o znaczącym oddziaływaniu na środowisko możemy mówić w sytuacji naruszenia określonych prawem standardów jakości powietrza, wód powierzchniowych, gleb, poziomu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego. Natomiast przez znaczące negatywne oddziaływanie na obszar NATURA 2000, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko /tj. Dz.U. 20138 r. Nr 0 poz.1235 ze zmianami/ rozumie się oddziaływanie na cele ochrony obszaru NATURA 2000, w tym w szczególności działania mogące: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony lub pogorszyć integralność obszaru lub jego powiązania z innymi obszarami.

Tak więc, nie wszystkie oddziaływania negatywne są oddziaływaniami znaczącymi. Oddziaływania negatywne wynikać mogą z faktu przeznaczenia pod zabudowę zasobów użytków rolnych, emisji hałasu, zmianą krajobrazu.

Oddziaływania negatywne wynikające z realizacji Strategii..., związane mogą być z budową lub rozbudową: dróg, kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej, modernizacjami zakładów przemysłowych, ale przede wszystkim z eksploatacją złoża Złotczew.

W etapie planowania nie można wskazać jednoznacznie oddziaływania inwestycji na środowisko, wynika to z braku informacji na temat szczegółowej lokalizacji, szczegółowego rozmiaru i technologii przedsięwzięcia, które będą możliwe do określenia na etapie opracowania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Strategia... w swoim założeniu realizuje politykę rozwoju regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegająca na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej w taki sposób aby nie naruszyć równowagi w przyrodzie oraz jednocześnie sprzyjać przetrwaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystywania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej.

W stosunku do obszarów objętych ochroną prawną ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2013 nr 0 poz. 627) przewiduje ograniczenia w ich użytkowaniu, wynikające z konieczności zachowania i ochrony ich walorów i wartości przyrodniczych, krajobrazowych bądź kulturowych.

W stosunku do obszarów wyznaczonych jako obszar Natura 2000 oraz do projektowanych obszarów Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000. Przedsięwzięcia o potencjalnym bezpośrednim lub pośrednim wpływie na stan obszaru Natura 2000 podlegają ocenie oddziaływania na środowisko pod względem ewentualnych skutków w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Miarodajna jest jedynie indywidualna ocena (gruntowne rozpoznanie, badania) z zastosowaniem metodyk referencyjnych.

Jak już pisano termin „znaczące oddziaływanie na środowisko” nie został zdefiniowany w ustawie Prawo ochrony środowiska, która go wprowadziła. Logicznym wydaje się

stanowisko znajdujące potwierdzenie w literaturze specjalistycznej, że o znaczącym oddziaływaniu na środowisko możemy mówić w sytuacji naruszenia określonych prawem standardów jakości powietrza, wód powierzchniowych, gleb, poziomu hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.

Na tym etapie planowania strategicznego można stwierdzić, że znaczące oddziaływania stanowić będą:

- ubożenie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych pobieranych i wykorzystywanych na potrzeby energetyki i ciepłownictwa (wydobycia złóż kopalin - odwodnienia terenu, eksploatacji systemów chłodzenia, hydrotransportu popiołów),
- zmiana stosunków wodnych na obszarach intensywnej eksploatacji odkrywkowej węgla brunatnego - powstawanie lejów depresyjnych w obszarach eksploatacji złóż kopalin,
- zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych (w tym również zmiana ich właściwości fizycznych) w wyniku budowy i eksploatacji obiektów energetycznych, ciepłowniczych i gazowniczych (systemów chłodzenia bloków energetycznych, hydrotransportu popiołów, wykorzystania wód geotermalnych),

Potencjalne oddziaływania negatywne wynikające z realizacji Strategii... stanowią przede wszystkim okresowe i chwilowe zagrożenie przemieszczające się wraz z pracami budowlanymi, zanikającymi po ich zakończeniu, które mogą powodować:

- zwiększenie pylenia,
- propagację hałasu (związane głównie z ruchem samochodów dostawczych oraz pracą maszyn podczas fazy budowy),
- wytwarzanie odpadów.

Przewiduje się, że dotyczyć to będzie jedynie terenów budowy, zamykać się będzie w działkach inwestycji.

Szczegółowa analiza (oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy) powinna być zawarta w ocenach oddziaływania na środowisko przedsięwzięć kwalifikowanych wg Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010, Nr 213, poz. 1397 ze zmianami) .

Transgraniczne oddziaływania na środowisko nie jest możliwe, zarówno ze względu, że zadania dotyczą zaspokojenia potrzeb lokalnych (zatem ograniczona skala przedsięwzięć), jak i odległość od granic Państwa.

Strategia... przedstawia jedynie rodzaje planowanych przedsięwzięć, bez ich sparametryzowania, przedstawione rozwiązania zapobiegające i minimalizujące negatywne oddziaływania na środowisko mają również ogólny charakter. Zaproponowany zestaw działań należy traktować, jako wstęp (kierunek) do rozważania szczegółowych rozwiązań łagodzących oddziaływania na późniejszym etapie planowania przedsięwzięć.

Podstawowym sposobem ograniczenia niekorzystnych oddziaływań na środowisko będzie głównie odpowiednie lokalizowanie poszczególnych inwestycji (zgodnie z przyjętymi kierunkami zagospodarowania przestrzennego regionu), przestrzeganie prawa z zakresu ochrony środowiska oraz stosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających emisję.

Istotną rolę w zapobieganiu i ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko przypisuje się organom uczestniczącym w procedurach administracyjnych, związanych z procesem inwestycyjnym. Wobec powyższego znaczenia nabiera odpowiednie przygotowanie kadr administracji państwowej w zakresie ochrony i zarządzania środowiskiem, a także wyposażenie jej w odpowiednie narzędzia techniczne i organizacyjne służące tej analizie.

Strategia... nie zawiera propozycji rozwiązań alternatywnych dla realizacji celów oraz strategicznych kierunków działania. Sytuacja ta wynika z makroskalowego charakteru opracowania, którego założenia są sformułowane w dużym stopniu ogólności.

Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń miało miejsc w toku opracowywania dokumentu.

W trakcie sporządzania Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Wieluń 2025 nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie.

Zakłada się przeprowadzanie okresowej ewaluacji strategii w roku 2020 oraz ewaluacji końcowej, po zakończeniu jej wdrażania. Ewaluacja okresowa powinna określić skuteczność podjętych działań oraz ocenić ich wpływ na efekty rozwojowe miasta (wskaźniki wizji rozwoju miasta) a także zaproponować ewentualne zmiany w przyjętych kierunkach działań.

Ewaluacja końcowa winna dodatkowo uwzględniać efekty długoterminowe i stanowić podstawę dla przyszłych dokumentów strategicznych.

Wskaźniki efektu na poziomie celu głównego oraz celów strategicznych – wskaźniki oddziaływania i rezultatów strategii:

Cele ujęte w Strategii...	Wskaźniki
Cel główny: Poprawa warunków życia mieszkańców Wielunia poprzez rozwój społeczno – gospodarczy gminy w oparciu o bogactwo kulturowe oraz aktywność mieszkańców.	• Wzrost liczby mieszkańców w porównaniu do innych miast województwa łódzkiego – GUS • Spadek liczby bezrobotnych w gminie – GUS • Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – GUS • Lepsza ogólna ocena warunków życia w mieście – badanie ankietowe, co trzy lata.
Cel strategiczny: 1. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju gospodarczego w Gminie Wieluń	• Wzrost średniego zatrudnienia w Gminie – GUS • Wzrost liczby podmiotów w zakresie usług – GUS • Wzrost liczby udzielonych noclegów w ciągu roku – GUS, obiekty noclegowe • Wzrost liczby odwiedzających Gminę – statystyka obiektów turystycznych i kulturalnych oraz Punktu Informacji Turystycznej
Cel strategiczny: 2. Wzrost jakości życia mieszkańców	• Wzrost liczby obiektów użyteczności publicznej z dostępem dla niepełnosprawnych – statystyka Urzędu Gminy • Wzrost liczby mieszkań – GUS
Cel strategiczny: 3. Rozwój kapitału społecznego Wielunia oraz integracja mieszkańców	• Wysoki udział mieszkańców w organizowanych imprezach integracyjnych, • Wzrost liczby Organizacji Pozarządowych – GUS • Wzrost liczby konkursów dla NGO na realizację zadań w Gminie

Monitoring Strategii..., czyli stała obserwacja postępów w określonym cyklu czasowym, prowadzony będzie co roku, w oparciu o sprawozdawczość jednostek zaangażowanych w realizację głównych przedsięwzięć strategicznych, jak i w oparciu o dostępne informacje statystyczne.

BIBLIOGRAFIA:

1. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016
2. Program Ochrony Środowiska dla województwa łódzkiego 2012
3. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla województwa łódzkiego 2012
4. Projekt Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wieluńskiego na lata 2014 – 2017
5. Centralna Baza Danych Geologicznych on line Państwowego Instytutu Geologicznego
6. Komentarz do oceny stanu jednolitych części wód w województwie łódzkim w latach 2010 – 2012, 2013
7. Kondracki J., 2000, *Geografia regionalna Polski*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa
8. Mapa Geologiczna Polski 1:500 000, Państwowy Instytut Geologiczny
9. Monitoring powietrza, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2009 i 2012
10. Monitoring wód podziemnych, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2009 i 2011 - 2012
11. Monitoring wód powierzchniowych, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, 2009 i 2012
12. Plan operacyjny ochrony przed powodzią dla województwa łódzkiego, 2013
13. Program Ochrony Środowiska w Gminie Wieluń, 2004
14. Rastrowa Mapa Podziału Hydrologicznego Polski 1:50 000
15. Rejestr form ochrony przyrody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, stan na dzień 11.06.2014r.
16. Rezerваты przyrody województwa łódzkiego, 2011
17. Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2013 roku, 2014
18. Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025, 2014
19. Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieluń, 2010
20. <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
21. <http://www.um.wielun.pl/index.php/polozenie>